

Obrana

september 2007

V poradí už 12. ročník výstupu na Kriváň organizoval Zväz vojakov SR s podporou ministra obrany Františka Kašického. Vrchol tento rok zdolalo až 753 účastníkov. Počasie nebolo úplne ideálne, ale odhodlanie a chuť na turistiku neodradilo ani najmladšieho účastníka - 5-ročného chlapčeka. Na obrovské prekvapenie všetkých sa na vrchol bez pomoci a palice dostal aj bývalý profesionálny vojak plk. v. v. Ladislav Kos (bývalý letec - na fotografii vpravo hore), ktorý sa 1. januára 2008

dožije úctyhodných 80 rokov. Tento vitálny pán každoročne absolvuje takýto výstup. „Už som si myslel, že armáda takmer neexistuje. Som milo prekvapený organizovaním takéhoto podujatia v dňoch pripomenutia si SNP“. Okrem členov Zväzu vojakov SR, príslušníkov ozbrojených síl, členov klubov vojenských dôchodcov a širokej verejnosti sa na podujatí zúčastnili aj delegácie členských zväzov EUROMIL-u a vojenských Zväzov Višegrádskej štvorky.

Vo večerných hodinách sa minister obrany F. Kašický prihovril účastníkom výstupu, v ktorom vyzdvihol aj spoluprácu so Zväzom vojakov SR. Zároveň odovzdal pamätné listy organizátorom podujatia a účastníkom výstupu.

Deň pred samotným výstupom zorganizovali v Poprade regrutačné strediská z Prešova a Košíc viaceré sprievodné akcie.

Text a foto **npor. Karol VIEŽBA**

Vojaci na Kriváni

Mesačník Ministerstva obrany SR
Založený v Clevelande (USA) 1914
Obnovený v Bratislave v roku 1993
Ročník XV, č. 9/2007
Redakčná uzávierka 4. september
Do výroby zadané 11. septembra

Vydavateľ:
Ministerstvo obrany SR
Komunikačný odbor

Šéfredaktor:
Mgr. Pavol VITKO
tel.: 0960 313 072, 0903 820 847
e-mail: pavol.vitko@mod.gov.sk

Redaktori:
Mgr. Michaela FARKAŠOVÁ
tel.: 0960 312 806, 0903 820 195
e-mail: michaela.farkasova@mod.gov.sk

nadporučík Mgr. Vladislav VAVRINEC
tel.: 0960 312 980, 0903 820 854
e-mail: vladislav.vavrinec@mod.gov.sk

Jozef ŽIAK, plukovník v zálohe
tel.: 0960 332 755, 0903 820 194
e-mail: jozef.ziak@mil.sk

Vedúci vydania a jazyková úprava:
Ing. Eleonora BUJACKOVÁ
tel.: 0960 313 054
e-mail: eleonora.bujackova@mod.gov.sk

Fotograf:
Peter DOVINA
tel.: 0903 820 698

Tajomníčka redakcie:
Milena SLEZÁKOVÁ
tel.: 0960 312 984, fax: 0960 312 520
e-mail: milena.slezakova@mod.gov.sk

Grafická úprava:
kapitán Ing. Otakar HRABÁK
Ivana MIŠKOLCIOVÁ
Lýdia ŠEVČÍKOVÁ
5. kartoreprodukčná základňa Nemšová

Adresa redakcie:
Mesačník OBRANA
Komunikačný odbor MO SR
Kútuzovova 8
832 47 Bratislava
e-mail: obrana@mod.gov.sk
www.mosr.sk/obrana

Rozširuje:
Podacie stanice MO SR

Tlač:
5. kartoreprodukčná základňa Nemšová

Na titulnej strane
voj. Zuzana KLIMČIKOVÁ z misie ALTHEA.
Viac v budúcom čísle.
Foto **Pavol VITKO**

Nevyžiadajte obrázový materiál
a rukopisy nevraciam.

© Ministerstvo obrany SR
Registračné číslo: 758/93

Z obsahu

Leteckí záchranní

str. 4 - 7

NATO a Afganistan

str. 18 - 19

Tigria letka v Poľsku

str. 22 - 23

Jediná v rezorte

str. 39

Editoriál

Na svete sa údajne až 50-tisíc ľudí živi výrobou replík historických uniforiem, súčiastok výstroja či opravami starej vojenskej techniky. Nevie, ako k tomuto číslu ľudia z klubov vojenskej histórie prišli. Je však fakt, že nadšencov pre vojenské dejiny pribúda aj na Slovensku. Rovnako, ako u nás pribúda podujatí, ktoré majú za cieľ formou ukážok z bojov priblížiť obdobie svetových vojen, ale aj napoleonských ťažení či iných. Je fajn, že rezort obrany sa na niektorých z týchto podujatí podieľa. Napokon - kde a kedy je lepšie prezentovať aj naše súčasné ozbrojené sily, ak nie na miestach, kam prichádzajú tisíce ľudí so záujmom o vojenstvo? Píšeme o tom na stranách 15, 41 a na poslednej strane obálky.

Aha, aby som nezabudol! Nedávno som kolegom v saune sľúbil, že v editoriáli „vypotím“ niečo aj o tom, čo ma za posledných pár týždňov nepotešilo. Takže: Iste ma nepotešil ďalší list od obyvateľov BARMO-bytov v Senici, ktorí majú stále vlhké kúty. Okrem iného. Môžem povedať len to, že aj ja dúfam, že vedeniu rezortu sa čím skôr podarí situáciu v tejto oblasti celkovo vyriešiť. Tiež ma „pobavil“ názor podsunutý do redakcie, že podmienky na prijatie do niektorých pracovných pozícií v rámci štátnej alebo verejnej služby na ministerstve obrany by mali byť postavené tak, aby ich mohli automaticky obsadzovať výhradne bývalí profesionálni vojaci. Uff – o takom precedense som v Európe ani v ďalších okolitých dedinách ešte nepočul. Samozrejme - bývalých vojakov robí na ministerstve v štátnej a verejnej službe nemálo. Niektoré oblasti doslova nesú na pleciah. No prešli konkurzmi a museli dokázať, že sú lepší ako záujemcovia z civilu. A musia to dokazovať priebežne. Tí, čo sú tu už pomaly 15-ty rok, by síce vedeli hovoriť o rôznych farebných vetroch po každých voľbách, ale tak či tak - spomenutá automatika by mohla viesť k degenerácii... Nuž – a ešte ma nepotešilo, že nám z ministerstva odišli učiteľky angličtiny a z nášho vydavateľského oddelenia odchádza grafička Alenka. Iste uhadnete prečo...

Ak sa vrátim k starým vojnám z úvodu tohto stĺpčeka, v rámci porovnania je viac ako zjavné, že naši profesionáli sa na vojakov nemusia iba hrať. Stačí si prečítať reportáž o výcviku príslušníkov Leteckej pátracej a záchrannnej služby (strany 4 až 7), o príprave Martinčanov na zaradenie do rámca síl rýchlej reakcie NATO (10 a 11) či o výcviku stíhačov v Poľsku (22 a 23). V čísle si dovoľím upozorniť aj na rozhovor s riaditeľom Bezpečnostného úradu MO SR Štefanom Janglom (8 a 9), na „afganskú“ analýzu pplk. Petra Babiara (18 a 19), alebo na článok o ochrane kultúrnych hodnôt počas vojen z pera pplk. Ingrid Tomekovej (24 a 25). Teším sa, že v OBRANE o vojakoch píšú nielen kmeňoví redaktori, ale že čoraz častejšie na naše stránky prispievate aj vy – profesionáli či zamestnanci nášho rezortu. Vo svete je bežné a vážené, ak odborníci vo svojej oblasti nielen velia alebo ju riadia, ale ak o nej aj publikujú. V informačnej spoločnosti je to čoraz dôležitejšie a táto schopnosť tvorí nie nepodstatnú súčasť profilu osobnosti so vzťahom na kariérny postup. Takže ďakujem, držím palce a želám peknú jeseň.

Ako zachrániť pilota z vody

Vo výške zhruba 400 metrov nad vodnou nádržou Lipovina neďaleko obce Bátovce, v polovici leta z vrtuľníka Mi-17 postupne vyskakovali príslušníci Leteckej pátracej a záchrannej služby.

Ihneď po výskoku sa zorientovali v priestore, aby naozaj dopadli na vodnú hladinu. Približne vo výške dvesto metrov si určili miesto dopadu, o niečo neskôr si odopli popruhy rezervného padáku, prehodili si ho cez hlavu a upravili posed, aby pri odopnutí nožných popruhov nevypadli z postroja. Vodná hladina sa rýchlo približovala. Záchranári jeden za druhým dopadali na ňu. Obsluha vodnej doskokovej plochy na člnoch im pomáhala odoberať postroj so záložným padákom.

Keď žeravé lúče slnka lámali desaťročné tepelné rekordy (a v neďalekých Želiezovciach padol aj slovenský 40 stupňový rekord), začala sa prvá časť niekoľkodňového praktického zamestnania príslušníkov Leteckej záchrannej a pátracej služby a padákových špecialistov z jednotlivých leteckých základní. Skákali v poľných maskovacích odevoch a plávacej veste. Pre skúsenejších to bola už skôr otázka rutiny. Medzi nich patril aj veliteľ skupiny výsadkovej a záchrannej služby leteckej základne Sliač rotný Miroslav Bujňák.

POVOLANIE JE JEHO HOBBY

„Výšku zoskoku určujeme vždy s ohľadom na veľkosť vodnej plochy, na ktorú sa skáče. Aby bola zabezpečená maximálna bezpečnosť. Do vody sa môže skákať vtedy, keď je vodná hladina hlboká minimálne meter a pol a jej rozmery sa musia stotožňovať s rozmermi normálnej doskokovej plochy, aby nedošlo k zraneniu výsadkára. Pri dopade je potrebné dávať pozor na vyzlečenie sa z postroja. Zoskoky do vody sú vlastne jednou z podmienok na udelenie triednosti padákového odborníka leteckej 1. triedy, ako aj na jej udržanie. Naša služba slúži prioritne na výcvik letových osádok v núdzovom opustení lietadla pri havarijných situáciách, na balenie záchranných a brzdiacich padákov, ktoré patria k výbave lietadiel. Na letisku Sliač držíme nepretržitú službu,“ približuje rotný Bujňák zoskoky do vody i poslanie služby.

Tí výsadkári, ktorí skákali do vody po prvý raz mali výhodu odľahčenej výstroje. Medzi nich patril aj desiatnik Michal Martinka, odborník padákovkej záchrannej služby leteckej základne Kuchyňa. „Nebol to veľký rozdiel oproti normálnemu zoskoku. Po nafúknutí vrchlíka sa treba odstrojiť a pripraviť sa na náraz do vody. Bolo to absolútne v pohode. Voda bola príjemne teplá,“ zdôveruje sa po prvom zoskoku do

vody desiatnik Martinka. Rodák z Novej Dubnice je s výnimkou zoskokov do vody už skúseným výsadkárom. Na svojom konte má vyše 400 zoskokov, z toho niečo cez štvrtinu v armáde. Michalovi sa splnil sen. „Som rád, že som sa dostal do ozbrojených síl a zároveň sa môžem venovať svojej záľube, skákaniu. Nie každému sa podarí, aby povolanie bolo zároveň aj jeho hobby,“ hovorí 28-ročný Michal. V pamäti mu nadhlo zostane jeden zoskok nad letiskom Kuchyňa, keď musel po prvý raz v živote použiť záložný padák. Ale od skákania ho ani takýto zážitok neodradí.

ZUZANINA PREMIÉRA

Prvý raz skákala do vody v Bátovciach aj vojačka druhého stupňa Zuzana Šafáriková. Mladšia zdravotníčka leteckej záchrannej a pátracej služby z letiska Sliač o prvom zoznámení s vodou hovorí: „Čakala som, že to bude horšie. Aspoň niektorí starší kolegovia ma strašili. Trochu som si síce oplieskala zadok o vodu, ale inak to bolo v poriadku. Rýchlo som sa dostala nad hladinu. Nabudúce už budem skákať v maskáčoch a to bude za iný zážitok,“ spomína 23-ročná rodáčka zo Zvolena. Po maturite na jazykovom gymnáziu skončila štúdium na zdravotnej škole a dnes diaľkovo študuje záchranárstvo.

Zoskoky ale boli len prvou fázou výcviku. Hlavný dôraz sa kládol predovšetkým na záchranu osôb z vodnej hladiny. Vrtuľník letel v nízkom lete. Pohyboval sa vo výške tri až päť metrov nad vodnou nádržou. Z ľavých otvorených dverí postupne vyskakovali dvojice záchranárov a zdravotníkov.

Nadporučík Roman Veselý, vedúci starší dôstojník skupiny bezpečnosti letov zo zvolenského veliteľstva vzdušných síl pozorne sledoval ich počínanie. „Nie je potrebné veľmi silno sa odrážať od hrany dverí, lebo by mohlo dôjsť k preklopeniu a dopadnutiu dolu hlavou na vodnú hladinu, čo by nebolo veľmi príjemné. Zásadou je mať vždy ruky pri tele. Hneď, ako človek ucíti náraz na vodu treba ruky roziahnuť, aby sa veľmi hlboko neponoril. Teraz sa musia rýchlo zorientovať a priplávať k osobe, ktorú treba zachrániť,“ komentuje nadporučík Veselý dianie na vodnej ploche.

ABY LANO NEKOPLO

Medzitým sa nad vodnou nádržou znova objavil vrtuľník. Spustil podvesené lano o dĺžke 50 metrov. Záchranár so zdravotníkom už mali „svojho“ pacienta, ktorý predstavoval zachráneného pilota pripraveného na transport. Celá trojica počkala, až koniec lana pleskol o vodnú hladinu a ponoril sa. Až vtedy sa ho snažili chytiť a postupne sa mohli všetci traja naviazať na lano. Vrtuľník trojicu postupne vyťahoval z vody a neskôr ich bezpečne preniesol na označenú plochu na brehu. Tam už čakali ďalší členovia záchranného tímu, aby pilotovi poskytli potrebnú pomoc.

Záchranári dávali dobrý pozor, aby sa nedotkli lana skôr, ako sa neponorí do vody. „Je tam nahromadená pomerne veľká statická elektrina. Treba nechať lano vybiť. V opačnom prípade by sa vybil cez vás a poriadne vás pokopalo. Zopár kolegov už malo také-

to šťastie a nejaký čas na to spomínali,“ huncútsky sa usmeje rotný Bujňák.

Spolu s nadporučikom Veselým boli spokojní s výsledkami sústredenia. „Všetci získali potrebné zručnosti. Podarilo sa nám zosúladiť činnosť tímov pri prípadnej záchrane pilota z vodnej hladiny, činnosť záchranárov a osádok vrtuľníkov. Zasa sme sa dostali o kus ďalej,“ konštatuje nadporučík Veselý a už dnes premýšľa nad tým, čím spestrí budúcoročný výcvik.

PRIESKUMNÍCKA VODNÁ ABECEDA

Spoločne s leteckými záchranármi na vodnej nádrži a v jej okolí cvičili aj príslušníci levicekej prieskumnej roty. Jej veliteľ, kapitán Andrej Tvrdôň hovorí, že chceli predovšetkým zvýšiť úroveň psychickej a fyzickej odolnosti vojakov. „Pripravili sme pre nich prekonávanie vodnej prekážky pomocou člnov, lanových pomôcok,

vyloďovanie z člnov a následné plnenie taktických úloh. Vojaci si vyskúšali aj vojensko – praktické plávanie v poľnom odeve, pomáhali pri záchrane ľudí z vody, vyzdvihovali výsadkárov do člnov, odoberali im padáky. Aj takýto výcvik prispel k ďalšiemu stmeleniu kolektívu. Väčšina chlapcov sa koncom minulého roka vrátila z misie UNDOF na Golanských výšinách. Zväčša už niečo v armáde preskákali. Aj preto skúšame i takéto netradičné formy výcviku. Aby sme zahnali stereotyp a v ich príprave pokročili na vyššiu úroveň,” hovorí veliteľ roty.

Vojakov výcvik zaujal. „Je to niečo nové a navyše v inom priestore, ako sme boli doteraz zvyknutí,” pochvaľuje si ešte úplne mokrý desiatnik Tibor Csiba. Jeho kolega slobodník Mário Pafčík ťahá po plytčine čln a snaží sa ho zamaskovať vo vysokej tráve na brehu. Má ešte plné zuby nedávneho plávania v maskáčoch. „Je to dobrý výcvik. Lano je síce mokré, kľže to na ňom a sem tam sa pri jeho prekonávaní okúpeme, ale je to nová skúsenosť,” konštatuje desiatnik Zoltán Kelecsenyi, ktorý práve zdolal lanovú prekážku vo vode.

DVE TEMPÁ NAVYŠE

Veliaci poddůstojník druhej prieskumnej čaty rotmajster Szabolcs Nagel je spokojný. S motiváciou vojakov pred výcvikom neboli žiadne problémy. „Chlapci chceli všetko vyskúšať. Plávanie v poľných rovnošatách síce nebolo také ľahké ako sa pôvodne zdalo, lebo ten odev a kanady robia vo vode určitý odpor, ale všetci to bez väčších problémov zvládli. Akurát si museli zvyknúť, že namiesto jedného tempa musia urobiť tri, aby sa dostali na rovnakú vzdialenosť, ako keď plávajú v plavkách. Vzhľadom na vysoké teploty sme dbali, aby vojaci používali ochranné krémy. Slnko sa odráža od vodnej hladiny a raz-dva by mohli dostať úpal. Do vody išli všetci až po postupnom osviežení, aby nedostali šok,” hovorí 27-ročný rodák zo Štúrova, ktorý po absolvovaní ročnej práporčickej školy v Liptovskom Mikuláši pred príchodom k prieskumníkom postupne pôsobil v štúrovskom tankovom prápore i nitrianskom mechanizovanom prápore.

Jeho nadriadený, veliteľ roty pozorne sledoval počínanie vojakov pri zdolávaní vodnej prekážky na člnoch a ich vyloďovanie. Nie so všetkým je celkom spokojný. Ale to je v tejto fáze výcviku celkom prirodzené.

„Snažíme sa výcvik viesť aj na miestach, ktoré vojaci nepoznajú z výcvikových priestorov. Prieskumník by mal byť pripravený plniť úlohy i v neznámom teréne. Pri tom sa vyskytnú vodné prekážky. Aní tie nemôžu pre neho predstavovať problém,” poznamenáva kapitán Andrej Tvrdoň. Rodák z Michala nad Žitavou v okrese Nové Zámky patrí medzi skúsených veliteľov. Po absolvovaní školy dôstojníkov v zálohe v Martine pôsobil vo vajnorskom prieskumnom prápore a potom v levicekej prieskumnej rote. Pripomína, že väčšina kolektívu roty je skúsená. Pri výcviku vedú jeden o druhom. Aj v tomto výcviku sa mohol spoľahnúť na dobrú prácu veliteľov čiat - poručíkov Jozefa Veselovského a Slavomíra Dzurňáka či veliteľov družstiev - rotných Karola Kudelu a Tomáša Flaška.

Jozef ŽIAK
Foto Peter DOVINA

Potrebuje systém vzdelávania

Riaditeľ Bezpečnostného úradu MO SR Štefan Jangl:

• *Pán riaditeľ, hovorilo sa, že toľko práce, koľko mal váš úrad pred vstupom do NATO už mať nikdy nebudete. Alebo sa mylím? V čom to bolo ťažšie vtedy a v čom je vaša práca náročná dnes?*

- To sa hovorilo ešte v období, keď sme nevedeli ako to bude vyzeráť, keď budeme členmi aliancie. Je však pravda, že roky 2002, 2003 a 2004 boli poznamenané enormným nárastom práce hlavne v oblasti personálnej bezpečnosti. Museli sme zabezpečiť stovky a stovky previerok. Na nás bolo kompletne spracovanie previerok prvého stupňa. Previerky druhého až štvrtého stupňa sme po skompletizovaní samozrejme posúvali na Národný bezpečnostný úrad tak, aby tento rezort splňal podmienky, ktoré od nás vyžadovalo NATO.

V tom, že toto nábehové obdobie bude pre nás najnáročnejšie, sme sa však mýlili. Prišli totiž doslova vlny práce so zabezpečovaním objektivej bezpečnosti, bezpečnosti informačných systémov, alebo aj zabezpečovanie presunu materiálov v rámci NATO a EÚ. A je toho ešte viac. Nemusím pripomínať, akú vážnosť aliancia a naši koalíční partneri pripisujú práve uvedenej oblasti, takže zadané úlohy musíme jednoznačne splniť. O to viac, že opäť prichádza „sezóna“ preverovania na prísne tajné.

• *Prečo sezóna?*

- Previerky na prísne tajné sa vydávajú na päť rokov. Veľká časť ľudí, ktorí ich získali práve v predstupovom období do NATO, si ich bude musieť obnoviť. S tým bude súvisieť aj vydávanie príslušných certifikátov NATO a EÚ. Samozrejme, v rámci zákonom stanovených kompetencií tu má veľmi veľa práce Vojenské obranné spravodajstvo a Národný bezpečnostný úrad, ktorý osvedčenia vydáva.

• *Platnosť ostatných previerok trvá dlhšie?*

- Áno, o dva roky. Tie teraz nie sú stredobodom pozornosti tohto úradu, pretože hlavná vlna nás bude čakať až v roku 2009. Medzitým sa ale možno vyjasní zopár vecí, ktoré v rámci novelizácie príslušného zákona zamýšľa Národný bezpečnostný úrad a ďalšie inštitúcie. Ide o nový pohľad na kompetencie, postupy a tak ďalej. Nebudem však predbiehať. Skôr by som sa vrátil k jednej skúsenosti. V predstupovom období, keď v rokoch 2001 až 2002 viedol ministerstvo obrany Jozef Stank, sme uvažovali, kto všetko musí mať previerku na prísne tajné. Nebolo to také jednoduché, akoby sa mohlo zdať. Napokon bola stanovená zásada, že všetci vysokí dôstojníci od plukovníka vyššie musia mať previerky

prísne tajné. Predpokladali sme totiž, že takí vysokí dôstojníci sa určite v rámci plnenia svojich úloh budú stretávať s oblasťami, ktoré podliehajú vysokému stupňu utajenia. Samozrejme, nie všetci tí, ktorí mali previerky na prísne tajné, sa hneď s prísne tajnými vecami oboznamovali. Boli však na to preverení a pripravení. Bolo to podľa mňa správne rozhodnutie. Vzápätí totiž okrem iného došlo k veľkej rotácii v ozbrojených silách a my sme mali v tejto oblasti o to menšie problémy s nasadzovaním vysokých dôstojníkov do jednotlivých štruktúr v rámci našich ozbrojených síl, alebo NATO.

• *Otázka, na ktorú možno nedostanem odpoveď znie, koľko ľudí z nášho rezortu má previerku na prísne tajné?*

- Odpovedali ste si sám v prvej časti otázky.

• *Kde sa v rámci previerok stretávajú príslušné orgány s najväčšími problémami?*

- Najväčším problémom pri pripravovaní podkladov preverovaných osôb je samozrejme získavanie údajov do dotazníkov. Zákonníkom a vyhláškami je presne špecifikované, čo všetko v nich treba uviesť. Akýkoľvek podklad, ktorý by bol nepravdivý, alebo akýkoľvek podklad, ktorý by človek nejakým spôsobom prehliadol, by pre danú osobu znamenal, že udala nekompletné podklady. Následne sa celé previerkové konanie predĺži, alebo v prípade opakovania aj zastaví. Pre tých, ktorí sa nechávajú preverovať, je dôležité, aby do dotazníkov uvádzali

Výzva NRF sa blíži

Začiatok budúceho roka by mal byť **martinský mechanizovaný prápor pripravený na nasadenie v rámci nemeckej brigády nemecko – holandského zboru v silách rýchlej reakcie (NRF) NATO.**

Po celý čas prípadného vyslania práporu a plnenia jeho úloh v niektorej zo zahraničných misií ho bude podporovať národný podporný prvok (NSE). Júnové cvičenie vo VVP Lešť ukázalo, že bude potrebné prvú multifunkčnú rotu hlohovského multifunkčného práporu a prvú opravárenskú rotu martinského práporu opráv techniky, ktoré tvoria jadro národného podporného prvku, doplniť potrebným materiálom a technikou.

Ako vyzerá situácia koncom leta? Podľa veliteľa hlohovského multifunkčného práporu podplukovníka Ľubomíra Podhorca na cvičení i v priebehu 1. národného leteckého dňa v Piešťanoch si síce všetci pochvalovali výbornú chuť chleba z poľnej pekárne. Zariadenie je však už morálne zastarané a v dnešnej podobe by len veľmi ťažko zvládlo zásobovanie chleba pre martinský prápor.

ČO SA ZMENILO OD CVIČENIA?

Veliteľom družstva poľných pekárni je čatár Milan Briš. Po ukončení proviantného smeru v žilinskej strednej vojenskej škole nejaký čas pôsobil v civile. Pred časom sa vrátil do ozbrojených síl. Spoločne s ďalšími piatimi príslušníkmi svojho družstva sa stará o to, aby vojaci mali vždy k dispozícii chutný chlieb.

„Stará pekáreň už bola v nevyhovujúcom stave. Bolo tam pôvodné, vyše 30-ročné vybavenie. Vráťane kabeláže, ktorá už nespĺňa súčasné európske bezpečnostné normy. Bolo tam aj dosť zbytočných vecí, ktoré sa pri dnešnej technológii výroby chleba už nepoužívajú a zbytočne zaberajú miesto. Napríklad nepotrebujeme žiadne zariadenie na prípravu kvasu, lebo všetky zložky dávame do zmiešavacieho stroja. Ďalej tam boli dávkovače múky, preosievačky, ktoré tiež nepoužívame. Navyše boli z hliníkového plechu. Kysiareň nám fungovala len z polovice a podobne to bolo s naftovým kúrením. Celý komplex poľnej pekárne je v súčasnosti vo Vojenskom opravárenskom podniku v Moldave nad Bodvou, kde ho rekonštruujú a modernizujú. Konečným vyriešením problému s prípravou chleba by ale pre nás bolo kontajnerové

usporiadanie poľnej pekárne,“ hovorí veliteľ družstva čatár Briš.

Pekári sa na Lešti a v Piešťanoch vytiahli. Pre cvičiacich vojakov i návštevníkov leteckého dňa pripravili aj nové druhy chleba. Napríklad slaninový, cesnakový a klobásový. Doslova sa zaprášilo po slaninovom s cesnakovou pastou. Vojenský pekári si s úspechom vyskúšali aj prípravu sladkého chleba z vianočkového cesta.

STAROSŤ O MŔTVYCH

Podobne aj družstvo pre pohrebné záležitosti potrebuje pred odchodom do zahraničia zásadným spôsobom obmeniť svoje materiálne vybavenie. Nikto si síce neželá, aby mali jeho príslušníci prácu, ale jednou zo základných úloh každých ozbrojených síl je vedieť postarať sa o svojich príslušníkov aj po ich prípadnej smrti.

„Na Lešti sme mali k dispozícii tri stany. Jeden na príjem, druhý na uloženie pozostatkov, tretí na oddych. Chýba nám chladiarenský box na uchovanie pozostatkov a technika na ich prepravu. Najlepšie by bolo, keby všetko bolo umiestnené v kontajneroch. Od nás sa v prípade potreby očakáva vyhľadanie a zber mŕtvych, ich následný príjem, evidencia a zabezpečenie transportu domov,“ konštatuje veliteľ družstva pre pohrebné záležitosti rotný Martin Horváth.

skutočne pravdivé informácie. Príslušné zložky, ktoré následne robia previerkové konanie, sa ich kontrolou zaoberajú veľmi detailne a profesionálne, takže akákoľvek nezrovnalosť medzi ich podkladmi a skutočnosťou by mohla byť v neprospech preverovaného.

• *V rezorte obrany pracujete vyše 25 rokov, v ozbrojených silách ste dosiahli hodnosť plukovník, takže máte skúsenosti aj pozíciu aby ste vedeli porovnať, do akej miery začali ľudia v rámci svojej práce aj civilného života pozornejšie vnímať skutočnosť, že raz pri kariérom postupe budú musieť skladať účty trebárs pri previerke najvyššieho stupňa?*

- V tejto oblasti treba vnímať istú postupnosť. Všetci veľmi dobre vieme, že po roku 1989 došlo k určitému útlmu v oblasti ochrany utajovaných skutočností. Mnohí ľudia začali túto sféru vnímať okrajovo a povrchné. Existoval síce známy zákon 100, ale ten žiadnu veľkú stabilizáciu nepriniesol. Seriózny prístup a poriadok prišiel až so zákonom 241/2001 Z. z. o ochrane utajovaných skutočností zo začiatku tohto desaťročia, ktorý nás už pripravoval do NATO. Stali sme sa prístupujúcou krajinou a podmienky boli veľmi sprísnené. Ľudia si začali všimáť, čo by asi mali splňať, aby mali v ozbrojených silách perspektívu. Skutočne veľký posun s dosahom aj na správanie ľudí nastal po vyplňaní prvých dotazníkov. Každý si uvedomil, že ako budú viesť svoj život, také bude aj „zúčtovanie“ pri previerkach. Ten prelom by som videl tak v rokoch 2001 a 2002. Následne prišli ďalšie zákony, ktoré tento trend potvrdili a pritvrdili. Systém je však korektný a inak to v našej oblasti nejde.

• *Ktoré špecifické úlohy plánujete vo vzťahu k NATO, resp. k bezpečnostným orgánom EÚ?*

- Je to napríklad veľký okruh záležitostí, ktoré sa v rámci NATO týkajú INFOSEC-u, teda informačnej bezpečnosti. Sme organizačnou zložkou, ktorá zabezpečuje prenos informácií prostredníctvom informačnej siete. Využívame informačný systém CRONOS, cez ktoré NATO komunikuje v rámci svojich štruktúr. Toto zariadenie získavajú krajiny NATO za určitých veľmi špecifických podmienok, pričom jeho správca musí splňať najprísnejšie opatrenia v oblasti personálnej, objektovej a fyzickej bezpečnosti a samozrejme bezpečnosti ďalších technických prostriedkov. K tomu býva spracovaný projekt s tým, že aliancia si všetky súvisiace veci preverí, či je krajina schopná naozaj takto komunikovať utajeným spôsobom a až potom nasadí svoje prostriedky, ktorými je následne možné komunikovať utajeným spôsobom. Som rád, že v tejto oblasti plníme úlohy bez problémov. Veľmi dobre sme v rámci NATO hodnotení aj za kuriérnu službu. Ďalšie špecifické úlohy plníme v súčinnosti s našou stálou delegáciou v Bruseli. Našou najväčšou úlohou je ale zabezpečiť ochranu utajovaných skutočností na takú úroveň, akú od nás NOS požaduje. Týka sa to popri personálnej bezpečnosti aj bezpečnosti objektovej, fyzickej, priemyselnej, administratívnej či používania certifikovaných technických prostriedkov.

• *Čo znamená tá fyzická?*

- Je to zabezpečenie ochrany určitých citlivých priestorov fyzickou osobou alebo fyzickou ochranou tak, aby sa k utajovaným skutočnostiam alebo do utajovaných priestorov nemohla dostať nežiaduca osoba. Skrátka, NATO presne stanovuje, kde trebárs popri elektronickej ochrane musí byť aj ochrana tohto typu.

• *Ako dlho trvá vo vašej oblasti príprava profesionálneho vojaka alebo zamestnanca, kým vnikne do problematiky na takej úrovni, aby dokázal stopercentne vykonávať svoju funkciu? V otázke narážam aj na povinnú trojročnú rotáciu...*

- Závisí to od konkrétnej pozície. Dovolím si odhadnúť, že priemerne je to minimálne jeden a pol roka na plnenie základných úloh. Niekde oveľa viac. Preto sme v rámci prípravy novely zákona o štátnej službe profesionálnych vojakov požiadali ministra obrany, aby sa táto skutočnosť v rámci novely zohľadnila. Teším sa, že sa tak stalo.

• *Príprava súvisí tiež so vzdelávaním. Ako ho zabezpečujete?*

- Samozrejme, že aj v našej oblasti už existujú rôzne kurzy. To je však málo. Výchovno-vzdelávací proces v oblasti ochrany utajovaných skutočností a všetkým, čo s tým súvisí, musíme dostať na akademickú pôdu ako samostatný študijný smer. Dnes je to už obrovský komplex informácií v oblasti práva, informačných

technológií, špeciálnych postupov a podobne. Len tak sa môžeme rozvíjať a kráčať s dobou. Na zabezpečení vysokoškolského vzdelania prvého, druhého aj tretieho stupňa intenzívne spolupracujeme s Akadémiou ozbrojených síl v Liptovskom Mikuláši, ako aj so Žilinskou univerzitou. Dohoda o spolupráci medzi MO SR a Ministerstvom národnej obrany Poľskej republiky nám otvára možnosti vzdelávať sa v tejto oblasti u našich severných susedov.

• *Aké ďalšie ťažiskové úlohy vás čakajú v najbližšej budúcnosti?*

- Je toho veľa, ale v prvom rade je našim cieľom vypracovať novú rezortnú koncepciu ochrany utajovaných skutočností. Koncepcia ochrany utajovaných skutočností Národného bezpečnostného úradu je už na svete, pričom my sme pri jej spracovaní spolupracovali. Teraz ide o to, aby sa do nej zapracovali špecifické prvky nášho rezortu.

Pavol VITKO
Foto Peter DOVINA

Odkaz PTP-ákov

V piatok 24. augusta sa v Považskej Bystrici uskutočnilo spomienkové stretnutie na príslušníkov Pomocných technických práporov – Vojenských táborov nútených prác. Pred Pamätnou tabuľou, ktorá bola ako spomienka na toto obdobie osadená pred dvoma rokmi ako prvá na Slovensku, sa stretli bývalí PTP-áci, ich rodinní príslušníci, kolegovia z družobnej českej organizácie, predstavitelia mesta aj rezortu obrany. „Roky bežia, my odchádzame, ale spoločnosť aj naša armáda by nemali zabudnúť na krivdy, ktoré sme ako mladí chlapci zažili na vlastnej koži,“ povedal predseda celoslovenského výboru PTP – VTNP Vladimír Brun. „Ľudia povolaní v rokoch 1948 až 1954 na takzvanú vojenskú službu do PTP, ktorá neraz trvala aj vyše troch

rokov, boli aj po návrate do civilu sledovaní štátnou bezpečnosťou alebo inak perzekvovaní. Preto im patrí naša úcta,“ povedal primátor Považskej Bystrice Miroslav Adame (na fotografii v strede, po jeho pravici stojí zástupca PTP z Česka Otto Mazur a po ľavici predseda považskobystrického „pétepáckeho“ klubu Vasil Dudák).

Do cestných a pomocných technických práporov bolo v rokoch 1948 až 1954 povolaných vo vtedajšom Československu okolo 30-tisíc pre vtedajšiu moc politicky nespoľahlivých brancov. Pracovali v hlbinných a povrchových baniach, na stavbách či v lesoch a slúžili bez zbrane.

Text a foto pv

Začal študovať ešte vo vojenskom gymnáziu v Banskej Bystrici. Po jeho zrušení pokračoval vo vojenskej strednej škole v Liptovskom Mikuláši. Následne pôsobil v útvaroch protivzdušnej obrany. V Hlohovci je dva roky. Okrem neho družstvo pozostáva z vodiča a pomocníka. Môže sa stať, že bude musieť so svojimi kolegami zbierať aj pozostatky vojakov, ktoré budú roztrhané od výbuchov. Na takúto činnosť je potrebné vopred sa pripraviť. Nielen materiálne, ale aj psychicky. „Zatiaľ som zažil len úmrtie v rodine. Čaká nás v Martine špeciálny kurz s rozšírenou psychologickou prípravou. Jej súčasťou by malo byť aj absolvovanie pitvy,“ poznamenáva rotný Horváth.

BUDÚCNOSŤ JE V KONTAJNERIZÁCIÍ

Veliteľ práporu podplukovník Ľubomír Podhorec spomína, že pre družstvo ťažkej prepravy by potrebovali nové ťahače s balistickou ochranou kabíny a so 60-tonovými návesmi. Ďalej by privítali cisternové vozidlá na prepravu vody, prepravníky a plniče pohonných hmôt, ale aj novú poľnú pracovňu a úpravňu vody.

„Terajšia UV 2000 je už morálne zastaraná. Treba postupne prejsť na kontajnerový spôsob, ktorý je z hľadiska transportu i zabezpečenia činnosti jednotiek v zahraničí najefektívnejší. S úspechom ho už roky využívajú armády NATO. A my budeme pri plnení úloh pôsobiť spoločne s nimi. Naše vozidlá sa budú v prípade potreby presúvať na pomerne veľké vzdialenosti. Treba ich vybaviť prístrojmi na nočné videnie, GPS i vhodnými rádiostanicami, aby mali veliteľia prehľad o ich pohybe a mohli ich v prípade potreby usmerniť. Jednotka by mala mať k dispozícii aj nové, vhodnejšie stany, poľné lôžka a ďalšie vybavenie,“ vymenúva veliteľ práporu aspoň hlavné veci, ktoré je potrebné do konca roku obmeniť, aby národný podporný prvok mohol

v zahraničí úspešne plniť úlohy pri zabezpečovaní činnosti martinského mechanizovaného práporu.

Kapitáni Roman Mihók a Rastislav Gebauer z trenčianskeho veliteľstva logistiky potvrdili, že sa robila špecifikácia na obstarávanie väčšiny potrebného materiálu. „Všetko bude závisieť od toho, či budú uvoľnené dostatočné finančné prostriedky a stihne sa do konca roka zaobstarať potrebný materiál. Našou snahou je, aby martinský prápor i jeho podporný prvok boli zabezpečení v rámci možností našich ozbrojených síl všetkým potrebným materiálom a technikou,“ zdôrazňuje náčelník skupiny materiálového manažmentu oddelenia logistiky kapitán Roman Mihók.

NA CESTE K VOJAKOM

Na čo sa teda budú môcť tešiť vojaci? „Trenčianskemu Vojenskému opravárenskému podniku sme zadali objednávku na zhotovenie vyše dvadsiatky kontajnerov ISO 1C v rôznych modifikáciách. Do konca roku by mali byť k dispozícii pre vojakov,“ hovorí vedúci oddelenia obstarávania špeciálneho materiálu Úradu pre investície a akvizície MO SR Ing. Miroslav Petrovič. Spresňuje, že podľa metodického usmernenia Úradu pre verejné obstarávanie môžu takúto objednávku zadať subjektu v zriaďovacej právomoci rezortu obrany, ktorý má potrebné certifikáty na jej úspešné splnenie aj bez verejnej súťaže.

Nové kontajnery budú určené pre poľnú pekárňu, družstvo pre pohrebné záležitosti, mobilnú úpravňu vody, prepravné nádrže pitnej vody, ale aj energetický blok. Ďalšie kontajnery budú slúžiť ako chladiarenské, sanitárne či jedálenské.

Takýmto spôsobom sa podarí aspoň čiastočne vyriešiť niektoré problémy, na ktoré v súvislosti s činnosťou národného podporného prvku poukázalo aj júnové cvičenie vo Vojenskom výcvikovom priestore Lešť (písali sme o ňom v júlovom čísle Obrany). O ich skoré vyriešenie sa zaujímal minister obrany František Kašický i náčelník Generálneho štábu Ozbrojených síl SR generál Ľubomír Bulík. Obaja predstavitelia rezortu cvičiacim vojakom prisľúbili, že do konca roku by mali byť spomínané útvary vybavené všetkým potrebným, aby mohli podľa potrieb velenia NATO úspešne plniť úlohy v operácii na podporu mieru v niektorých z krízových oblastí sveta.

Jozef ŽIAK
Foto Peter DOVINA

prezradil veliteľ. Podstatnou zmenou prešiel útvar minulý rok. 1. októbra 2006 zlúčením Muničnej základne Nováky a Výzbrojnej základne Martin vznikla Zásobovacia základňa materiálovej triedy 5. Tento názov ale nebol v súlade so štandardami NATO, preto k 1. januáru tohto roka došlo k jeho zmene na súčasný – Zásobovacia základňa zásobovacej triedy 5 (ZZ ZT5) s veliteľstvom v Martine. Posledné reorganizačné zmeny prebehli v apríli tohto roku, kedy sa zmenila štruktúra útvaru bez zmeny počtov zamestnancov.

ČO INÍ NEMAJÚ

„Čo sa týka komplexného hospodárenia s materiálom, robíme prakticky všetko, čo si nami obhospodarovávaný materiál vyžaduje. Od skladovania, bežnej starostlivosti, údržby, až po inventarizáciu. Zodpovednosť nesieme tiež za komplexné nakladanie s majetkom ozbrojených síl s dôrazom na jeho likvidáciu. Predovšetkým formou jeho úplného zrušenia, alebo odpredajom,“ informoval pplk. Banáš. „Rovnaký záber máme aj v oblasti munície. Vyčleňujeme zásoby pre bojové využitie, ako i špeciálne druhy zásob - dispozičné a centrálné. K dispozícii máme šesť muničných skladov a dva sklady výzbroje. Naši odborníci sú schopní sledovať kvalitatívny stav munície. Vedia definovať ako sa jednotlivý druh, typ, bude správať napríklad o desať rokov.

Vôbec nie „iba“ skladníci

Jedným z najväčších útvarov Ozbrojených síl SR je Zásobovacia základňa zásobovacej triedy 5 s veliteľstvom v posádke Martin. O širokom spektre činností a oblastí, v ktorých jej príslušníci pôsobia, nám porozprával veliteľ útvaru podplukovník Peter Banáš.

Martinská základňa má jedenásť súčastí, jej podriadené prvky sú dislokované v ôsmich vojenských posádkach a tabuľky počtov hovoria o vyše tisícsto zamestnancov. Podriadená je veliteľovi logistiky Veliteľstva síl výcviku a podpory. Okrem komplexnej starostlivosti o materiál zásobovacej triedy II. a V. sa zaoberá aj vedením evidencie v projekte ISE SAP - R3 a Evid, vývikom pyrotechnikov, pyrotechnickou činnosťou a sledovaním kvalitatívneho stavu munície a jej elementov. Medzi činnosti vykonávané v prospech útvarov a zariadení Ozbrojených síl SR patrí aj zabezpečenie opravárenských prác. Opravujú pozemnú výzbroj a techniku, optiku, ženijné a spojovacie prostriedky. Do ich činností patrí aj komplexná výroba a opravy terčového materiálu vo Vojenskom výcvikovom priestore Lešť.

CESTA PLNÁ ZMIEN

História základne sa datuje do roku 1992, kedy bola zrušená 6. Výzbrojná základňa v Olomouci a následne vytvorená 3. Výzbrojná základňa v posádke Martin s podriadenými skladmi munície prakticky po celom Slovensku. „Útvar odvtedy prešiel niekoľkými reorganizačnými zmenami a zaznamenal niekoľko dôležitých medzníkov. Medzi tie najvýznamnejšie patril rok 1994,

kedy príslušníci základne začínajú plniť aj opravárenské úlohy výrobné činnosti čo pretrváva dodnes,“ zaspomínal veliteľ Banáš. „Postupne pribudol aj odborné technický dozor a metrologia. Získali sme tiež kompetencie na opravy ženijné a spojovacej techniky a začali sme vytvárať muničný archív v Novákoch, čo bol vlastne prvý krok k budovaniu národného Centra of Excellence pre oblasť EOD. V roku 2003 sme získali Osvedčenie o akreditácii od Slovenskej národnej akreditačnej služby na skúšanie munície, jej elementov a povrchových ochrán. Pred dvomi rokmi sa nám podarilo získať Národnú autoritu. Ide o akreditáciu vydanú národným riaditeľom pre výzbrojovanie, ktorá oprávňuje na klasifikáciu a kvalifikáciu výbušnín, munície a jej elementov a obalov. Na toto osvedčenie sme hrdí, pretože podobných je v ozbrojených silách veľmi málo a nemôže sa ním pochváliť ktokoľvek,“

HLAVNÉ ÚLOHY ZZ ZT5:

- Komplexné hospodárenie s materiálom zásobovacej triedy II. a V.
- Komplexná starostlivosť o centrálnu a dispozičnú zásoby OS SR
- Opravy výzbrojnej a pozemnej techniky, PTRK, PLRK a optických prístrojov
- Opravy špeciálnej ženijné a spojovacej techniky
- Výroba terčového manévru a opravy učebné výcvikovej základne
- Odborné prehliadky a skúšky vyhradených technických zariadení a metrologie
- Sledovanie kvalitatívneho stavu munície, skúšky munície
- Organizovanie pyrotechnických kurzov pre príslušníkov OS SR a MV SR
- Plnenie cieľa síl EG 4229 - čata EOD
- Plnenie úloh Národnej autority a Akreditovaného laboratória typu 2

Či bude munícia bezpečná na skladovanie, prepravu, použitie. Dokážeme predpovedať v akom stave bude o niekoľko rokov pri dodržaní stanovených a predpísaných podmienok. Tieto skúsenosti a poznatky využívame aj pri pravidelných profylaktických skúškach v útvarových skladoch munície. K tejto oblasti sa tiež viaže už spomínaná Národná autorita. Ak je podozrenie napríklad na nevyhovujúci stav munície, vieme v rámci tohto osvedčenia, a v zmysle štandardov Severoatlantickej aliance posúdiť a preskúmať predmetnú muníciu a vydať záväznú stanovisko napríklad pre jej prevoz, vhodnosť skladovania, prípadne jej ďalšie použitie,“ doplnil šéf martinskej základne.

SLUŽBY PRE OSTATNÝCH

Medzi činnosti vykonávané v prospech útvarov a zariadení ozbrojených síl má ZZ ZT5 kapacity aj na rôzne druhy zásobovania materiálom. V prípade, že útvary nemajú vlastné skladovacie priestory, môžu ukladať svoje depozity v skladoch základne. S týmto je spojená problematika dotýkajúca sa predpokladaného rušenia niektorých muničných skladov. Podľa slov veliteľa útvaru je už dnes počet súčasných skladových priestorov nepostačujúci na uloženie munície OS SR. Ich ďalšia redukcia by vyvolala značné problémy s ukladaním munície najmä z hľadiska nedostatku priestorov s vhodnými podmienkami, ktoré sú pre uloženie tohto druhu materiálu nevyhnutné.

Súčasťou každodennej práce príslušníkov útvaru je aj výcvik pyrotechnikov. Zodpovednosť za túto náročnú oblasť má Centrum pre prípravu špecialistov EOD a testovania munície (CPŠEODaTM). „Robíme kurzy odborných i pomocných pyrotechnikov pre ozbrojené sily, ale aj pre Ministerstvo vnútra SR. Organizujeme odborné zhromaždenia pyrotechnikov a ďalšie zdokonaľovacie kurzy. Ako jediní robíme tieto kurzy na národnej báze. Platnosť nami vydaných preukazov a osvedčení uznáva aj Ministerstvo hospodárstva SR. Za obdobie organizovania výcviku pyrotechnikov sme vyškolili 995 pyrotechnikov OS SR, 159 zamestnancov ozbrojených síl ako odborných a pomocných pyrotechnikov a 256 príslušníkov MV SR. Špecialisti centra sa podieľajú na práci komisií zaoberajúcich sa vývojom a zavádzaním nových druhov munície, výbušnín a jednotlivých druhov muničných elementov do výzbroje ozbrojených síl. Pôsobia v rôznych pracovných skupinách NATO. Participujú na procese šandardizácie zavádzaných noriem Aliancie pre oblasť munície, predkladajú a posudzujú normatívy,“ priblížil v skratke podplukovník Peter Banáš.

VÝCVIK ŠPECIALISTOV

Najdôležitejšou úlohou CPŠEODaTM je realizácia partnerského cieľa EG 4229 EOD pre implementáciu systému pyrotechnickej služby v silách NATO. Inými slovami – výcvik špecialistov EOD (explosive ordnance disposal). „Slovenská republika sa zaviazala prispieť do konca roku 2007 jednotkou EOD s pripravenosťou do 180 dní do zostavy ženínej brigády síl NATO. Táto jednotka musí byť schopná zabezpečiť v priestore spoločnej operácie neutralizovanie či zneškodnenie

Centrum pre prípravu špecialistov EOD a testovanie munície

- je odborným a výkonným orgánom veliteľa Veliteľstva logistiky
- má špecializované oddelenia, ktoré testujú muníciu a jej elementy, zhromažďujú a vyhodnocujú všetku technickú dokumentáciu o munícii v zásobách OS SR
- testuje muníciu, jej elementy a povrchové ochrany, vrátane odberu vzoriek

Na základe akreditácie vykonáva:

- laboratórne technické skúšky munície všetkých kalibrov a jej zložiek
- laboratórne fyzikálno-chemické skúšky výbušných a nevybušných elementov munície
- strelecké skúšky munície do kalibru 30 mm
- laboratórne a technické skúšky ručných granátov a k nim patriacich iniciátorov
- skúšky účinnosti ochranných povlakov munície
- skúšky elektrických, riadiacich a povelových blokov munície

päťdesiatich bežných, alebo ôsmich neočakávaných incidentov denne,“ vraví veliteľ základne pplk. Banáš.

V súčasnosti jednotka robí prostredníctvom francúzskej skupiny inštruktorov EOD výcvik pyrotechnika špecialistu na konvenčnú muníciu, ktorého posledná fáza bude ukončená záverečnou skúškou. Kľúčovým pilierom prípravy jednotky je dosiahnutie plnenia odborných úloh podľa štandardov aliancie v oblasti EOD na podporu vojsk pri odstraňovaní nevybuchnutého výzbrojného materiálu. Po skúške získajú úspešní príslušníci jednotky odbornú spôsobilosť v súlade s normou S 2389 „Normy minimálnych kvalifikácií osôb vycvičených k likvidácii výbušného materiálu“ a taktiež so smernicou európskej únie CEN WS 13 „EOD Competencies Standards“. Aj keď treba

ešte časť výbavy doplniť, podľa slov veliteľa má už dnes EOD jednotka najmodernejšiu výbavu v rámci stredoeurópskeho bloku.

Výcvik špecialistov vrcholí a nadobudnuté teoretické vedomosti a praktické skúsenosti budú môcť zúročiť pri certifikácii jednotky už v decembri tohto roku. Úspešným absolvovaním certifikačného procesu bude Slovenská republika Aliancii deklarovať vycvičenosť jednotky EOD a jej poskytnutie do mnohonárodnostných štruktúr v rámci operácií NATO v súlade so stanovenými požiadavkami.

Martinskú zásobovaciu základňu čakajú ešte dve významné udalosti – prvou je organizačná zmena naplánovaná k 1. októbru tohto roku. Vtedy dôjde k prepodriadeniu CPŠEODaTM z podriadenosti ZZ 5T do podriadenosti veliteľstva Síl výcviku a podpory, a vznikne Centrum výnimočnosti pre oblasť EOD. Toto centrum bude následne rozvíjať vysoko odborné aktivity aj za hranice slovenských ozbrojených síl. Druhou, nemenej dôležitou udalosťou pre príslušníkov útvaru, bude posledný október. V tento deň si Zásobovacia základňa zásobovacej triedy 5 Martin pripomenie už pätnáste výročie svojho vzniku.

Vladislav VAVRINEC

Foto autor a archív ZZ 5T

Odkaz pre budúce generácie

V prítomnosti prezidenta republiky Ivana Gašparoviča, predsedu NR SR Pavla Pašku a predsedu vlády SR Roberta Fica sa 29. augusta v Banskej Bystrici uskutočnili oslavy 63. výročia Slovenského národného povstania. Zúčastnili sa na nich aj členovia parlamentu, vlády, diplomatického zboru, spoločenských organizácií, ako aj priami účastníci SNP a ďalší občania. Delegáciu Ministerstva obrany SR viedol minister obrany František Kašícký.

Pred začiatkom hlavného slávnostného aktu sa František Kašícký stretol v areáli Pamätníka SNP s priamymi účastníkmi SNP a s predstaviteľmi Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov. Povedal, že pre neho je dôležité, aby oslavy SNP boli a naďalej ostali prejavom úcty k tým, ktorí v Povstaní položili svoje

životy, stratili svoje zdravie a preukázali statočnosť, odvahu a rozhodnosť. „Som rád, že Slovensko nepodľahlo určitým skupinám, ktoré by radi prehodovali alebo nedecehovali význam národnoslobodzovacieho boja, že toto obdobie zostalo a aj zostane jedným z kľúčových momentov, ktoré je morálnym odkazom pre príslušníkov našich ozbrojených síl a na ktorom budujeme naše tradície,“ zdôraznil minister. Zároveň pripomenul veľmi dobrú a ústretovú spoluprácu so Slovenským zväzom protifašistických bojovníkov. Minister obrany povýšil do vyššej dôstojníckej hodnosti piatich priamych účastníkov SNP, z toho troch in memoriam. Predseda SZPB Karol Pitka ocenil úsilie rezortu obrany pri posilňovaní úcty príslušníkov rezortu obrany aj ostatných občanov k Slovenskému národnému povstaniu a k protifašistickému odboju.

Prezident republiky zdôraznil, že slovenský národ počas 2. svetovej vojny našiel v sebe vnútornú silu vzoprieť sa fašizmu a vystúpiť proti nemu v otvorenom povstaní.

Pavol Paška sa zamyslel nad morálnymi dôvodmi, ktoré motivovali Slovákov a popri nich príslušníkov ďalších národov bojovať so zbraňou v ruke proti fašistom. Doslova povedal, že mu je zle zo všetkých tých, ktorí otvorene alebo prostredníctvom nacistických symbolov chcu znevažovať ich zásluhy a opätovne prezentovať myšlienky, ktoré skončili na smetisku histórie. Premiér Fico jednoznačne potvrdil, že SNP je základným kameňom našich demokratických tradícií. Jeho vláda, ktorá bude systematicky budovať a posilňovať štátne tradície Slovenskej republiky, považuje Povstanie za súčasť ich chrbovej kosti.

Ministerstvo obrany SR sa podieľalo na dôstojných oslavách SNP zabezpečením preletu vojenských vrtuľníkov a lietadiel, v priebehu osláv asistovala vojenská hudba aj Čestná stráž OS SR, v blízkosti Pamätníka SNP zoskočili vojenský výsadkári a v jeho areáli bola statická ukážka výzbroje našej armády, ako aj stánok banskobystrického Regrutačného strediska.

Hold generálovi Viestovi

Zástupca veliteľa Vzdušných síl OS SR brigádny generál Peter Vojtek v zastúpení Ministerstva obrany SR a primátorka mesta Revúca Eva Cireňová odhalili 28. augusta v predvečer Slovenského národného povstania pamätnú bustu jednej z najvýznamnejších povstaleckých postáv – generálovi Rudolfovi Viestovi.

Na slávnostnom akte v centre Viestovho rodiska sa zúčastnili aj poslanci NR SR, predstavitelia regionálnej štátnej správy a samosprávy, cirkvi či Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov. Prítomná bola aj Viestova neter Tatiana Šimková a jej syn Ivan Šimko, bývalý minister obrany SR.

„Generál Rudolf Viest bol jedným z tých významných dejateľov slovenskej historickej a vojenskej scény prvej polovice 20. storočia, ktorí sa výrazne zapísali do histórie nášho národa. Patril medzi tých, ktorí nesúhlasili s politikou a smerovaním takzvaného prvého samostatného Slovenského štátu a jasne dávali tento názor najavo aj svojou aktívnou účasťou v rámci zahraničného odboja a Slovenského národného povstania. Preto mu patrí náš mimoriadny hold a úcta,“ povedal vo svojom príhovore brigádny generál Vojtek.

Generál Viest bol jediným slovenským dôstojníkom, ktorý dosiahol generálsku hodnosť už v rámci predvojnového Československa. Po vzniku Slovenského štátu odišiel v roku 1939 do Francúzska, kde sa vo významných funkciách podieľal na budovaní formujúceho sa česko-slovenského vojska. Prezident Eduard Beneš ho

vymenoval 6. septembra 1944 za veliteľa 1. československej armády na Slovensku. V novembri 1944 bol spolu s generálom Jánom Golianom zajatý, odsúdený na smrť a na jar 1945 fašisti oboch generálov popravili.

Busta stála takmer 100-tisíc korún, pričom MO SR na ňu prispelo polovicou a zvyšok vyzbierali občania v dobrovoľnej zbierke.

Stranu pripravil **Pavol VITKO**

Foto **Peter DOVINA**

Spomienka na boje o Hron

Pri Starom Tekove neďaleko Levíc burácali 28. júla motory tankov T-34, kolopásových vozidiel Haki, motoriek Zundap a Dnepr a inej ruskej a nemeckej vojenskej techniky. Z jediného dôvodu – verne zrekonštruovať boje o riekú Hron z obdobia 2. svetovej vojny v rámci druhého ročníka podujatia Tekov 2007.

Akciu organizovala Konfederácia klubov vojenskej histórie Slovenskej republiky a prebiehala pod záštitou ministra obrany SR Františka Kašického. Približne desaťtisíc divákov mohlo na autentických miestach vidieť rekonštrukciu bojov medzi nemeckým Wehrmachtom a postupujúcou Červenou armádou. O reálne stvárnenie sa s úspechom postaralo dvestosedemdesiat účinkujúcich v dobových uniformách a dve desiatky historickej techniky. Podujatia sa zúčastnilo spolu osemnásť klubov vojenskej histórie z Českej republiky, Maďarska a Slovenska.

Nesmieme zabudnúť na hrôzy, ktoré priniesla najničivejšia vojna v dejinách," pripomenul František Kašický. „Oceňujem, že členovia vojenských historických klubov pripomínajú svojou činnosťou predovšetkým najmladšej generácii odkaz bojovníkov proti fašizmu. Plnú oporu majú v tomto smere zo strany vlády SR, ktorá tak, ako si to predsavzala vo svojom programovom vyhlásení, bude aj naďalej podporovať všetky podujatia zamerané na rozvoj tradícií a vlastenectva," zdôraznil minister obrany.

„Boje tu, v priestoroch povodia Hron pri Starom Tekove skutočne prebiehali tak, ako sme mohli vidieť," zdôraznil Jozef Hostinský, tvorca a hlavný organizátor podujatia a šéf Konfederácie klubov vojenskej histórie. „Keďže na Slovensku nebol žiadny pamätník či iná spomienka na tieto ťažké a dlhotrvajúce boje, rozhodli sme sa pripomínať si ich takýmto spôsobom. Začali sme už v roku 2004, kedy si naše kluby vojenskej histórie spolu s kolegami z Čiech uctili 60. výročie

Slovenského národného povstania ukázkou bojov z II. svetovej vojny," zdôveril sa J. Hostinský.

Na pamiatku bojov pri Hrone v roku 1945 a obetiam týchto bojov z radov Červenej armády a rumunských vojakov odhalili organizátori a pozvaní hostia neďaleko autentických miest pamätnú tabuľu. Symbolickou minútou ticha si všetci prítomní uctili pamiatku vojakov padlých v 2. svetovej vojne, ako aj všetkých, ktorí svoje životy položili v súčasných zahraničných vojenských operáciách a mierových misiách.

Vladislav VAVRINEC

Foto autor a **Vojtech HUČKO**

Nočný prepad aj padáky

V noci, začiatkom leta sa v obci Bátovce, pod južnými výbežkami Štiavnických vrchov objavili vojenské obrnené vozidlá. Aligatory stáli na hlavnej križovatke, vojaci zaistili postavenia pred všetkými dôležitými budovami.

Objavili sa pred rímsko-katolíckym kostolom svätého Martina z 11. storočia, obecným úradom, kúriou i novogotickým evanjelickým chrámom. Zabezpečovali prejazd ďalšej vojenskej techniky a prevzali pod svoju kontrolu celú obec. Aj takto vyzerala pred časom jedna z epizód prípravy príslušníkov levicekeho mechanizovaného práporu pred ich odchodom do misie KFOR na území Kosova.

Prečo práve Bátovce? Okrem blízkosti Levíc svoju úlohu zohrala predovšetkým dobrá spolupráca starostu s vojenskou posádkou. Podplukovník v zálohe Ing. Jaroslav Kurej (na fotografii vpravo) je už druhé funkčné obdobie na čele obce, ktorá si v tomto roku pripomína 970. výročie prvej písomnej zmienky.

RODINNÁ TRADÍCIA

Jeho otec pochádzal z Bátoviec, ale keďže bol profesionálnym vojakom, Jaroslav sa narodil v českom Šternberku. Vybral sa po jeho stopách. Neorientoval sa však na tankové vojsko ako otec, ale na letectvo. Stal sa leteckým technikom, odborníkom elektro - špeciálneho vybavenia, neskôr palubným technikom a palubným inžinierom na rôznych typoch vojenskej leteckej techniky. Posledné roky svojej vojenskej kariéry bol inšpektorom

bezpečnosti lietania na zvolenskom veliteľstve vzdušných síl. Jeho mladší brat bol letecký technik a po rozdelení bývalej federálnej armády zostal v Českej republike.

„Občania, najmä tí starší boli síce trochu prekvapení, keď sa v noci u nás objavili vojaci, ale všetko sa dialo na základe dohovoru s veliteľom mechanizovaného práporu. Práve sa pripravovali na misiu v Kosove a veliteľ práporu, podplukovník Slezák ma požiadal, či by sme nemohli spoločne čo najvernejšie nasimulovať situáciu, ktorá by vojakom približovala ich možnú činnosť v Kosove. V spomínanej provincii musia riešiť aj konflikty, či problémy práve vyjednávaním s miestnou samosprávou. Preto sme pripravili takéto zamestnanie. Vojaci a ich velitelia si ho pochvalovali. Naši občania zasa lepšie spoznali ozbrojenú silu. Videli na vlastné oči, na čo idú aj ich peniaze z daní a čo vojaci v prípade potreby dokážu aj pri pomoci občanom, keď nastane mimoriadna situácia.“

LIPOVINA SA OSVEDČILA

Starosta má okrem iného na svojom konte aj vyše 120 zoskokov. Keď pred pár rokmi hľadali príslušníci Leteckej záchrannej a pátracej služby vhodné miesto pre svoj výcvik zoskokov do vody a nácvik záchrany z vodnej hladiny, ponúkol im vodnú nádrž tesne nad obcou. Vedúci starší dôstojník skupiny bezpečnosti letov na veliteľstve vzdušných síl vo Zvolene nadporučík Roman Veselý je s lokalitou nadmieru spokojný.

„Nie je to ďaleko od letiska na Sliači a celý priestor vodnej nádrže a jej okolia nám poskytuje veľmi dobré pod-

mienky na výcvik. Záchranári a zdravotníci z letiska Sliač, ktorí držia nepretržitú pohotovosť v prípade nejakej leteckej nehody a ich kolegovia z padákových služieb z ostatných základní, absolvujú zoskoky do vody, ktoré sú potrebné pre získanie, prípadne udržanie si triednosti padákových odborníkov letectva 1. triedy. Okrem toho si vyskúšajú rôzne spôsoby záchrany pilotov z vodnej hladiny, ale aj zoskoky záchranárov a zdravotníkov z vrtuľníka počas nízkeho letu nad vodou. Počas zásahov sa zdokonaľujú vo svojej činnosti aj jednotlivé osádky vrtuľníkov. Preto každý deň striedame vrtuľníky, aby si čo možno najviac ich osádok zvyklo na špecifiku letu nad vodnou hladinou, manipulovanie so záchrancami i zachránenými osobami na lane v podvese stroja,“ vraví nadporučík Veselý. Dúfa, že dobrá spolupráca obce a ozbrojených síl bude pokračovať.

DOMINIKA POKRAČUJE

V tomto roku v júli sa na vodnej nádrži a v jej okolí okrem leteckých záchranárov objavili aj príslušníci levicekej prieskumnej rot. Spoločne s leteckými záchranármi zabezpečovali záchrany osôb z vodnej hladiny, zdolávali vodnú prekážku na rôznych typoch člnov a plnili taktické úlohy.

Starosta ani po odchode z ozbrojených síl na ne nedá dopustiť. Využíva každú príležitosť na ich propagovanie medzi občanmi. Zopár mladých mužov z obce sa už vydalo na dráhu profesionálneho vojaka. No podplukovníka v zálohe Jaroslava Kureja najviac teší, že v rodinnej tradícii sa rozhodla pokračovať jeho mladšia dcéra Dominika. V súčasnosti pôsobí čatárka ako vojenská zdravotníčka na leteckej základni Kuchyňa.

Jozef ŽIAK
Foto Peter DOVINA

Výcvik očami vojakov

Veľmi často sa vo vojenskom prostredí používa výrok „ťažko na cvičisku, ľahko na bojisku“. Tento výrok dostal v Ozbrojených silách Slovenskej republiky po ich profesionalizácii nový rozmer.

Aby nevyznievali slová o potrebe kvalitného a komplexného výcviku vojakov ako málo zaujímavá teória, uvedme príklad z vojny spred 25 rokov. Z vojny o Falklandské ostrovy (Malvíny) medzi Veľkou Britániou a Argentínou, ktorá bola považovaná za vojnu vedenú v rytierskom duchu. Počas tejto 73 dní trvajúcej vojny zabili 255 britských a 649 argentinských vojakov. Ďalších 350 veteránov tejto vojny spáchalo neskôr, po skončení konfliktu samovraždu. Štatistiky vojny v Iraku sú zatiaľ skúpe na informácie. Dá sa z nich však napríklad vyčítať, že do 19.5.2007 zomrelo na následky úmyselného sebaopoškodzovania podľa oficiálnych údajov 111 amerických vojakov. Tieto údaje neznamenajú, že britskí či americkí vojaci neboli, alebo nie sú dobre vycvičení. Zdôrazňuje to však dôležitosť komplexnej prípravy vojakov. Význam ich pocitu psychickej pripravenosti na nasadenie. Poznať osobné zhodnotenie kvality prípravy, výcviku, zistiť názory profesionálnych vojakov na oblasť výcviku a na niektoré dôležité okolnosti ovplyvňujúce kvalitu výcviku bolo cieľom rozsiahleho komplexného reprezentatívneho sociologického výskumu, ktorý sa uskutočnil v marci až júni 2007 v našich ozbrojených silách.

Na otázku „Splňa celkovo vojenský výcvik vaše očakávania ako profesionálneho vojaka?“, ktorá bola zakomponovaná do dotazníka, ktorý vyplnilo 645 respondentov odpovedali veľmi podobne predstavitelia troch hlavných kategórií tvoriacich štruktúru našich ozbrojených síl. Celkovo 49% predstaviteľov mužstva, 51% poddôstojníkov a 49% dôstojníkov odpovedalo, že výcvik splňa ich predstavy. Výcvik vidia kriticky - nespĺňa predstavy 46% mužstva, 43% poddôstojníkov a 46% dôstojníkov.

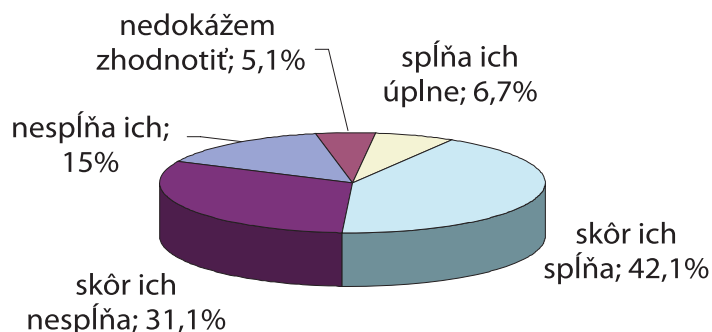
Aj keď názory vojakov v tejto otázke sú pomerne vyrovnané u všetkých hodnostných kategórií, následné riadené rozhovory nám ukázali, že vnímanie očakávaní množstva a efektívnosti výcviku je odlišné v závislosti od príslušnosti k hodnostnej kategórii. Kritickosť smerom ku kvantite, ale najmä kvalite výcviku rastie v závislosti od hodnostnej kategórie. Kým u mužstva je spokojnosť s výcvikom a kritika výcviku pomerne vyrovnané, u poddôstojníkov sa výraznejšie zvyšuje kritickosť ku výcviku a u dôstojníkov vysoko prevláda kritický pohľad na výcvik. Vyššia miera nespokojnosti poddôstojníkov a dôstojníkov sú zapríčinené, podľa nášho názoru, širším rozsahom vedomostí a predvídavosti, aký stupeň vycvičenosti majú jednotlivci, jednotky a útvary dosiahnuť.

Názory profesionálnych vojakov všetkých kategórií potvrdzujú, že sa cvičí málo, väčšinou sa opakujú stále tie isté situácie v tých istých výcvikových priestoroch, precvičujú sa len jednotky do úrovne čaty a aj to s nízkou efektívnosťou, keďže na výcvikoch je nízka účasť príslušníkov jednotiek.

Je pozitívne pre naše ozbrojené sily, že prevažná časť profesionálnych vojakov vo výskume vyjadrila spokojnosť s výberom vojenského povolania. Problémy vo výcviku, výzbroji, výstroji, ale aj v správaní sa nadriadených voči nim chápu profesionálni vojaci ako prechodné a preto sú zväčša ochotní čakať na zlepšovanie situácie. Na druhej strane výskum ukázal, že sa profesionálni vojaci necítia byť dostatočne pripravení na prípadné bojové nasadenie. Výsledky výskumu potvrdili, že vnímanie výcviku profesionálnych vojakov všetkých hodnostných kategórií je v súčasnej dobe problémom zasluhujúcim si mimoriadnu pozornosť. Preto podrobné poznatky z tohto výskumu boli predložené vedeniu rezortu.

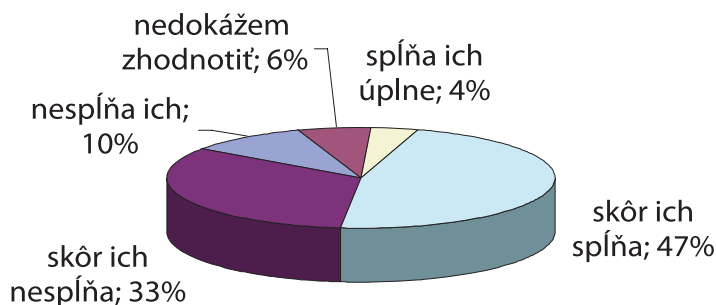
Luboš BERKY

mužstvo

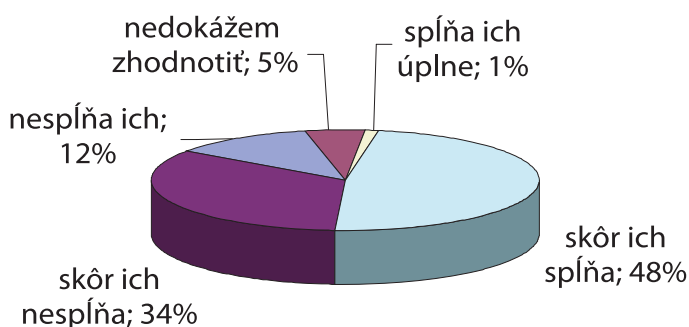
Graf č. 1: Splňa celkovo vojenský výcvik vaše očakávania ako profesionálneho vojaka? Odpovede respondentov z hodnostnej kategórie mužstvo. (n=254)

poddôstojníci

Graf č. 2: Splňa celkovo vojenský výcvik vaše očakávania ako profesionálneho vojaka? Odpovede respondentov z hodnostnej kategórie poddôstojníkov. (n=226)

dôstojníci

Graf č. 3: Splňa celkovo vojenský výcvik vaše očakávania ako profesionálneho vojaka? Odpovede respondentov z hodnostnej kategórie dôstojníkov. (n=148)

nejším rodinám v provincii MAZAR-e-SHARIF. Podobne postupoval aj španielsky kontingent, ktorý financoval výrobu skautských uniforiem pre 50 chlapcov v meste Herat. Nemecký kontingent v provincii KUNDUZ riadi projekt, v rámci ktorého ženy podnikajú v oblasti produkcie mlieka. Holandský kontingent zabezpečil osivo šafranu, podporuje jeho pestovanie a zabezpečuje odbyt tohto vzácného korenia, ako náhrady za produkciu ópia v provincii URUZGAN. V meste TARIN KOWT si americkí vojaci zmerali sily s miestnymi deťmi na futbalovom turnaji v športovom areáli, ktorý predtým sami zrekonštruovali. Týždenne sa takýchto aktivít uskutoční po celom Afganistane niekoľko desiatok.

BOJOVNÍK, STAVEBNÍK, PRIATEĽ AJ DIPLOMAT

Keď vo februári tohto roku vystúpil pred Severoatlantickou radou britský generál David Richards, ktorý od augusta 2006 do januára 2007 velil IX. rotácii Veliteľstva ISAF (ISAF HQ), okrem iného povedal, že jednou z najväčších výziev

NATO mení Afganistan – Afganistan mení NATO

Keď sa v roku 2003 členské štáty NATO rozhodli, že Aliancia prevezme vedúcu úlohu v rámci Medzinárodných bezpečnostno - asistenčných síl v Afganistane (viac známej pod skratkou ISAF, teda International Security Assistance Force), viacerí si uvedomovali, že pôsobenie NATO v Afganistane bude nielen dlhodobé, ale v mnohom aj odlišné od operácií, ktoré Aliancia dovtedy uskutočnila.

Vojaci Severoatlantickej aliance, vrátane príslušníkov Ozbrojených síl SR, úspešne naplňajú mandát, ktorý operácii ISAF dali viaceré rezolúcie Bezpečnostnej rady OSN: podporovať afganskú vládu pri udržiavaní bezpečnosti v krajine a pri komplexnej obnove afganskej spoločnosti. Dnes, v štvrtom roku trvania operácie ISAF, je však čoraz viac viditeľné aj to, ako sa pod vplyvom tejto operácie mení samotné NATO.

DIAĽNICE, PONOŽKY A ŠAFRAN

Na ilustráciu toho, ako sa Aliancii a medzinárodnému spoločenstvu darí postupne meniť Afganistan na bezpečnú a rozvíjajúcu sa krajinu je možné uviesť viacero príkladov. Vo väčšine provincií je (na miestne pomery) pokojná bezpečnostná situácia. Viac ako 60 tisíc ozbrojencov zložilo zbrane a zaradilo sa do spoločnosti. Viac než 1 mld. m² územia bolo odminovaných.

S medzinárodnou podporou sa podarilo postaviť 4 000 km nových ciest, úspešne pokračuje budovanie cestnej infraštruktúry, Highway One, diaľnice spájajúcej všetky významné mestá Afganistanu. Po celej krajine pribudlo 4000 nových zdravotníckych zariadení, takže dnes má 83 % populácie priamy prístup k zdravotníckej starostlivosti (v roku 2004 to bolo iba 9 %). Proti detskej obrne sa podarilo zaočkovať 76 % detí vo veku do troch rokov. V krajine, kde ešte pred pár rokmi ženy nemali žiadne práva, tvoria viac než štvrtinu poslancov parlamentu ženy. Milióny dievčiat sa vrátili do škôl a 400 tisíc dievčat študuje na stredných školách. V Afganistane dnes pôsobi 10 univerzít (za vlády Talibanu tu pôsobila iba jedna).

Treba zdôrazniť, že popri veľkých rozvojových programoch smerujúcich do zdravotníctva, školstva alebo infraštruktúry hrajú dôležitú rolu aj nespočetné drobné aktivity. Vojaci ISAF organizujú dodávky liekov a potravín, inštalujú generátory, aby sa zabezpečila trvalá dodávka elektrickej energie aj vo vzdialenejších obciach, zabezpečujú školské pomôcky pre novo otvorené školy, nakupujú motorky pre miestnych policajtov a traktory pre farmárov, vedú kurzy pre automechanikov, zdravotné sestry, či odborníkov na výpočtovú techniku. Fínski vojaci napríklad urobili finančnú zbierku, z ktorej zaplatili miestnym ženám za výrobu ponožiek a tie potom darovali najchudob-

preňho bolo sklbenie mimoriadne širokého a pestrého spektra úloh. Generál zdôraznil, že ak chceme posudzovať, do akej miery sme v Afganistane úspešní, musíme vziať do úvahy všetky aspekty pôsobenia našich vojakov v tejto náročnej operácii.

Bojové aktivity na juhu a na východe Afganistanu, ktorých cieľom je rozširovanie bezpečnosti a stability po celom území krajiny, sú nepochybne najviditeľnejším, ale zároveň aj najkontroverzným prvkom pôsobenia NATO v Afganistane. Až tu sa vojaci pod vlajkou NATO ocitli prvýkrát v histórii v priamom bojovom kontakte s nepriateľom. Týmto nepriateľom však nie sú ozbrojené sily pod politickým vedením, so stálou hierarchickou štruktúrou, zreteľne odlišné uniformami a viazané Ženevskými dohovormi. Nepriateľom, s ktorým sú vojaci NATO v Afganistane denne konfrontovaní, sú dobre vyzbrojení a vycvičení domáci aj zahraniční bojovníci, ktorí sa výzorom a oblečením často vôbec neodlišujú od miestneho obyvateľstva, neuznávajú žiadne medzinárodné dohovory a nemajú žiadne zábrany. Prípady zneužitia starcov ako samovražedných útočníkov a detí ako živé štíty hovoria samé za seba. Títo bojovníci sa, na rozdiel od vojakov ISAF, za svoje skutky nemusia nikomu zodpovedať a pravdivosť svojich tvrdení nemusia obhajovať pred domácou ani medzinárodnou verejnosťou. Určitá výhoda na strane militantov v informačnej kampani je zjavná.

Proti tomuto nepriateľovi dnes stojí asi 40 tisíc vojakov ISAF, avšak iba menšia časť z nich je určená na tzv. kinetické operácie, teda bezpečnostné aktivity zamerané na potláčanie povstalcov. Títo vojaci (popri amerických predovšetkým z Kanady, Holandska, Veľkej Británie, Dánska, Poľska, Estónska, Rumunska a Austrálie) už mnoho krát dokázali svoju odvahu, výdrž a profesionalitu. Skúsenosti ukazujú, že na také veľké územie, akým je Afganistan by ich bolo treba viac, než je k dispozícii. Aj keď sa do operácií čoraz viac zapája aj postupne vznikajúca Afganská národná armáda, akútny nedostatok síl sťažuje udržanie niektorých území bez prítomnosti povstalcov. Navyše, vojaci pod vlajkou NATO sa musia vyrovnáť aj s viacerými obmedzeniami, ktoré upravujú pôsobenie národných kontingentov. Na rozdiel od militantov, sú pod prísnou kontrolou afganskej politickej scény aj verejnosti, domácich politických lídrov a domácej verejnosti a tiež celého medzinárodného spoločenstva. Je to správne, pretože sily NATO nie sú v tejto krajine okupantom, ale podporovateľom budovania normálnych demokratických spoločenských pomerov.

V tieni mediálne pritažlivých záberov z bojiska zostávajú tie aspekty operácie ISAF, ktoré tvoria ťažisko celého pôsobenia NATO v Afganistane. Kľúčovými oblasťami operácie ISAF sú totiž rekonštrukcia krajiny, podporovanie rozširovania rozvojového úsilia afganskej vlády, budovanie armády a polície, rozvíjanie vojenských vzťahov so susednými krajinami (osobitne s Pakistanom) a v neposlednom rade boj proti produkcii ópia. Preto, aj podľa slov generála Richardsa, sú všetci vojaci ISAF neustále konfrontovaní so širokým spektrom úloh, ktoré idú ďaleko za rámec čisto vojenských povinností. Siahajú od drobných stavebných prác, cez budovanie ciest a škôl, humanitárnu pomoc pri záplavách, nadväzovanie a udržiavanie vzťahov s miestnymi kmeňovými vodcami, ničenie ópiových polí, až po vojenskú diplomaciu. Špecifiká poslania vojaka v protipovstaleckej kampani, ktorej viaceré charakteristické znaky má i operácia ISAF, veľmi výstižne opísal John. N. NAGEL vo svojom predslove k novému vydaniu knihy Counterinsurgency Warfare, Theory and Practice: „Mamograf môže byť užitočnejší ako samopal, pediater môže byť dôležitejší ako odborník na delostrelectvo, cement môže byť viac žiadanejší ako ostnatý drôt a účtovník môže byť viac potrebný ako strelec“. V neposlednom rade patrí medzi dôležité rysy pôsobenia vojakov ISAF aj nadväzovanie neformálnych priateľských kontaktov s afganskými kolegami, čo nielen pomáha uľahčovať každodennú spoluprácu, ale prispieva aj k získavaniu dôvery miestneho obyvateľstva voči silám ISAF.

Aj keď sa čoraz viac do popredia dostáva požiadavka na komplexný prístup medzinárodného spoločenstva k obnove Afganistanu, spektrum pôsobenia NATO sa v najbližšej dobe pravdepodobne nezúži, pretože Aliancia je v tejto chvíli vedúcou medzinárodnou organizáciou v tejto krajine.

OD BALKÁNU PO AFGANISTAN

Politicko – vojenské smerovanie NATO po páde Železnej opony by bolo možné, s určitým zveličením, rozdeliť na dve obdobia: pred vstupom a po vstupe do Afganistanu. Kým v deväťdesiatych rokoch minulého storočia sa Aliancia sústreďovala hlavne na nadväzo-

vanie spolupráce s bývalými členmi Varšavskej zmluvy a riešenie regionálnych etnických konfliktov v nestabilných častiach Európy, dnes sa zdá, že NATO začína nachádzať pre seba nové poslanie, ktoré už viacerí komentátori stihli opísať ako „vývozca stability mimo euroatlantický priestor“.

Zásadným krokom v ústrety tomuto poslaniu sa stal práve vstup Aliancie do Afganistanu v roku 2003. A to hneď z viacerých dôvodov. Po prvé, NATO prvý krát vojensky pôsobí v náročnej krízovej oblasti mimo euroatlantický priestor. Nie je to tak dávno, čo primárnym priestorom, kde pôsobili spojeneckí vojaci bol nie tak vzdialený Balkán s priaznivou klímou a relatívne rozvinutou infraštruktúrou, kde vojaci NATO boli a dodnes sú vnímaní ako záruka mieru.

Ďalším dôvodom je samotný charakter operácie ISAF. Postupom času ISAF prerástol z rutínnej postkonfliktnej operácie do operácie vysokej intenzity s výrazným zastúpením asymetrického spôsobu boja. V Afganistane už nie sme iba ochrancami zmluvne dohodnutého mieru, ale pre jeho rozšírenie po celej krajine musíme tvrdo bojovať so skúseným a prispôbovým protivníkom. Popri tom však musíme plniť aj množstvo iných, nemenej dôležitých úloh. Tento nový, a možno pre niekoho tak trochu neočakávaný rozmer operácie ISAF je obzvlášť výrazný od leta minulého roku, odkedy sa NATO usiluje zaručiť bezpečnosť miestneho obyvateľstva aj na juhu a východe Afganistanu. Rozširovanie bezpečnosti v Afganistane si už vyžiadalo životy viacerých našich spoluvojákov, čo len podčiarkuje obrovský význam tejto operácie pre budúcnosť Aliancie. Preto už z mnohých úst opakovane zaznelo, že ISAF sa pre Alianciu stal náročným testom súdržnosti a pripravenosti spojencov pomáhať si navzájom, ak sa ktorýkoľvek z nich ocitne v ťažkej situácii.

NATO MENÍ KRAJINU

Dnes už nikto nespochybňuje tvrdenie, že v dôsledku pôsobenia v Afganistane sa mení aj samotná Aliancia. Asi neexistuje oblasť, ktorej by sa nijako nedotkli skúsenosti z operácie ISAF. Všetkými týmito skúsenosťami sa veľmi intenzívne zaoberajú nielen jednotlivé členské krajiny, ale i odborníci v ACT, ktorí už prišli s viacerými cennými odporúčaniami. Niektoré skúsenosti sa odzrkadlili (alebo sa zakrátko odzrkadlia) v štruktúrnych, či procedurálnych zmenách. Napríklad, ukázalo sa, že pri dlhom trvaní operácie je problém so zabezpečením udržateľnosti veliteľstiev v priestore operácie. Preto NATO prijalo nový spôsob tvorby veliteľstiev operácií, tzv. Composit Model HQ. Operácia ISAF tiež ukázala, že doterajší proces tvorby síl pre operáciu (Force Generation) je málo efektívny, preto môžeme očakávať aj zmeny v koncepcii tvorby síl pre operácie NATO a pre NRF. Intenzívne sa diskutuje aj o zmene spôsobu financovania operácií pod vedením NATO, pretože tak náročná operácia, akou je ISAF, si vyžaduje vysoké finančné náklady predovšetkým zo strany prispievateľských krajín. Už dnes existuje v rámci operácie ISAF mechanizmus, ktorý umožňuje, aby sa vytvoril zoznam tých spôsobilostí, ktoré sú potrebné pre pôsobenie všetkých národných kontingentov, a tie sa potom financujú zo spoločného rozpočtu NATO.

Sú však skúsenosti, ktoré pravdepodobne ovplyvnia Alianciu iba postupne, ale o to významnej-

šie. Medzi takéto skúsenosti určite patrí, že pre zaistenie celkovej bezpečnosti obyvateľov nestabilného štátu nestačí iba zabezpečiť početnú a technologickú prevahu nad nepriateľom a vojensky porážať povstalcov, ktorí sa postavili na odpor so zbraňou v ruke. Operácia ISAF časom nadobudla viaceré znaky protipovstaleckej kampane, čo si vyžaduje prehodnotenie viacerých oblastí operácie. Ukazuje sa napríklad obrovský význam prípravy strategickej informačnej kampane a realizácie vopred pripravených intenzívnych informačných operácií, ktorých cieľom by malo byť získanie informačnej nadvlády nad povstalcami. Skúsenosti ukazujú, že v operácii, ktorej úspech závisí od získania dôvery miestneho obyvateľstva je kľúčové zabrániť povstalcovi šíriť dezinformácie. Inak by mohlo dôjsť k strate dôvery miestneho obyvateľstva aj medzinárodnej verejnosti v pôsobení NATO v Afganistane. Nielen na strategickej, ale aj na operačnej a taktickej úrovni získava NATO veľmi cenné špecifické skúsenosti. Kontingenty pôsobiace v oblastiach so silnou prítomnosťou opozičných militantných síl získavajú neoceniteľné skúsenosti napríklad v oblasti taktiky boja proti malým povstaleckým skupinám. Útoky s použitím nástražných výbušných systémov a samovražedné útoky sú tiež veľkou výzvou, ktorú NATO neustále analyzuje a preto venuje mimoriadnu pozornosť vývoju taktických a technických riešení, ktoré by mali minimalizovať ich účinky.

VIETOR ZMIEN?

Slovenská republika je viac ako tri roky integrálnou súčasťou Severoatlantickej aliancie. Spoločne s našimi spojencami vytvárame nielen politiku, ale aj vojenskú silu Aliancie.

Naša neustála snaha o to, aby sme v systéme kolektívnej obrany neboli ostatným na príťaž, ale aby sme boli aj naďalej vnímaní ako plnohodnotní partneri, je najlepšou motiváciou preto, aby sme nepolažovali v zvyšovaní bojovej pripravenosti našich jednotiek. Naskytá sa preto otázka, do akej miery zachytávame najnovšie trendy zmien, ktoré iniciuje operácia ISAF?

Hľadanie odpovede na túto otázku by sme mohli začať zamyslením sa nad týmito tromi otázkami. Po prvé, či robíme všetko preto, aby naše jednotky boli čo najlepšie pripravené čeliť samovražedným útokom a útokom s použitím nástražných výbušných systémov? Po druhé, do akej miery študujeme a implementujeme skúsenosti NATO vo všetkých aspektoch protipovstaleckej kampane v Afganistane, a hlavne tie, kde sa dnes NATO učí najviac? Mám na mysli napríklad „deľbu práce“ medzi civilnou a vojenskou časťou kampane, taktiku boja s malými skupinami ozbrojencov, ochranu síl, informačné operácie, CIMIC a spoluprácu s verejnosťou. A po tretie, či robíme všetko preto, aby sa realie aktuálnych aj potenciálnych krízových oblastí sveta (vrátane historických a politických súvislostí aj miestnych zvyklostí) stali integrálnou súčasťou vedomostnej výbavy každého profesionálneho vojaka ozbrojených síl SR.

plk. Ing. Peter BABIAR

vojenský poradca pre operácie

Úrad vojenského predstaviteľa

Stálej delegácie SR pri NATO Brusel

Ilustračné foto **Vladislav VAVRINEC**

Dohoda o spolupráci

Podpredseda vlády SR a minister vnútra Robert Kaliňák a minister obrany František Kašícký podpísali 13. augusta Zmluvu medzi Ministerstvom vnútra SR a Ministerstvom obrany SR o vzájomnej spolupráci. Okruhy spolupráce sa týkajú najmä krízového manažmentu a krízového riadenia, prípravy na obranu štátu, civilnej ochrany, ochrany pred požiarmi, integrovaného záchranného systému, boja proti terorizmu, výcviku a vzdelávania, spravodajských služieb, ochrany objektov či verejného obstarávania. Nová zmluva dáva legislatívny rámec na spoluprácu aj do obdobia, kedy by vzťahy medzi rezortmi nemuseli byť až tak priateľské a žiživé, ako je tomu dnes. František Kašícký zdôraznil, že zmluva legislatívne vytvára priestor na uzatváranie z nej vychádzajúcich vykonávacích medzirezortných dohôd aj na nižších úrovniach. Bude tomu tak napríklad medzi ozbrojenými silami a Policajným zborom.

Text a foto **Pavol VITKO**

Pocť Dubčekovi

V deň výročia vstupu okupačných vojsk Varšavskej zmluvy položením vencov na hrob slovenského politika Alexandra Dubčeka na cintoríne v Slávičom údolí v Bratislave si predseda vlády SR Róbert Fico, štátny tajomník Ministerstva obrany SR Jaroslav Baška a ďalší členovia vlády pripomenuli 39. výročie obsadenia Československa. „Chcem si uctiť dielo veľkého štátnika a Európana, akým bol Alexander Dubček,“ povedal v príhovore Róbert Fico. Na ceremoniáli sa zúčastnili aj občania, ktorí boli priamymi svedkami obsadenia republiky. V noci z 20. na 21. augusta 1968 obsadili vojská piatich krajín Varšavskej zmluvy najdôležitejšie mestá, úrady a iné strategické body vtedajšej ČSSR. Bola to reakcia Moskvy na uvoľňovanie prísneho komunistického režimu a na pokus o spoločenské reformy, tzv. pražská jar, ktorej symbolom bol práve Dubček. Tanky v uliciach miest priniesli so sebou dlhé obdobie normalizácie, ktoré sa vyznačovalo zasahovaním Moskvy do všetkých záležitostí republiky a represáliami vo verejnom živote.

Text a foto **(far)**

Slováci pochodovali v Toronte

Pri príležitosti 90. výročia bitky pri Vimy Ridge sa 18. augusta 2007 v kanadskom Toronte uskutočnil za účasti širokej verejnosti už po 86-krát „Warriors' Day Parade“ (Pochod bojovníkov). Prvýkrát v histórii pochodovali ulicami Toronta aj príslušníci ozbrojených síl SR. Táto veľkolepá vojenská prehliadka je významnou kanadskou národnou a vojenskou tradíciou, ktorá vzdáva úctu vojnovým veteránom, ako aj ženám a mužom v uniformách, ktorí sú v súčasnosti nasadení v operáciách v zahraničí. Na slávnostnej vojenskej prehliadke sa v tomto roku prvýkrát zúčastnili aj zahraniční študenti z vojenskej školiacej základne Borden v Ontariu, kde v súčasnosti študujú aj šiesti príslušníci rezortu Ministerstva obrany SR. Prehliadka vyvrcholila na torontskom hokejovom štadióne slávnostným defilé súčasných i bývalých príslušníkov armády, vojnových veteránov, vojenských hudieb Kanady a USA, ako aj klubov vojenskej histórie z celej krajiny.

kpt. **Milan VANGA**

Požiar vo vojenských lesoch uhasený

Vo štvrtok 16. augusta okolo 22.00 hod. sa podarilo uhasiť požiar vo Vojenských lesoch Záhorie, ktorý sa rozhorel podvečer 15. augusta. Na mieste sa o tom v piatok predpoludním presvedčil náčelník Generálneho štábu OS SR generál Ľubomír Bulík, ktorého sprevádzal veliteľ Leteckej základne v Kuchyni podplukovník Igor Brandabura. Náčelník Generálneho štábu predovšetkým vysoko ocenil účinný požiarňarský zásah a skvelú spoluprácu vojenských a civilných hasičov, bez ktorej by mohlo dôjsť k veľkým škodám na majetku.

Podľa pracovníka Vojenských lesov Miloša Kuchárka na Záhorí nehorel les, ale trávnatý porast a kroviny v prázdnom priestore, ktorý vyhorel pred siedmimi rokmi. Oheň sa však mohol rozšíriť aj na lesný porast, keby nebolo včasného a účinného zásahu hasičov z leteckej základne, ako aj hasičských zborov z Malaciek, Bratislavy, Galanty, Piešťan, Senca a dobrovoľných požiarnikov z okolitých obcí.

Požiar, ktorý sa rozhorel na dvadsiatich hektároch, nezasiahol neďaleko ležiacu vojenskú strelnicu. Podľa podplukovníka Brandaburu vznik požiaru následkom vojenskej činnosti bol vylúčený. Vojenskú bombardovaciu strelnicu síce vtedy využívali americké vzdušné sily zo základne v talianskom Aviane, no v stredu, keď vznikol požiar, necvičili. Rovnako ani slovenskí vojaci v uvedenej lokalite nevykonávali žiadnu činnosť.

V piatok predpoludním ešte na požiarovisku pracovali zamestnanci Vojenských lesov, ktorí na jeho okrajoch vytvárali pomocou mechanizmov val. Ten by zamedzil šíreniu ohňa, ak by ho z možných tlejúcich ložísk ešte rozdúchal vietor.

Text a foto **Pavol VITKO**

Slováci s Maďarmi a Chorvátmi

Príslušníkov mierovej operácie Organizácie spojených národov na Cypre navštívili v dňoch 22. až 24. augusta 2007 náčelník generálneho štábu ozbrojených síl SR generál Ľubomír Bulík a náčelník generálneho štábu obranných síl Maďarskej republiky generál András Havril. Náčelníci, ktorí po prvý raz spoločne navštívili túto misiu, hovorili aj o úrovni spolupráce medzi príslušníkmi oboch krajín, pôsobiach v štvrtom sektore nárazníkovej zóny, ktorá je v zodpovednosti slovenského veliteľa. Slovenskí a maďarskí vojaci sú tu pod spoločným velením od r. 2001. Do jednotky patria aj štyria príslušníci chorvátskej armády.

Generálov privítal na veliteľstve v Nikózii hlavný veliteľ jednotiek UNFICYP generálmajor Rafael José Barni (Argentína). Na spoločnom brífingu vyzdvihol výbornú spoluprácu s oboma krajinami, ako aj výkony vojakov pri plnení jednotlivých úloh.

Na margo spolupráce s maďarskou stranou generál Ľubomír Bulík povedal: „Spolupráca slovenských ozbrojených síl a maďarských obranných síl je dobrým signálom pre vojakov na oboch stranách. Ukázalo sa, že vojaci na všetkých úrovniach si medzi sebou rozumiejú a vzťahy sú bezproblémové. Je to úroveň stabilizovanej spolupráce, ktorá sa prejavuje v stále zvyšujúcej sa kvalite plnenia operačných úloh a to aj v iných spoločných projektoch.“

Text a foto **kpt. Peter MICHNICA**

Z redakčnej pošty

Ahoj pán šéfredaktor,

práve som na internete dočítal najnovšiu augustovú Obranu. Musím povedať, že je vynikajúca. Plná informácií, vyvážený obsah, dobrý výber fotiek. Čo bolo dobré, to sa ešte zlepšuje. Človek by neveril, ako málo ľudí na vydaní časopisu pracuje.

PS : Často aj tu v Kyjeve spomínam na Afriku. Je fakt, že človek si ju alebo zamiluje, alebo už o nej nechce ani počuť. Nuž čo – som ten prvý prípad. Práca v buši alebo v džungli bola iste iná, ako tu vo veľkomeste , ale aj to sú nové poznatky, ktoré vedia byť zaujímavé – hoci iným spôsobom.

Nech sa Vám darí.

Miro ŠOTER

(Autor listu v minulom a tomto desaťročí pôsobil vo viacerých pozorovateľských misiách v Afrike. Naposledy bol ako podplukovník v Sierra Leone. Na reportážnej ceste v roku 2005 tu sprevádzal aj šéfredaktora OBRANY. Dnes pracuje pre OSN v Kyjeve, kde pre UN vykonáva funkciu bezpečnostného poradcu.)

Tigria letka na streľbách v Poľsku

Dve stíhacie nadzvukové lietadlá MiG-29 z ostrej hotovosti dostali vo štvrtok 9. augusta 2017 v dopoludňajších hodinách pokyn na vzlet s cieľom identifikovať skupinovú narušiteľa spozerovaného na hranici s Poľskou republikou.

Našťastie ním bola šestica migov Leteckej základne generálmajora Otta Smika Sliach vracajúcich sa z bojových streľieb z Poľska. V čase obeda preleteli vo formácii ponad Banskú Bystricu a Zvolen. Osem strieborných migov jediným preletom rozbilo fámy o letuschopnosti len dvoch stíhačiek vzdušných síl.

POZEMNÝ SLED

Nielen počtom lietadiel boli tohtoročné streľby 1. tigrej letky leteckého a technického krídla sliachskej základne výnimočné. Vzdušné sily presúvali muníciu, materiál a pozemný zabezpečovací personál do Poľska trochu nezvyčajne.

V prvú augustovú sobotu ráno vyrážali zo Sliacha dva plne naložené kamióny a autobus. Technici si vzali so sebou i maskota. Plyšový tiger zdobí palubovú dosku autobusu počas celej cesty. Osemnásť hodín úmornej 950 kilometrovej trasy zavŕšili nasledujúce ráno vo Swidwine. Tam ich už čakala vykládka kamiónov. Ranný chlad trochu zmierňoval únavu. Vykladalo všetko čo malo ruky a nohy. Po bezpečnom uložení munície a náhradných dielov si vychutnali zaslužený odpočinok.

„Zvyčajne prijíma zahraničné letky na cvičenia bojových streľieb na morskom polygóne 12. letecká

základňa v Mirosławieci. Vzhľadom na rekonštrukčné práce na tomto letisku nám poľská strana navrhla ako operačnú základňu tohtoročných streľieb 21. leteckú základňu Swidwin. Tá je šesťdesiat kilometrov vzdialená od Mirosławca a bližšie k moru,“ vysvetľuje veliteľ leteckého krídla podplukovník Martin Hronec.

PRÍPRAVY

Druhým domovom sa pre Sliachanov stal Hotel Polanin v kúpeľnom mestečku vzdialenom dvadsať kilometrov od Swidwinu. „Blízkosť ubytovania nám umožnil skrátiť čas príprav na prílet hlavnej skupiny cvičiacich,“ hovorí štyridsaťštyriročný major Tibor Čičmanec, náčelník štábu technického krídla.

Keď sa v pondelok objavili na oblohe dva trojčlenné lietadlové roje, všetko bolo pripravené. Dva MiG-29 UBS (spárky) a štyri MiG-29 AS (sóla) navigovali na prístátie Sliachania. „Do Poľska sme prišli pozemným sledom. Zoznámili sme sa s priestorom, postupmi, miestnymi pravidlami letovej prevádzky a zorientovali v poľských navigačných prostriedkoch,“ hovorí tridsaťdvaročný riadiaci letovej prevádzky kapitán Miroslav Burčík. Ostatných pilotov zo Sliacha prepravili kolegovia z Dopravného leteckého krídla Kuchynia v L-410 Turbolete.

Po výdatnom obede sa piloti zhromaždili v komfortne vybavenej učebni. Poliaci ich poučili o bezpečnostných smerniciach vo VVP Ustka, spôsobe vykonania streľieb a riadení letovej prevádzky. Technici medzitým dopĺňali palivo a robili celkovú poletovú údržbu na lietadlách.

ZHADZUJÚ SA BOMBY

Rovinaté Poľsko s množstvom veľkých jazier na severe je ako stvorené pre hniezdenie vodného vtáctva a tvorbu hmiel. Ranný opar sa našťastie rýchlo rozplynul. Na zálet počasia odleteli v dvojmiestnom MiG-29 veliteľ sliachskej základne plukovník Jozef Dobrotka a major Peter Veľký. Strieľať sa malo vo VVP Ustka. Počasie bolo priaznivé. Na ich pokyn začali technici podvesovať druhú spárku bombami SAB-250 200 slúžiacimi ako vzdušné terče a sóla riadenými raketami typu R-60 MK. Major Ľubomír Šulek zahlásil pilotom pripravenosť techniky na vzlet. Ako vedúci inžinier lietania riadil z disku činnosť na stojisku lietadiel. Prvý vzlietol kapitán Bukovský v spárke ako nosič cieľa a za ním prvý pár migov s raketami. Po zhodení prvej bomby urobil opakovaný manéver na vypustenie cieľa pre druhú dvojicu.

Nadporučík Jaroslav Chromý pomocou ďalekohľadu vizuálne kontroloval odpaly priamo z polygónu na pobreží. Ten bol uzavretý od desiatej hodiny ráno do pätnástej popoludní. V prvý deň streľieb urobili Sliachania tri zápravky, t.j. zhodili 5 bômb piatim dvojiciam migov s desiatimi raketami. „My používame SAB-250 200 a Poliaci CP-100. SAB-y sa síce rozbalia na sedem svetlíc a CP-čka iba na jednu, ale tie môžu byť na rozdiel od SAB-ov vedené aj rádiolokátorom,“ tvrdí štyridsaťpäťročný podplukovník Hronec. V prvý deň streľieb nevystrelila z dosiaľ nezistených dôvodov jedna raketa R-60 MK.

Po odstrele odletela štvorica pilotov kapitáni Sopko, Dvorský, Knopp a Bača lietadlom L-410 späť na

Slovensko. Vystriedali pilotov z pohotovostného systému. Tí mali strieľať nasledujúci deň. „Keby sme mali v Poľsku naraz všetkých štrnásť pilotov, ukončili by sme streľby v jeden deň,“ s hrdosťou v hlase tvrdí plukovník Dobrotka.

V druhý deň streľieb pripravili technici jedinú zápravku. Kapitán Glowňa prvýkrát strieľal ostrými raketami v utorok. V stredu zhadzoval kolegom cieľe. Najskôr prvej dvojici. O desať minút druhej a v tomto roku i poslednej.

OBDIVUHODNÁ RÝCHLOSŤ TECHNIKOV

Vzhľadom k výbornej koordinácii a pripravenosti nedošlo pri streľbách k zdržaniu. Čím ušetrili nemalé finančné prostriedky. „Poliaci obdivovali rýchlosť akou dokážu naši technici pripravovať lietadlá k opakovanému vzletu,“ tvrdí tridsaťdeväťročný rodák z Oravy major Šulek. „Počas medziletových príprav sme odstraňovali chybu na jednom sóle. Miesto neho sme zatiaľ zaradili spárku zo zálohy,“ hovorí major. Vlani by chyba streľby predĺžila. „Výhodou abonentskej zmluvy s RSK MiG je dostatok letuschopnej techniky. V deväťdesiatych rokoch sme náhradné diely získavali „kanibalizovaním“ starých migov. Lietadlo nebolo letuschopné hoci kvôli pokazenému svetlometu. Teraz nám tieto starosti odbudli,“ vysvetľuje zástupca veliteľa technického krídla major Šulek.

Kapitán Peter Knopp bol do bojovej hotovosti na modernizovaných MiG-29 zaradený v januári tohto roka. Streľby na dvadsaťdeviatkách absolvoval prvýkrát. „Predtým som lietal na MiG-21 a Albatrosoch L-39,“ zdôveruje sa rodák zo Svätého Antona pri Banskej Štiavnici.

Po prvýkrát strieľal bojovými raketami i tridsaťtriročný kapitán Martin Kuterka. „Nemal som žiadne obavy. Let sa nelíšil od bežných cvičných letov. V hotovosti som zvyknutý lietať s bojovou muníciou. Rozdiel bol v samotnom odpale rakety. Áno, pociťoval som určité napätie a očakávanie. Tie sa naplnili,“ približuje svoje pocity rodák z Trenčína.

„Nervozita u mladších kolegov bola pochopiteľná. Priblíženie k bombe „stojacej“ vo vzduchu, dochádza v záverečnej fáze v 950 kilometrovej rýchlosti,“ vysvetľuje podplukovník Hronec. „Štyria piloti strieľali bojovou muníciou prvýkrát a hneď s výbornými výsledkami,“ dodáva.

VYHODNOTENIE

„Cvičenie Strela I. 2007 v zóne Balt v oblasti inžiniersko-technického zabezpečenia sme uskutočnili na veľmi dobrej úrovni. Technický personál pripravoval leteckú techniku spoľahlivo. Navyše sme pôsobili spoločne s poľskými technikmi. Tí v rovnakom priestore a čase pripravovali svoje lietadlá Su-22 na bojové streľby na pozemné cieľe,“ hodnotí hlavný inžinier leteckej základne podplukovník Matej Polák.

„Rád by som vyzdvihol prácu svojho zástupcu podplukovníka Ivana Dorčáka. Na ňom ležala ťarcha plánovania, dohovorov a celkovej organizácie streľieb. Okrem pohotovostného systému sme plnili aj úlohy leteckej pátracej a záchrannej služby a zabezpečovali normálny chod základne. Úspešnosť streľieb bola 0,96, čiže z 28 rakiet 27 zasiahlo cieľ. Moje podakovanie patrí všetkým cvičiacim v Poľsku ale aj tým doma,“ vyhlasuje veliteľ Dobrotka. „Každé streľby nás obohacujú nielen o bojové skúsenosti, ale aj o spoluprácu v rámci štátov severoatlantickej aliancie,“ uzatvára na záver plukovník.

rtn. Mgr. Zuzana MILDEOVÁ
Foto **por. Ľuboslav BÁLINT (2)**
pplk. Ing. Ivan DORČÁK

Ochrana kultúrnych hodnôt počas ozbrojeného konfliktu

V doterajšom historickom vývoji ľudstva mali sociálno-ekonomické a z nich vyplývajúce ideologické faktory kľúčovú úlohu a determinovali vnútornú i zahraničnú politiku štátov. Približne od skončenia druhej svetovej vojny dochádza na medzinárodnej scéne k postupnej zmene v štruktúre činiteľov, ktoré ovplyvňujú vnútropolitické i zahranično-politické záujmy štátov.

S rozvojom globalizácie sa kultúrna diverzita medzi národmi javila ako faktor brzdiaci modernizáciu a zavádzanie nových technológií. Viacerí významní teoretici medzinárodných vzťahov – S. P. Huntington, F. Fukuyama, W. Kymlicka – dokonca hovoria o tom, že kultúrna diverzita a otázky zachovania kultúrnej identity národov patria v súčasnosti medzi hlavné faktory ovplyvňujúce medzinárodný proces. Ktorý faktor spoločenského systému je teda nepochybne základom identity štátu? Odpoveď je jednoznačná: národná kultúra, ktorá legitimizuje etnickú identitu národného štátu, alebo kultúry, ktoré legitimizujú identitu multikultúrneho občianskeho štátu.

Jedným z hlavných problémov medzinárodnej politiky je otázka medzinárodnej ochrany kultúr. Súčasná medzinárodná

kultúrna politika reprezentovaná najvyššími medzinárodnými organizáciami (OSN, UNESCO) uprednostňuje paradigmu rovnakej ochrany všetkých foriem kultúr, ktoré sú spoločným, univerzálnym dedičstvom ľudstva.

Kto však má ochraňovať rôznorodosť kultúrnych hodnôt od rôznorodosti jazykov, náboženstiev, tradícií, zvykov, mýtov a všetkých kultúrnych a umeleckých výtvorov, ktoré ľudstvo vytvorilo za svojej existencie? Jednotlivé štáty? Regionálne, či lokálne organizácie? Občianske združenia? Medzinárodné organizácie? Mimovládne organizácie? Zjednodušene by sa dalo povedať, že aktérov ochrany nikdy nie dosť.

Uvediem niektoré kľúčové teoretické argumenty, prečo je potrebné uprednostniť medzinárodné mechanizmy ochrany kultúr pred mechanizmami, ktoré uplatňujú individuálne štáty.

ÚROVEŇ UNIVERZALITY

Keď sa ochrana kultúr ujme medzinárodná organizácia (napríklad UNESCO), jej hlavným princípom sa stane princíp univerzality a rovnakého zaobchádzania so všetkými rôznorodými kultúrnymi hodnotami.

Tento princíp môže stimulovať medzinárodnú ekonomickú i politickú kooperáciu a tým participovať na mechanizmoch medzinárodnej bezpečnosti. Práve tu vidím najväčší význam „filozofie“ medzinárodných dohovorov ako je napríklad Haagsky dohovor, Charta UNESCO, Európska charta menšinových/regionálnych jazykov a iné.

Ďalšou výhodou je zabezpečenie otvoreného šírenia informácií a hodnôt. Pluralita týchto informácií a hodnôt participuje na rozvoji vedeckých poznatkov a zároveň sa spolupodieľa na politike šírenia slobody a rešpektovania ľudských práv.

ÚROVEŇ BEZPEČNOSTI

Medzi nové historické fakty druhej polovice 20. a 21. storočia patrí skutočnosť, že zdrojom konfliktov medzi štátmi a národmi sa stala aj otázka kultúrnej identity. Prinajmenšom v európskom kontexte bolo prekvapivé, že po skončení studenej vojny a po rozpade sovietskeho bloku novou politickou silou sa objavovali otázky etnickej identity, novou silou sa revitalizovali náboženské otázky a mnohé kultúrno-politické mýty, ktoré sprevádzali transformáciu totalitných komunistických spoločností na nové demokracie.

Zvlášť rozpad Juhoslávie sprevádzali krvavé a ozbrojené etnické konflikty a genocidy, ktoré niesli pečať etnického extrémizmu, neznášanlivosti a brutálneho porušovania ľudských práv. Podobný charakter mal aj rozpad Sovietskeho zväzu s dodnes nevyriešenými konfliktami v jeho euroázijskom priestore (čechenský separatizmus), ale aj v pobaltských štátoch, na Ukrajine a v Bielorusku. Katalyzátorom týchto konfliktov boli okrem iných faktorov aj najcitlivejšie otázky súvisiace

s kultúrou: otázky etnicity a s ňou súvisiace politické boje o uznanie štátnych jazykov.

Za pestrými formami týchto nekrvavých, ale aj krvavých bojov a legislatívnych procesov možno vidieť súhrn mnohých faktorov, medzi ktorými dôležité miesto zaujíma boj o kultúrne hodnoty. Jednoznačne to ukazujú také faktory ako búrlivý vzostup religiozity obyvateľstva v postkomunistických krajinách, účasť cirkvi v politických dialógoch, úsilie menších o uznanie a pod. V procese nového konštituovania štátov po studenej vojne nešlo iba o nejaké čisto politické, ekonomické a bezpečnostné otázky, ale spolu s nimi významným stimulom boli aj otázky kultúry.

ÚROVEŇ EKONOMICKOSTI

Kultúrne hodnoty nepochybne predstavujú aj priamu alebo nepriamu ekonomickú hodnotu. Nehnutelné pamiatky a ostatné umelecké diela, vedecká literatúra, hudobná tvorba, kinematografia, elektronické médiá atď. predstavujú miliardové bohatstvo štátov. Ich medzinárodná ochrana je nevyhnutná vzhľadom na vzrastajúci medzinárodný kriminálny obchod s umeleckými dielami a vzhľadom na to, že medzinárodné spoločenstvo dokáže integrovať väčšie finančné prostriedky na ich ochranu.

Hnuteľné kultúrne a umelecké predmety sa počas vojnových konfliktov stali vojnovými korisťami, ktoré boli z územia okupovaných štátov nelegálne vyvezené. Dodnes nie sú vyriešené majetkové spory v otázke odvlčenia mnohých kultúrnych predmetov z územia európskych štátov začiatkom druhej svetovej vojny do nacistického Nemecka, neskôr na územie ZSSR. Tieto odcudzené kultúrne pamiatky predstavujú nesmiernu ekonomickú hodnotu, o ktorú boli ochudobnené hlavne malé národné štáty, ktorým tieto hodnoty patrili.

ÚROVEŇ ROZVOJA

Kultúrne hodnoty predstavujú oblasť najvyššej kreativity ľudstva. Sú „druhou prírodou“ človeka a ľudskej civilizácie vôbec. V homogénnom a dlhodobo izolovanom prostredí sa zdroje kreativity a rozvoja spoločnosti postupne vyčerpávajú a spoločnosť začne stagnovať. Historickým príkladom je Čínska kultúra, ktorá sa tisícročia nemenila v relatívne uzavretom priestore. Vývojaschopné stimuly z nej prebrali iné etniká (Japonci, Kórejci), ale konfuciansko-buddhistickú identitu Číny dodnes uznávajú významní teoretici medzinárodnej politiky (S. P. Huntington 1997, F. Fukuyama, 2000).

Mohli by sme uviesť množstvo historických príkladov, ktoré svedčia o tom, že stretnutie dvoch, alebo viacerých kultúr nemusí vždy vyústiť iba do konfliktov a vzájomného ohrozenia. Predovšetkým tam, kde ide o civilizačne zaostalé a civilizačne rozvinuté kultúry. Dobrým príkladom je v súčasnosti kultúrno-politické riešenie rómskej otázky na Slovensku. Bez účinnej pomoci štátu a iných dobrovoľných organizácií, ktoré disponujú vysokou kultúrnou a civilizačnou identitou by sa málo rozvinutá rómska kultúra na Slovensku ťažko dostávala zo svojho krízového stavu: z negramotnosti, nevzdelanosti a zanedbania civilizačných vzorov správania.

LEGISLATÍVNO-PRÁVNÝ RÁMEC

Aj po skončení 2. svetovej vojny ozbrojené konflikty vo svete stále pretrvávajú. Nielen tragické straty na životoch, ale opakovanými cieľmi útoku, deštrukcie a plienenia sú aj

kultúrne objekty. Nelegálny obchod s umeleckými predmetmi, organizované plienenie umeleckých predmetov, obchod s maximalizujúcim ziskom či ničenie životného prostredia sú súčasťou týchto nových ohrození. *Parížsky dohovor z roku 1972* je logickým právnym pokračovaním *Haagskeho dohovoru z roku 1954* a poukazuje na princíp, že „kultúrne a prírodné dedičstvo patrí ľudstvu ako celku“. *Haagsky dohovor z roku 1954* je prvý dokument, ktorý začal skúmať problematiku ochrany kultúrneho vlastníctva za ozbrojeného konfliktu (po anglicky „*Protection of the cultural property in the event of armed conflict*“). Tento dokument zvyrazňuje skutočnosť, že deštrukcia kultúrneho dedičstva predstavuje stratu v histórii a tradícii celého ľudstva. Ochranou a zachovávaním kultúrnych hodnôt splňame medzinárodný záväzok a prispievame ku globálnej dimenzii ochrany kultúrneho vlastníctva.

A ČO ĎALEJ...

Na základe štúdií vybranej odbornej literatúry, súčasného stavu problematiky a formulácie problémov je vytýčených niekoľko čiastkových úloh. Podnietiť intelektuálov aj z prírodovednej a technickej oblasti k tomu, aby sa zamysleli nad osudom umelcov či umeleckých diel, ktoré spoluformujú naše životné prostredie, odrzkadľujú našu kultúru, našu národnú identitu, ale pritom sú neraz vydané napospas zneužívaniu, ničeniu i chátraniu. Ďalším podnetom v tejto oblasti by bolo zdokumentovať aktuálnu problematiku ochrany kultúrnych hodnôt počas ozbrojeného konfliktu, teoreticky zdôvodniť jej možnosti ako jednej z hlavných tendencií kultúrno-historického vývoja v 21. storočí, jej dopad disrešpektu v ozbrojených konfliktoch vo svete. Jeden z ďalších podnetov je demonštrovať najnovšie poznatky z vyspelých armád Európy diskutovaním modelu simulácie výcviku vojsk pred ich nasadením do vojenských operácií v konfliktných zónach a vyvodením záverov pre jeho využitie v operačnom plánovaní. Na základe súčasného stavu ochrany kultúrnych hodnôt počas ozbrojeného

konfliktu v ozbrojených silách Slovenskej republiky, je ďalším podnetom predložiť a zdôvodniť návrh inštitucionalizácie tejto odbornej problematiky.

Kritická sebareflexia dvoch aktuálnych problémov – postavenia vedy a pozície kultúrnej hodnoty – zámerne opretá o historickú analýzu a súčasný stav ochrany kultúrnych hodnôt v ozbrojenom konflikte je spoločným menovateľom práce, akýmiśi ideovým i metodickým svorníkom oblasti ochrany kultúrnych hodnôt počas ozbrojeného konfliktu.

Rozšírenie posolania civilno-vojenskej spolupráce o integráciu predmetu ochrany kultúrnych hodnôt môže byť ďalšou príležitosťou na prekonanie zúženej vojenskej technokratickej úlohy profesionálneho vojaka s výsledkom tzv. postmoderného predstaviteľa kultúry.

Keď to vnímame z tohto pohľadu, je jednoduché predstaviť si ďalší pozitívny vplyv na našu populáciu pri pohľade na pôsobenie profesionálneho vojaka v zóne konfliktu alebo prírodných katastrof, či v oblastiach medzinárodných kríz a jeho nové vojenské poslanie zabezpečenia ochrany kultúrnych hodnôt - našej kultúrnej / národnej identity.

pplk. Mgr. Ingrid TOMEKOVÁ, PhD.

náčelníčka oddelenia rozvoja kvality života J-1

Foto príslušníkov nášho rezortu pred Babylonskou bránou v Iraku a Monumentom v Kosove **Pavol VITKO**

Urýchlia výrobu ponoriek

Americký Kongres poskytol viac ako pol miliardy dolárov na urýchlenie výroby nových útočných ponoriek triedy Virginia z jednej ročne na dve ročne. Momentálne sú v službe tri lode – Virginia, Texas a Hawaii – ďalších šesť je objednaných. Spolu sa plánuje okolo 30 ponoriek tejto triedy. Pri doterajšom tempe výroby jednej lode ročne bola cena príliš vysoká – viac ako dve miliardy dolárov.

Plavidlá sú dlhé 115 metrov a ich výtlak je 7800 ton. Jadrový reaktor im udeľuje rýchlosť

46 km/h. Posádku tvorí 14 dôstojníkov a 120 námorníkov. Výzbroj tvoria štyri torpédomety a rakety s plochou dráhou letu Tomahawk. Ponorka nemá klasické periskopy, ale stožiare s kamerami a senzormi. Lode sa môžu ponoriť do hĺbky viac ako 255 metrov.

Nové ponorky v poslednom čase objednávajú a zavádzajú do služby v Rusku (trieda Borej), vo Francúzsku (trieda Barracuda) a vo Veľkej Británii (trieda Astute).

Chorváti chcú Patriu AMV

Mnohé európske krajiny v súčasnosti nakupujú nové kolesové obrnené vozidlá. Vo väčšine súťaží sú traja hlavní uchádzači - MOWAG Piranha, Steyr Pandur a Patria AMV. Posledne menovaný finský zástupca získal kontrakty v Poľsku, Slovinsku a doma vo Fínsku. Najnovšie pridal úspech aj v Chorvátsku, i keď ten ešte nie je konečný.

Chorvátska armáda mala záujem o 126 nových obrnených vozidiel. Z nich malo byť 84 osemkolesových a 42 šesťkolesových. Príslušný vládny výbor teraz odporúčal kúpiť v prvej kategórii stroje Patria AMV 8x8. Obchod by mali uzavrieť do konca tohto roku. O nákupe 42 šesťkolesových strojov sa Chorvátsko ešte nerozhodlo.

Vozidlá AMV by mali vyrábať v Chorvátsku v závode v Slavenskom Brode. Cena za stroje ešte nie je známa, rovnako ani výzbroj, ktorú ponese. Patria AMV môže niesť širokú škálu zbraňových kompletov od guľometu s granátometom, cez 30 mm kanón až po vežu s dvojhlavňovým mínometom kalibru 120 mm (na snímke).

Nový AWACS pre námorníctvo USA

Na Floride urobilo svoj prvý let prvé lietadlo Northrop Grumman E-2D Advanced Hawkeye. Stroj s dvomi testovacími pilotmi bol vo vzduchu hodinu a dvadsať minút.

E-2D je najnovšou verziou lietadla vzdušnej výstrahy a kontroly AWACS pre americké námorníctvo. Navonok vyzerá takmer ako predchádzajúci stroj E-2C Hawkeye 2000, ale zvnútra je to kompletne iné lietadlo. Najvýznamnejšou zmenou je nový radar APY-9, ktorý umožňuje sledovať väčšie množstvo menších cieľov na väčšiu vzdialenosť. To má osobitný význam proti moderným protilodným strelám, ktorá sa dajú ťažšie zachytiť radarom. Zmenami prešlo aj počítačové a komunikačné vybavenie, vylepšené sú motory a kokpit.

Program E-2D sa začal v roku 2001 a ráta s rozpočtom 17,5 miliardy dolárov. Na jeho konci by malo byť 75 nových strojov. Prvé z nich by mali vstúpiť do služby v roku 2011 a vydržať by v nej mali nasledujúce štvrtoročie.

Transportér z tanku

Izrael má bohaté skúsenosti s prestavbou tankov na ťažké transportéry pre pechotu. Už v minulosti prestavali tanky Centurion a ukoristené T-55. Nevýhodou bolo, že vezená pechota nastupovala a vystupovala cez strešné poklopy a príliš sa vystavovala strelbe. Tento problém vyriešil najnovší ťažký transportér nazvaný Nemmera (Tigrica), ktorý vznikol z tanku Merkava. Ten má motor vpredu a voľný priestor vzadu tak možno lepšie využiť na prevoz pechoty.

Na prestavbu je k dispozícii okolo 200 tankov najstaršej verzie Merkava I, ktoré majú okolo 25 rokov. Po odstránení veže ostáva 44-tonová Nemmera. Na budúci rok by mali dodať prvých 15 transportérov a neskôr by ich mala nasledovať ešte stovka. Nemmera má slúžiť najmä v zastavaných oblastiach, kde treba jej odolné tankové pancierovanie. Výzbroj tvorí diaľkovo ovládaný guľomet kalibru 12,7 mm a jeden guľomet 7,62 mm pri poklope veliteľa. Posádku tvoria traja vojaci, prepravovať môžu osem pešiakov. Vo vnútri sú aj nosidlá pre jedného raneného a na základe pripomienok vojakov nainštalovali aj toaletu. Pri mnohých misiách totiž musia zostať vnútri vozidla aj 24 hodín.

Bojový systém budúcnosti

Po štyroch rokoch vývoja a testovania sa americká armáda rozhodla začať sériovú výrobu nového samohybného dela kalibru 155 mm. Nový NLOS-C (Non-Line-of-Sight Cannon) je prvým z vozidiel programu FCS (Future Combat Systems). Na začiatok má vzniknúť 18 kusov. Pôvodne mali byť v službe na budúci rok, ale realnejším je rok 2010.

NLOS-C má nahradiť staré samohybné húfnice M109. Má modernejšiu húfnicu M777 a automatické nabíjanie, vďaka čomu má iba dvojlennú posádku. Vozidlo váži niečo vyše 20 ton a má úsporný hybridný motor.

V programe FCS je okrem diaľkovo ovládaných a robotických strojov spolu osem vozidiel s ľudskou posádkou. Tie budú mať viac ako 70 percent spoločných dielov, čo zníži logistické náklady.

Cessny do Iraku

Iracké letectvo bolo kedysi mocnou silou. Vo výzbroji malo najmä sovietske prúdové stroje. Teraz len pomaly vstáva z popola. Vo výzbroji má len niekoľko vrtulových a turbovrtulových lietadiel, tými najväčšími sú transportné lietadlá C-130E Hercules.

Iracké letectvo v súčasnosti plní najmä dopravné a pozorovacie úlohy. Na sledovanie podozrivých území s partizánskou aktivitou sa Američanom už vo Vietname osvedčili ľahké stroje Cessna O-1 Bird Dog a O-2 Skymaster. Aj preto sa najnovším prírastkom irackého letectva stanú stroje podobnej kategórie. Za 10,6 milióna dolárov chce Irak kúpiť 18 kusov jednomotorových hornoplošníkov Cessna 172. V cene je aj logistická podpora a náhradné diely na jeden rok. Pre porovnanie, za takúto sumu by Iráčania získali jediný bezpilotný prieskumný Predator.

Cessna 172 je jedným z najrozšírenejších ľahkých lietadiel na svete. Od roku 1956 sa vyrobilo viac ako 40 tisíc strojov rôznych verzii. Slúžia pre civilné i vojenské účely. Ako T-41 ich napríklad používajú aj americké ozbrojené sily na základný pilotný výcvik.

Dvojstranu pripravil **Miroslav BARIČ**
Foto **US Navy, Tampere Trade Fairs**

Krátko

Izrael chce doplniť arzenál leteckých bômb, ktorý spotreboval počas minuloročnej vojny s hnutím Hizballáh v Libanone. O nákup požiadal tradičného dodávateľa – USA. Izrael má záujem o desaťtisíc 907-kilogramových bômb MK-84, tisícpäťsto 227-kilogramových bômb MK-82, dvetisíc 907-kilogramových bômb BLU-109 s prierezovou hlaviciou, desaťtisíc súprav pre satelitné navádzanie JDAM, štyritisíc súprav pre laserové navádzanie Paveway II a dvadsaťtisíc rozbúšiek. Objednávku uzatvára 50 prierazných bômb GBU-28 s hmotnosťou 2270 kg. Celková cena objednávky dosahuje 465 miliónov dolárov.

Juhokórejská firma Korea Aerospace Industries vyvezie do Turecka 55 svojich ľahkých cvičných lietadiel XKT-1. Stroje majú dodať do roku 2013 a budú stáť 500 miliónov dolárov. Je to najväčší kórejský letecký obchod v histórii a druhý najväčší zbrojársky (tým prvým bol v roku 2001 vývoz húfnic K-9 za miliardu dolárov taktiež do Turecka). Stroj môže niesť 225-kilogramovú bombu alebo kanón pre pozemné útoky. Turecko si ho vybralo spomedzi konkurencie amerických strojov Texan II a brazílskych EMB-314 Super Tucano.

Bahrain požiadal USA o predaj šiestich vrtulníkov Bell 412 v úprave pre záchranné a pátracie úlohy. Má záujem aj o výcvik personálu a náhradné diely. Celková cena kontraktu tak môže byť 160 miliónov dolárov. Bell 412 sa síce predáva ako komerčná helikoptéra, ale používa ich viacero armád po celom svete. V Bahrajne majú slúžiť aj na zabezpečovanie hraníc a strategických miest – vrátane amerických a spojeneckých základní.

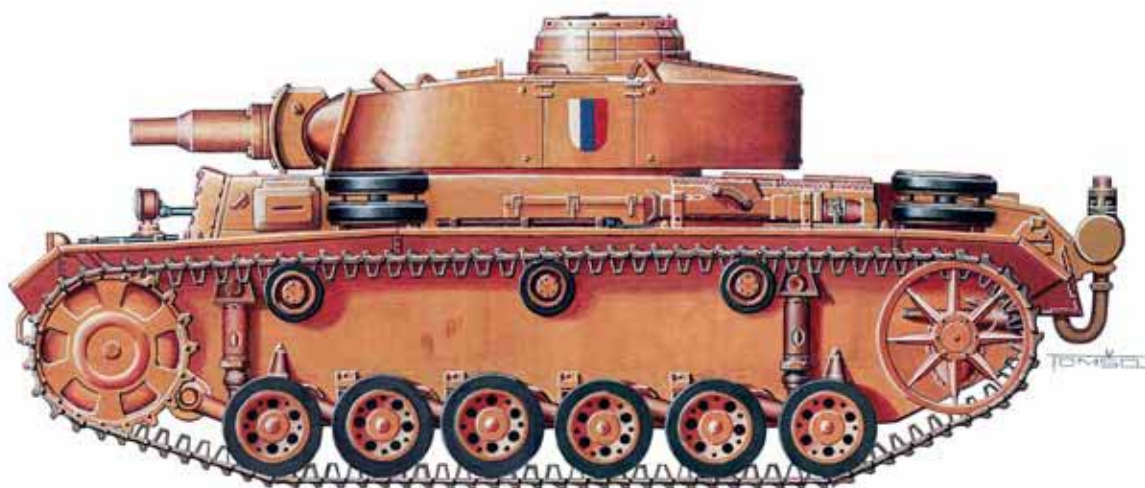
Maroko chce kúpiť 60 amerických samohybných húfnic M109A5 kalibru 155 mm a náhradné diely za 29 miliónov dolárov. Maroko momentálne používa staršiu verziu M109A1B. O modernizácii svojej armády sa celom usilovať po tom, čo susedné Alžírsko uzavrela veľký zbrojný obchod s Ruskom. Hovorí sa, že Maroko uvažuje aj o francúzskych stíhačkách Rafale.

Firma Lockheed Martin dostala ďalšiu objednávku na rušičky Symphony, ktoré slúžia na blokovanie rádiového signálu pre improvizované nástražné výbušné systémy. Za 51 miliónov dolárov dodá do septembra budúceho roku 523 rušičiek. Prístroje sú určené pre viacerých koalíčných partnerov v Iraku. Firma už predtým dostala dve objednávky na spolu 263 rušičiek Symphony za 25,5 milióna dolárov.

Britské ministerstvo obrany malo na roky 2001 až 2007 v prenájme štyri strategické transportné lietadlá Boeing C-17 Globemaster III. Namiesto predĺženia prenájmu sa vlní Veľká Británia rozhodla všetky štyri stroje kúpiť a pridať k nim piate. Na základe operačných potrieb objednalo teraz kráľovské letectvo aj šieste lietadlo C-17. Nový stroj dodajú na prelome rokov 2008 a 2009.

Ruské námorníctvo preberá prvú korvetu z novej triedy Steregušij. Plavidlo je dlhé 89 metrov, má výtlak 1900 ton a posádku tvorí 120 námorníkov. Loď je určená na hliadkovanie v pobrežných vodách, pri rýchlosti 25 km/h vydrží na mori 15 dní. Maximálna rýchlosť je vyše 50 km/h. Výzbroj tvorí osem protiletadlových rakiet P-800 Oniks, tri odpalovacie zariadenia pre protiletadlové rakety 3K95 Kindžal a dve odpalovacie zariadenia pre rakety 9K34 Strela-3. Dopĺňajú ich štyri torpédomety, kanón kalibru 100 mm a dva rotačné kanóny kalibru 30 mm. Tri ďalšie lode tohto typu sú vo výstavbe, plánujú sa spolu približne dve desiatky plavidiel.

Spoločnosť York International v Pensylvánii získala kontrakt za 47,9 milióna dolárov na úpravy pre klimatizačné jednotky plavidiel amerického námorníctva. Modifikačné sady pracujú bez chlórofluorokarbónov (CFC), ktoré poškodzujú ozónovú vrstvu planéty. Firma do augusta 2010 dodá 40 konverzných súprav pre torpédoborce triedy DDG-51 Arleigh Burke, 19 pre krížniky triedy CG-47 Ticonderoga, deväť pre výsadkové lode triedy LSD-41 Whidbey Island a šesť pre útočné výsadkové lode triedy LHD-1 Wasp.

„Ťažné kone“ blitzkriegov

Keď príde reč na nemecké tanky z 2. svetovej vojny, väčšinou sa spomínajú tzv. veľké mačky, teda PzKpfw V Panther, PzKpfw VI Tiger a PzKpfw VI Tiger II – Königstiger. Boli skutočne výkvetom vtedajšej ťažkej pancierovej techniky, no neprávom sa zabúda na ich predchodcov a súputníkov – stredné tanky PzKpfw III a IV, ktoré síce žiadne exotické prívlastky nemali, ale niesli hlavnú ťarchu najväčších Hitlerových blitzkriegov.

V septembri 1939 pri napadnutí Poľska ešte kostru nemeckých tankových vojsk tvorili ľahké tanky PzKpfw I a II a ukoristené, resp. Nemcami ďalej vyrábané československé ľahké tanky LT-35 a LT-38, premenované na PzKpfw 35 (t) a PzKpfw 38 (t).

Z ĽAHKÝCH STREDNÉ

Polici so slabou protitankovou výzbrojou podľahli, no nedali sa lacno. Aj Nemci mali značné straty – napríklad ich 4. tanková divízia len 4. septembra 1939 stratila zo 120 tankov 57!

Že ľahké tanky už nestačia, ukázalo aj prepadnutie Francúzska v júni 1940. Nemci vtedy nasadili 2 500 tankov, z toho však iba 600 stredných. Zvyšok tvorili už zastarané PzKpfw I a II, ako aj 35 (t) a 38 (t), ktoré nemohli odolávať

ani najjednoduchším protitankovým puškám strieľajúcim guľometným či najľahším kanónovým 20 mm strelivom. Nehovoriac o protitankových kanónoch väčšieho kalibru, proti ktorým boli už úplne bez šanci.

Úpravy starých ľahkých tankov mali svoje limity. Príliš zväčšovať hrúbku panciera, a tým ich hmotnosť, nedovoľoval výkon motorov a silnejšia výzbroj sa zasa nezmesť do pôvodných veží konštruovaných pre guľomety a nanajvýš 20 a 37 mm kanóny. Ak chcel Hitler pokračovať v úspešných výbojoch, jediným riešením bolo urýchliť vývoj a najmä výrobu stredných tankov, ktoré by preklenuli čas do príchodu plánovaných ťažkých strojov.

HLAVNÝ BOJOVÝ TANK

Dnes to znie neuveriteľne, ale v roku 1933, keď ešte Panthera a Tigre boli iba snom, nemecký Waffenamnt vyhlásil súťaž na stredný 15-tonový tank PzKpfw III s 5-člennou osádkou a 37, resp. 50 mm kanónom, ktorý mal byť hlavným bojovým tankom! K nemu mal vzniknúť ťažší podporný PzKpfw IV s tým, že tankový prápor bude mať tri roty PzKpfw III a jednu PzKpfw IV. Víťazná firma Daimler-Benz najskôr vyrobila predvýrobné série A až D, na ktorých testovala rôzne podvozky, motory a výzbroj. Hmotnostný limit medzičasom zvýšili na 24 ton.

Prvé začali v roku 1938 vyrábať tanky PzKpfw III Ausf. E, ktorých do októbra 1939 vyrobili 100 kusov, takže ešte stihli útok proti Poľsku. Mali hmotnosť 19,5 tony, benzínový motor s výkonom 265 k a 37 mm kanón KwK 30 L/46,5 (hlaveň dlhá 46,5 kalibra). Časť týchto strojov pred napadnutím ZSSR osadili 50 mm kanónom KwK 38 L/42. Podvozek mal medzi prednými hnacími a zadnými napínacími kolesami 6 pojazďových kolies na torzných tyčiach a tri kladky.

Nasledovali série F (435 kusov), G (600 kusov), H (310 kusov), J (2 500 kusov), L (700 kusov), M (250 kusov) a N

(660 kusov). Stroje sérií F až J niesli 50 mm kanón KwK 38 L/42 a neskôr 50 mm kanón KwK 38 L/60, ktorý sa od série L stal štandardným.

PODPORNÝ PANZER III N

Poslednou verziou PzKpfw III s 50 mm kanónom mala byť séria M. Z objednaných 1 000 kusov však do februára 1943 vyrobili iba 250, pretože bolo jasné, že tento tank na sovietsky T-34/76 s novým 76,2 mm kanónom dlhým 41,5 kalibra už nestačí. Zvyšné podvozky využili na montáž samohybných diel Sturmgeschütz (StuG III) a tankov PzKpfw III Ausf. N, ktoré mali v boji chrániť Tigre pred sovietskou pechotou. Do ich veží zabudovali krátky 75 mm kanón KwK 37 L/24, aký montovali i do prvých PzKpfw IV. Tieto ťažšie tanky neskôr prezbrojili výkonnejšími 75 mm kanónmi s hlavňami dlhými 43 a neskôr až 48 kalibrov, zatiaľ čo na PzKpfw III N zostala až do konca jeho výroby v auguste 1943 krátka zbraň.

Koncom roka 1943 však Rusi prišli s novým T-34/85 s 85 mm kanónom dlhým 51,5 a neskôr až 54,6 kalibra, na ktorý už PzKpfw III ani PzKpfw IV nestačili.

Za zmienku stojí, že slovenská armáda mala od roku 1943 vo výzbroji sedem tankov PzKpfw III Ausf. N (farebná kresba i ČB foto). V roku 1944 bojovali na strane SNP a boli zničené.

PhDr. Ján DOLINAY
Kresba Rudolf TOMŠA
Foto archív

ZÁKLADNÉ TECHNICKO-TAKTICKÉ ÚDAJE

PzKpfw III Ausf. N: výzbroj – 75 mm kanón L/24 + 2 x 7,92 mm guľomet; hmotnosť – 23,2 t; dĺžka – 5,56 m; šírka – 2,95 m; výška – 2,5 m; pancier – 18 až 50 mm; motor benzínový – 300 k; rýchlosť – 40 km/h (na ceste); osádka – 5 osôb.

PzKpfw IV Ausf. H: výzbroj – 75 mm kanón L/48 + 2 x 7,92 mm guľomet; hmotnosť – 25 t; dĺžka – 7,15 m (s kanónom); šírka – 2,9 m; výška 2,7 m; pancier – 10 až 80 mm; motor benzínový – 300 k; rýchlosť – 38 km/h; osádka – 5 osôb.

T-34/76 C: výzbroj – 76,2 mm kanón L/30,5 + 2 x 7,62 mm guľomet; hmotnosť 26 t; dĺžka – 6,75 m (s kanónom); šírka – 2,9 m; výška – 2,45 m; pancier – 14 až 45 mm; motor naftový – 500 k; rýchlosť – 48 km/h; osádka – 4 osoby.

T-34/85: výzbroj – 85 mm kanón L/54,6 + 2 x 7,62 mm guľomet; hmotnosť – 32 t; dĺžka – 8,15 m (s kanónom); šírka – 3 m; výška – 2,62 m; pancier – 18 až 75 mm; motor naftový – 500 k; rýchlosť – 50 km/h; osádka – 4 osoby.

Generál II. triedy Jozef TURANEC

Jozef Turanec sa narodil 7. marca 1892 v Sučanoch. Pochádzal z chudobnej a početnej robotníckej rodiny. Po ľudovej škole absolvoval klasické gymnázium v Ružomberku. Jeho vojenská kariéra začala v októbri 1913, keď narukoval ako jednoročný dobrovoľník k 71. pešiemu pluku do Trenčína a odtiaľ ho odoslali do školy pre záložných dôstojníkov do Bratislavy.

Počas prvej svetovej vojny sa dostal na východný front, kde bol zranený. Absolvoval viacero kurzov, bol veliteľom guľometnej roty a koniec vojny ho zastihol ako nadporučíka.

DELOSTRELEC

Po piatich mesiacoch civilného zamestnania sa vrátil k vojenskému remeslu. Zúčastnil sa bojov proti maďarskej Červenej a dostal vtedajšie prestížne vyznamenanie Čs. válečný kríž 1919. Už v ďalšom roku (september 1920) sa stal dôstojníkom z povolania v hodnosti kapitán. Po zvládnutí nižších veliteľských funkcií v septembri 1923 bol premiestnený do Vojenskej akadémie v Hraniciach na Morave, kde bol štyri roky inštruktorom.

Absolvoval viacero kurzov, stal sa delostrelcom, ale na majora delostrelectva ho povýšili až v roku 1937 keď už mal 45 rokov. Pravdepodobnou príčinou jeho slabého napredovania na hodnostnom rebríčku boli jeho neskrývané názory, ktoré sa nepozdávali jeho nadriadeným, prevažne českým dôstojníkom.

V roku 1938, v čase mníchovskej krízy, zabezpečoval dislokáciu žilinského pluku pri ochrane hraníc. Od decembra 1938 do začiatku januára 1939 zastával funkciu styčného dôstojníka pre Hlinkovu gardu, jej vojenského poradcu pre výcvik, brannú výchovu a pobočníka náčelníka Hlavného veliteľstva HG.

Skúsený mjr. del. Jozef Turanec sa ako 47-ročný dožil vzniku Slovenského štátu. 1. mája 1939 sa stal veliteľom delostrelectva v Hlavnom vojenskom veliteľstve, ktoré predstavovalo generálny štáb slovenskej armády. Ako vysoký štábný dôstojník bol 17. mája 1939 povýšený na podplukovníka a začiatkom januára 1940 na plukovníka delostrelectva.

Od leta 1941 riadil výcvik a prípravu na vojnové nasadenie 1. divízie v Trenčíne. Po prijatí politického rozhodnutia o účasti slovenskej armády vo vojne proti ZSSR po boku nacistického Nemecka, sa 24. júna 1941 slovenská armáda zapojila do ťaženia. Po reorganizácii poľných jednotiek sa od 15. augusta 1941 stal prvým veliteľom Rýchlej divízie a bol ním až do konca novembra 1941. Na fronte oddane slúžil nacistickým cieľom a viedol aj bojové akcie, ktoré neboli v súlade s medzinárodnými zvyklosťami vedenia vojny a vo forme represívnych akcií smerovali aj proti civilnému obyvateľstvu. V decembri 1941 sa vrátil z frontu a začiatkom januára 1942 sa stal generálom II. triedy (dnes brigádnym generálom). V lete 1942 počas poslednej veľkej nemeckej ofenzívy stál na čele Rýchlej divízie, keď sa bojovalo o Rostov na Done a v predhorí Kaukazu. V auguste 1942 prevzal nemecké prestížne vojenské vyznamenanie Rytiersky kríž Železného kríža.

Do októbra 1942 J. Turanec zostal na fronte, zažil viac-menej len víťazstvá a bol ušetrený od neskorších potupných porážok. 1. januára 1943 sa stal šéfom Vojenskej správy MNO a začiatkom januára 1944 veliteľom Veliteľstva pozemného vojska v Banskej Bystrici. Za svojho náčelníka štábu si napriek výhradám Nemcov aj ministra Ferdinanda Čatloša vybral tichého a lojálneho štábného dôstojníka - pplk. gšt. Jána Goliana, ktorý za chrbtom svojho veliteľa pripravoval povstanie.

V lete 1944 vplyvom narastajúcej antifašistickej aktivity sa posilnili partizánske desanty, prichádzajúce zo ZSSR. V auguste slovenská vláda prijala aj niektoré opatrenia: vydala nariadenie o štatáriu a minister F. Čatloš nariadil prečesávanie horských masívov stredného Slovenska. Neúspech v kampani voči odboju a Čatlošova nerozhodnosť už dávno neboli po vôli nemeckým miestam, preto 25. augusta 1944 u ľudáckych miest presadili kompromisnú zmenu: gen. I. tr. F. Čatloša síce formálne ponechali vo funkcii ministra, ale vytvorili funkciu hlavného veliteľa slovenskej armády s rozsiahlymi právomocami – stal sa ním gen. II. tr. J. Turanec.

V posledných augustových dňoch robil „poriadok“ nielen v slovenských horách. Spolu s ministrom vnútra A. Machom odleteli do Žiliny, kde sa od miestnych predstaviteľov dozvedeli alarmujúce správy a uvedomili

si, že situáciu už nemajú pod kontrolou. Po príchode do Bratislavy išli hneď za prezidentom Tisom, od ktorého až vtedy - večer 28. augusta - prevzal Turanec oficiálne funkciu hlavného veliteľa armády. Večer sa konalo zasadanie vlády, na ktorej sa prijali „bezpečnostné opatrenia,“ , ktoré stále počítali len s partizánskym nebezpečenstvom.

HLAVNÝ VELITEĽ ARMÁDY

Večer po zasadaní vlády sa hlavný veliteľ armády vrátil do Trenčína a na druhý deň, v utorok, 29. augusta odletel z Trenčianskych Biskupíc na Tri Duby (Sliač). Na ceste z letiska do Banskej Bystrice ho na príkaz veliteľa ilegálneho Vojenského ústredia pplk. gšt. J. Goliana zaistila hliadka pod velením kpt. Š. Hanusa. Ešte v ten deň sa začalo povstanie. Generála Turanca odviezli na štáb 1. čs. partizánskej brigády J. V. Stalina na Prašivej a neskôr ho premiestnili do lesného tábora v Hiadeľskej doline. V polovici septembra 1944 ho spolu s ďalším zadržaným, generálom F. Čatlošom, eskortovali do ZSSR.

Do roku 1947 gen. J. Turanec a F. Čatloš boli väznení v sovietskych zajateckých táboroch. Vo februári 1947 ich vrátili do Československa a zúčastnili sa ako svedkovia záverečnej fázy procesu s J. Tisom. Na gen. J. Turanca Národný súd (NS) vznesol obžalobu za zradu a kolaborantstvo.

Národný súd ho 10. decembra 1947 odsúdil na trest smrti zastrelením, na stratu občianskych práv na 15 rokov a konfiškáciu majetku. Rozsudkom NS stratil aj vojenskú hodnosť. Milosťou prezidenta Beneša mu trest pozmenili na 30 rokov straty slobody. Zomrel 9. marca 1957 vo výkone trestu v Leopoldove.

PhDr. František CSÉFALVAY, CSc.
Vojenský historický ústav

Pracovný tábor

- SNP - koncentrák

Spomienky účastníkov protifašistického odboja, ktorých je stále menej a menej, nám pripomínajú, nesmieme zabudnúť na dobu, ktorá ponižovala ľudí na najnižšiu možnú ľudskú úroveň. Vytvorila hrdinov z obyčajných ľudí, ktorí sa dokázali vzoprieť zlu. Takéto spomienky na SNP má aj Ing. Oto Wágner:

Narodil som sa v Bratislave. Vyrastal som v tomto meste spolu so svojimi vrstovníkmi. Som židovského pôvodu. Otec bol obchodný predavač. Celé detstvo až do svojich 18-tich rokov som nemal pocit, že by som bol iný ako moji rovesníci. Spolu sme sa venovali športu. Prišlo však obdobie Slovenského štátu. Naraz mi odviekli do Osvienčimu otca, matku a brata a ja so zostal sám.

Podarilo sa mi skrývať sa na árijské papiere Ľudovíta Krajčoviča z Báhoňa. Niekto ma udal, a tak som musel nastúpiť do pracovného tábora v Sereďi a odtiaľ som bol prevezený do Novák.

V Novákoch nás zastihlo vyhlásenie všeobecnej mobilizácie na SNP. Prišli medzi nás dôstojníci, ktorí nás presviedčali, aby sme sa pridali do povstaleckej armády. Mňa nebolo treba dlho prehovárať. Mal som v sebe veľkú nenávisť voči fašistom, ktorí odviekli mojich najbližších. Vtedy som ešte nevedel, že to bolo už navždy. Spolu s mojimi kamarátmi sme boli privezení do Baťovan, kde sme absolvovali dvojtyždňový základný výcvik so zbraňami. Spomínam si, že so mnou absolvoval výcvik Anton Jamriška, Šaňo Bachnár, Vilo Kamenický, Laco Slama a ďalší asi dvadsiati priatelia. Po skončení výcviku som dostal automat, ktorý bol zárukou mojej bezpečnosti, istoty. Zaradili ma do roty rozvedky, ktorej velil ruský plukovník Chomčenko.

Prvé boje som absolvoval už pri Baťovanoch. Boli to ťažké boje, kde mali Nemci veľkú presilu. Mnohi moji

spolubojovníci tam padli. My sme museli ustupovať prakticky až po Banskú Bystricu. Pretože som bol v boji nováčik, prežil som snáď len preto, že som sa držal zásady, ktorú mi vštepili dôstojníci Slovenskej armády: keď ja nebudem strieľať do fašistov, budem zastrelený. V bojoch v Blatnickej doline som bol za chrabré držanie a iniciatívne správanie vymenovaný za veliteľa rozvedky deviateho bataliónu Stalin. Našou úlohou bolo robiť záškodnícku činnosť proti fašistom. Nikdy nezabudnem na to, ako sme v Blatnickej doline prepadli nemecké auto, ktoré viezlo vysokých nemeckých dôstojníkov. Žiadali sme, aby vystúpili, jeden zo šoférov však vytiahol pištoľ, ale ja som ho svojim automatom zastrelil. Je to spomienka, na ktorú sa nedá zabudnúť. Celá nemecká osádka sa potom vzdala a úlohu sme splnili. Neskôr sme sa dozvedeli, že prezident Tiso požiadal Hitlera o pomoc na potlačenie povstania. Proti nám postavili elitné jednotky SS vo veľkej presile, ktoré nás obkolesili. Mnohi moji priatelia, ktorí sa chceli z tohoto obkolesenia prebiť, padli. Bol som zranený, nemohol som ďalej bojovať. Dostal som sa do zajatia a bol som odviečený do koncentračného tábora Mauthausen. Bol to tábor, kde človek musel otupieť aby dokázal žiť denne so smrťou. Najhorší zo všetkého bol nekonečný hlad.

To všetko sú spomienky, ktoré súvisia s absolútnym ponižovaním ľudskej dôstojnosti, kde človek a ľudský život neznamenal nič. Chcem veriť, že už nikdy sa to v živote nebude opakovať.

Spracoval **plk. v. v. Ing. Tomáš ŠVEC**

Kefári pri práci. Fotografia je z publikácie "Židovský tábor v Novákoch 1941 - 1944", ktorú zostavil vojenský historik Igor BAKA

Životopis Ing. Ota WÁGNERA

Narodil sa 7. júla 1924 v Bratislave. Zo štrnástich príbuzných svojej rodiny prežil vojnu sám. Oženil sa po vojne. Je otcom dvoch detí, syna a dcéry. Má dve vnučky. Po vojne vyštudoval Vysokú školu ekonomickú a zastával rôzne funkcie v ekonomickej oblasti. Pred rokom ovdovel. V súčasnosti je predsedom Združenia väzňov nacistických koncentračných táborov na Slovensku a predsedom Združenia väzňov nacistických koncentračných táborov 18-tich krajín Európy.

nebudú. Sme tu a sme pripravení a schopní svojim poistencom aj naďalej zabezpečovať kvalitnú a dostupnú zdravotnú starostlivosť.

• *Aké sú výsledky hospodárenia Spoločnej zdravotnej poisťovne?*

Rok 2006 sme ukončili s kladným hospodárskym výsledkom a to aj napriek tomu, že sme plnili ozdravný plán. Na trhu verejného zdravotného poistenia sme jedinou zdravotnou poisťovňou, ktorá v roku 2006 znížila výdavky na správu a činnosť poisťovne na 3,12% a to pri súčasne najvyšších výdavkoch na poistenca. Znamená to, že prevažná časť finančných prostriedkov je nasmerovaná na zabezpečovanie zdravotnej starostlivosti pre našich poistencov. Nízka nákladovosť však nie je na úkor kvality služieb, ktoré našim poistencom poskytujeme. Je len odrazom efektívneho a hospodárneho vynakladania ich finančných prostriedkov. V minulosti nám bolo často vyčítané, že sa vôbec neprezen-

výročie nášho vzniku a sme tak poisťovňou s najdlhšou tradíciou a teda aj s najväčšími skúsenosťami. Ako jediná zdravotná poisťovňa na slovenskom, ale aj českom trhu, vlastnime certifikát bezpečnosti informácií, ktorý našim poistencom zaručuje, že ich osobné údaje, ako aj údaje o ich zdravotnom stave, zostanú v našom informačnom systéme chránené na úrovni medzinárodných štandardov. Z pohľadu ich ochrany tak dnes existujeme kdekoľvek v Európe aj pred tými najprísnejšími posudzovateľmi. Ďalej staviame na dostupnosti našich služieb, preto otvárame nové pracoviská najmä na východe Slovenska, kde v súvislosti so schengenskými dohodami očakávame nárast záujmu o naše služby. Samozrejme, okrem zabezpečovania špičkovej starostlivosti o našich poistencov, im poskytujeme aj celý rad výhod a bonusov. Napríklad ponúkame so zľavou návštevu aquaparku v Bešeňovej, naši kúpeľní poistenci v Turčianskych Tepliciach majú možnosť bezplatného trojhodinového pobytu v aquaparku, ponúkame množstvéne zľavy pre väčšie skupiny, rozvinuli sme systém komplexného poistenia pri cestách do zahraničia. V porovnaní s komerčnými poisťovňami je teda z pohľadu tzv. bonusov rozdiel azda iba v tom, že menej investujeme do hlasnej reklamy.

Desať rokov partnerstva

Pani riaditeľka, nakoľko sú vojaci a spravidla aj ich rodinní príslušníci poistení vo vašej poisťovni, ako majú vnímať polemiky o možnom zlúčení Spoločnej zdravotnej poisťovne a Všeobecnej zdravotnej poisťovne? Ako by sa ich takáto možnosť priamo dotkla?

Cieľom úlohy uloženej ministrom zdravotníctva mala byť analýza ekonomických dopadov prípadného zlúčenia Spoločnej a Všeobecnej zdravotnej poisťovne. Dnes je však už zrejmé, že sa poisťovne spájajú

tujeme navonok, nezapájame sa do nákladných reklamných kampaní, alebo iného boja o poistencov. Našou snahou však nie je utrácať obrovské finančné prostriedky na propagáciu, radšej ich investujeme do zdravia našich poistencov.

• *V čom ste v porovnaní s ostatnými lepší a kde máte rezervy?*

Sme vybudovaná poisťovňa, ktorá má medzi poistencami aj poskytovateľmi veľmi dobré referencie a mieni ich posilňovať. V tomto roku oslávime desiate

• *Je pre vašu poisťovňu profesionálny vojak alebo zamestnanec rezortu obrany klient ako každý iný, alebo sú vo vašom prístupe k nim isté špecifiká?*

Zákon zrovnoprávnil všetkých poistencov, nemôžeme teda už dnes hovoriť o pôvodných tzv. povinných poistencoch. Na druhej strane – práve naša poisťovňa robí maximum z hľadiska špecifik svojich klientov, pretože je tak založená. V praxi aj naďalej zabezpečujeme riadne poskytovanie špecifickej starostlivosti, ktoré je uhrádzané rezortom ako zamestnávateľom. Každý občan tohto štátu má zo zákona právo na zdravotnú starostlivosť, rovnako však aj každému z nás záleží na tom, aby bol policajt či vojak v dokonalej kondícii keď ho budeme potrebovať.

Pavol VITKO

Foto Marek BREZNIČAN

Vojenské školstvo efektívnejšie

30. augusta minister obrany František Kašícký navštívil Akadémiu ozbrojených síl a Národnú akadémiu obrany v Liptovskom Mikuláši v sprievode riaditeľa sekcie obranného plánovania, medzinárodných vzťahov a legislatívy MO SR plk. Jozefa Viktorína. Stretol sa s profesionálnymi vojakmi a zamestnancami oboch akadémií.

Minister obrany objasnil spôsob a rozsah organizačných zmien oboch inštitúcií. „Transformáciu vojenského školstva sme si stanovili ako jeden z cieľov programového vyhlásenia vlády.“ Zmeny budú prebiehať postupne v období piatich rokov. V roku 2008 sa zlúčia obe akademie a vznikne jedna vzdelávacia inštitúcia akademického

typu. „Transformáciu sme pripravili inak ako sa takéto procesy uskutočňovali v predchádzajúcom období. Na základe požiadaviek generálneho štábu sme vypracovali projekt funkčnej vojenskej vzdelávacej inštitúcie. Nestanovili sme najprv štruktúru a potom hľadali opodstatnenie a funkčnú náplň.“

Zmena prinesie prepúšťanie občianskych zamestnancov. Ministerstvo má pre nich pripravený sociálny program. F. Kašícký zdôraznil, že v súvislosti so zmenami nebude zo služobného pomeru prepustený žiaden profesionálny vojak. Na záver stretnutia minister odpovedal na niektoré otázky príslušníkov akadémií. Upozornil na transparentný a profesionálny prístup pri zlúčovaní škôl.

Pri obsadzovaní nových miest akademie sa bude dôraz klásť na odbornú a profesionálnu stránku kandidátov.

npor. Karol VIEŽBA

PERMAN – nový informačný systém

Do intranetovej siete ozbrojených síl SR je od júla tohto roku začlenený informačný systém PERMAN. Vytvorený bol ako informačný a komunikačný prostriedok pre personálnych pracovníkov na jednotlivých stupňoch OS SR, ktorí sa starajú o zamestnancov pri výkone práce vo verejnom záujme.

Pretože väčšina informácií v systéme je voľne dostupná, s výnimkou určitého okruhu materiálov určených výlučne personalistom, môžu ho využívať aj ďalší záujemcovia o informácie v ňom zverejňované.

Informačný systém PERMAN vznikol na oddelení personálnej práce so zamestnancami štábu personálneho manažmentu Generálneho štábu Ozbrojených síl Slovenskej republiky. Pri jeho tvorbe boli použité softvérové prostriedky, ktoré sú voľne a bezplatne dostupné na internete. Základ systému tvorí blog CMS (content management system) Wordpress a pre jeho fungovanie ako serverovej aplikácie sa využívajú ďalšie podporné prostriedky - webový server Apache, skriptovací jazyk PHP a databázový server mySQL. Ako zobrazovací modul sa používa bežný internetový prehliadač - v rezorte štandardne inštalovaný MS Internet Explorer.

JEDNODUCHÁ ORIENTÁCIA

Systém má dve úrovne. Prvú tvorí verejne a bez obmedzenia (s výnimkou určitého okruhu materiálov určených výlučne personalistom) prístupná publikačná časť. Túto môžu využívať nielen personalisti, ale aj všetci záujemcovia o informácie zverejňované v systéme. Druhú úroveň tvorí administrátorská časť. Tá umožňuje správu celého systému. Do nej má ale prístup iba správca systému a v obmedzenej miere do niektorých súčastí systému len prihlásení užívatelia na základe pridelených práv.

Jednotlivé informácie sú do systému vkladané vo forme článkov. Tieto sa radia do konkrétnych (i viacerých) rubrik: administratíva, dokumenty, informatika, personalistika, právo, slovenčina, vzdelávanie a ostatné. Obsahom článku môžu byť texty, obrázky, grafy, schémy, multimédia, odkazy na iné súbory a webové stránky a podobne. Zobrazovanie článkov sa deje na základe časového kľúča - najnovšie publikovaný (respektíve posledne upravený) sa zobrazuje navrchu. Počet článkov v systéme je obmedzený len veľkosťou dostupného pamäťového miesta na webovom serveri. Vytvorenie a aktivácia ďal-

ších rubrik pre iné kategórie článkov, respektíve pre ich „jemnejšiu“ kategorizáciu v rámci už existujúcich rubrik, nie je obmedzená ničím.

KTO MÔŽE PRISPIEVAŤ?

Články vytvárajú a do systému vkladajú autori na základe pridelených práv. Autorsky môže do systému prispievať každý užívateľ s podmienkou, že charakter ním publikovaného článku bude korešpondovať so zameraním informačného systému. Záujemca o publikovanie získava pri svojej registrácii v systéme určitú úroveň práv. Podľa nej sa môže prihlásiť do administrátorskej časti, vytvoriť článok a umiestniť ho do publikačnej časti. Ku každému článku môžu čitatelia pridať vlastný komentár a tak reagovať na jeho obsah. Pridávanie komentárov nie je ničím obmedzené, môže ho pridať každý užívateľ bez ohľadu na to, či má alebo nemá pridelené prístupové práva k publikovaniu.

Publikovanie príspevkov je priebežné, pričom prístup k už skôr uverejneným je možný cez kalendár so zvýraz-

nenými dňami publikovania. Užívateľ môže využiť ďalšiu funkciu systému - komfortné fulltextové vyhľadávanie, mesačné archívy, archívy rubrik, najčastejšie zobrazované články, posledne pridané články a podobne.

Pre možnosť získavania ďalších informácií je v systéme vytvorený tiež modul s prelinkovaním na ďalšie interné a externé zdroje pod názvom Linky. Na rýchle kontaktovanie, prípadne rýchlu výmenu názorov užívateľov je k dispozícii Minichat.

Informačný systém PERMAN je prístupný po zadaní adresy perman.mil.sk do internetového prehliadača, či z intranetovej stránky MO SR (web1.mod.gov.sk) kliknutím na odkaz Informačný systém PERMAN v pravom stĺpčeku. Kontaktné údaje sú k dispozícii priamo na stránke IS PERMAN.

RNDr. Bohumil KOSTREC

oddelenie personálnej práce so zamestnancami,
štáb personálneho manažmentu GŠ OS SR

Pracovný pomer

Ďalšou problematikou, ktorú rieši Zákonník práce, a ktorej ustanovenia sa aplikujú aj v podmienkach ozbrojených síl, je úprava pracovného pomeru. Ten sa môže dohodnúť na neurčitý čas, alebo obdobie určité.

PRACOVNÝ POMER NA NEURČITÝ ČAS

Pracovný pomer je podľa § číslo 48 Zákonníka práce dohodnutý na neurčitý čas, ak nebol v pracovnej zmluve výslovne určený čas jeho trvania, alebo ak v pracovnej zmluve, alebo pri jej zmene, neboli splnené zákonom stanovené podmienky na uzatvorenie pracovného pomeru na určitý čas. Pracovný pomer je uzatvorený na neurčitý čas aj v tom prípade, ak pracovný pomer na určitý čas nebol dohodnutý písomne. Nedodržanie písomnej formy však nemá za následok neplatnosť právneho úkonu ako takého. Pracovný pomer sa potom považuje za uzatvorený na neurčitý čas.

PRACOVNÝ POMER NA URČITÝ ČAS

Trvanie pracovného pomeru na určitý čas môže byť vymedzené priamym časovým údajom. Teda počtom rokov, mesiacov a týždňov, počas ktorých má pracovný pomer trvať. Určený môže byť aj uvedením konkrétneho kalendárneho dňa - dátumom, alebo aj

napríklad obdobím trvania dohodnutých prác, ktoré majú prechodný charakter. Pracovný pomer dohodnutý na určité obdobie sa končí najčastejšie uplynutím tohto obdobia. Skončí sa aj v tom prípade, keď uvedený čas uplynul vtedy, keď bol zamestnanec dočasne práceneschopný, alebo ak napríklad zamestnankyňa otehotnela. Pracovný pomer na určitý čas možno dohodnúť najdlhšie na obdobie troch rokov. Za opätovne dohodnutý pracovný pomer na určitý čas je v zmysle Zákonníka práce považovaný pracovný pomer, ktorý má vzniknúť pred uplynutím šiestich mesiacov po skončení predchádzajúceho pracovného pomeru na určitý čas medzi tými istými účastníkmi. Prvý raz môže byť pracovný pomer na určité obdobie dohodnutý aj bez vecného dôvodu. Ochrana práv zamestnancov je zabezpečená práve tým, že Zákonník práce stanovuje maximálny čas trvania pracovného pomeru a obmedzuje opätovné uzatváranie pracovného pomeru na určitý čas stanovením vecných dôvodov. S tým istým zamestnancom sa zamestnávateľ môže dohodnúť na predĺžení pracovného pomeru, alebo opätovne dohodnúť pracovný pomer na určitý čas len z dôvodov taxatívne ustanovených v Zákonníku práce. Tými sú:

- zastupovanie zamestnanca,
- vykonávanie prác pri ktorých je potrebné podstatne

zvýšiť počet zamestnancov na prechodný čas nepresahujúci osem mesiacov v kalendárnom roku,

- splnenie úlohy vymedzenej výsledkom,
- z dôvodu dohodnutého v kolektívnej zmluve.

Pracovný pomer na určitý čas nad tri roky môže byť predĺžený, alebo opätovne dohodnutý aj bez vyššie uvedených dôvodov:

- s vedúcim zamestnancom, ktorý je v priamej riadiacej pôsobnosti štatutárneho orgánu a s vedúcim zamestnancom, ktorý je v priamej riadiacej pôsobnosti tohto vedúceho zamestnanca,
- s tvorivým zamestnancom vedy, výskumu, vývoja,
- so zamestnancom na výkon činnosti, pre ktorú je predpísané vzdelanie umeleckého smeru,
- so zamestnancom, ktorý vykonáva opatrovateľskú službu podľa osobitného predpisu,

- so zamestnancom, ktorý je poberateľom starobného dôchodku, invalidného dôchodku, výsluhového dôchodku alebo invalidného výsluhového dôchodku,
- so zamestnancom u zamestnávateľa, ktorý zamestnáva najviac 20 zamestnancov,
- so zamestnancom, o ktorom to ustanovuje zákon alebo medzinárodná zmluva,
- s vysokoškolským učiteľom.

JUDr. Eva MOROVÁ

Úrad právnych služieb MO SR

Ilustračné foto Vladislav VAVRINEC

OCHRANA ZAMESTNANCA

Zamestnanec v pracovnom pomere na určitý čas nesmie byť znevýhodňovaný voči zamestnancovi v pracovnom pomere na neurčitý čas a to hlavne pokiaľ ide o pracovné podmienky a s tým súvisiacu ochranu zdravia pri práci.

Na prvý pohľad sa môže zdať úprava pracovného pomeru na určitý čas obsiahnutá v Zákonníku práce príliš kogentná (vylučujúca odchýlnu úpravu strán, donucujúca, prikazujúca – pozn. redakcie). Treba si uvedomiť, že ide najmä o to, aby zamestnávateľ tento druh pracovného pomeru nezneužíval voči zamestnancovi a nesnažil sa ním nahrádzať pracovný pomer na neurčitý čas. Ten totiž zamestnancovi poskytuje väčšie istoty. Najmä skutočnosť, že zamestnávateľ môže ukončiť pracovný pomer na neurčitý čas len za určitých podmienok.

Noví pridelenci

Minister obrany František Kašický prijal 13. augusta veľvyslanca USA Rodolpha M. Valleeho, nového pridelencu obrany USA pre SR podplukovníka Davida Dallesa a leteckého pridelencu obrany USA pre SR podplukovníka Leonarda Grassleyho. Na prijatí sa zúčastnil aj generálny riaditeľ Sekcie obrannej politiky, medzinárodných vzťahov a legislatívy plukovník Jozef Viktorín.

Text a foto **Michaela FARKAŠOVÁ**

Pamätník letcom 311. letky

Z iniciatívy dobrovoľného občianskeho združenia vo Veľkej Británii, Zväzu letcov slobodného Československa (The Free Czechoslovak Air Force Association), ktoré združuje leteckých veteránov z druhej svetovej vojny, odhalili 9. augusta v Taine na severe Škótska pamätník padlým letcom 311. bombardovacej letky. Títo bojovali počas druhej svetovej vojny proti fašizmu na území Veľkej Británie a zahynuli práve počas pôsobenia v Taine. Letku na začiatku tvorili československí piloti. V roku 1942 pri pravidelných misiách nad nemeckým územím boli straty také vysoké, že ich nebolo možné nahradiť československými letcami a do letky boli zaradovaní aj príslušníci iných národností. Počas bojového nasadenia bolo zabitých 230 príslušníkov letky.

V dobe pôsobenia v Taine - od roku 1944 - letka stratila 39 letcov, z ktorých je 21 pochovaných na cintoríne v Taine.

Text a foto **generálmajor Jozef DUNAJ**

Volejbalový turnaj žien

Prvý medzirezortný volejbalový turnaj žien v beach volejbale sa uskutočnil v utorok 7. augusta na pôde Ministerstva obrany SR v Bratislave. Zorganizovalo ho Združenie žien Armády SR na čele s podplukovníčkou Ingrid Tomekovou. Svoje sily v ňom zmerali dve družstvá vojačiek, družstvo zamestnankýň rezortu a družstvo Policajného zboru. Pod páliacim slnkom si so ženami v exhibičnom zápase zahral aj minister obrany SR František Kašický, ako hosť sa zúčastnil aj prvý viceprezident policajného zboru Michal Kopčík. Policajtky od začiatku turnaja nasadili vysokú latku a vo finálovom zápase porazili druhé družstvo profesionálnych vojačiek. Z turnaja si odniesli ocenenie a putovný pohár.

Text a foto **(far)**

Vojakom lacnejšie

Firma Union CS Martin, ktorá je výhradným dovozcom zbraní CZ Uherský Brod na Slovensku, oznamuje profesionálnym vojakom, že po predložení služobného preukazu majú u nej od 1. septembra 20% zľavu na krátke palné zbrane a 10% zľavu na dlhé palné zbrane. Zľava platí na jednu zbraň ročne. Obrátiť sa môžete na Union CS Martin, ul. 29. augusta 15.

Kontakty tel. 043 - 4237357, fax 0434223103, www.unioncs.sk.

(r)

Reálie z misií

Vernisáž výstavy Slovenské modré baretý v službách mieru sa uskutoční 9. októbra v Poštovom múzeu (budova GR Slovenská pošta) v Banskej Bystrici. Expozícia tvorí poštové dokumenty odoslané z misií OSN, EÚ a operácií NATO. Dopĺňajú ju trojrozmerné exponáty, medzi ktoré patria medaile, plakety, vlajky, uniforma, mapy, viažuce sa k jednotlivým misiám.

Výstava potrvá do 15. marca 2008.

npráp. v. v. Jozef KORENÝ

Enduro preverilo sily jazdcov

V krompašskom lyžiarskom stredisku Plejsy sa 1. a 2. septembra uskutočnili Majstrovstvá sveta jazdcov motocyklov Enduro. Nad podujatím, ktoré zorganizovali Sport Club Enduro Košice a Slovenská motocyklová federácia, zastúpená prezidentom Petrom Smížikom, prevzal záštitu minister obrany SR František Kašícký.

„Výraz enduro znamená spoľahlivosť, vytrvalosť. Súťaž testuje vytrvalosť jazdca a spoľahlivosť motorky,“ povedal riaditeľ pretekov Peter Lazar. Trať v Krompachoch mala dĺžku 50 kilometrov a jazdci prešli každý deň štyri okruhy, teda spolu najazdili cca 400 kilometrov. Každý deň sa samostatne ohodnotil v ročníku celého seriálu majstrovstiev sveta. V Krompachoch sa jazdili siedmy z ôsmich ročníkov roku 2007. Stretlo sa na ňom 85 jazdcov z 15 krajín sveta, pričom z najväčšej dialky pricestovali pretekári z Brazílie, Kolumbie a Austrálie. Zo Slovákov skončili najlepšie Juraj Dosza a Štefan Svitko, obaja na 11. mieste v kategóriách E1 a E2. Aj im osobne zablahoželal minister obrany F. Kašícký.

Text a foto **Michaela FARKAŠOVÁ**

Protokol v praxi (21)

Telefonovanie

V súčasnosti je telefón veľmi rozšírený, často používaný a dobrý pomocník. Služi nielen v pracovnom styku, ale aj v súkromnom živote na udržiavanie a rozvíjanie vzťahov medzi blízkymi ľuďmi. Telefonicky možno vybaviť množstvo v najrozmanitejších záležitostiach rýchlo a ľahko a často preklenúť veľké vzdialenosti. Telefonický styk je podstatne menej formálny, je operatívnejší, rýchlejší, s možnosťou aktívnej spätnej väzby a okamžitej reakcie na slová toho druhého.

Aj pri používaní telefónu sa musíme riadiť pravidlami slušnosti. Je potrebné si rozmyslieť, či naše volanie bude príjemné, či volaného nevyrušujeme s našou záležitosťou, lebo telefonovanie je pre nás takou samozrejmosťou, že si ani neuvedomujeme, že ním môžeme niekoho rušiť. Na začiatku treba povedať do telefónu v poradi: názov organizácie, meno a pozdravenie. Ak volajúceho spoznáte po hlase, bude pôsobiť oveľa priateľskejšie a osobnejšie, ak ho pozdravíte jeho menom. Ak volajúceho nepoznáte, poznačte si jeho meno, najlepšie hneď na začiatku rozhovoru. Môže sa stať, že ste ho nerozumeli, preto sa pokojne spýtajte ešte raz. Meno potom môžete použiť na oslovenie v priebehu rozhovoru a pri rozlúčení. Avšak všetko s mierou: príčasté opakovanie mena pôsobí dotieravo.

Napriek tomu, že ľudia hovoria jedným jazykom, vznikajú pri komunikácii veľmi často nedorozumenia aj pri osobnom kontakte. Preto je pri osobnej, ale ešte viac pri telefonicknej komunikácii vhodné pýtať sa, porozumel som správne, že ... a zopakovať informáciu, ktorú ste dostali, ale už aj s vlastným vysvetlením. Tak sa vyhnete nebezpečenstvu, že na prvú nesprávne pochopenú informáciu sa bude nabalovať ďalšia, ktorá môže spôsobiť nielen komunikačný šum, ale napríklad aj konflikt či chyby vo vašej práci.

Telefónny mikrofón prezradí oveľa viac, ako si uvedomujeme. Počuť v ňom našu zlú náladu, zlosť, iróniu, fajčenie, prípadne jedenie. Ak ste teda v takejto situácii a nie je to nevyhnutné, nezdvíhajte telefón. Osoba, s ktorou telefonujete totiž môže každý negatívny signál vziať na seba, a to môže nepriaznivo ovplyvniť výsledok rozhovoru.

Pri prepájaní volajúceho dbajte, aby pre chybné a neefektívne odovzdávanie hovoru neblúdil celou vašou telefónnou sieťou len preto, že sa nikto necíti kompetentný.

Čím je človek menej schopný, tým okázalejšie stavia na obdiv nápadné vonkajškové znaky úspechu a bohatstva. To platí aj pre nosenie a používanie mobilu. Je potrebné, hlavne pri telefonovaní z mobilu premýšľať či je to naozaj nutné, či to nepočká na neskoršiu chvíľku. Človek, ktorý má pocit, že vás môže vyrušiť hocikeď, si neváži vašu prácu.

kpt. Ing. Miloš ARNOLD

príslušník oddelenia protokolu KaMo

Prilepšenie vojenským dôchodcom

Ministerstvo obrany SR si úspešne plní ďalší záväzok vyplývajúci z Programového vyhlásenia vlády SR, kde je v kapitole Obrana uvedená úloha zvýšenej starostlivosti o vojenských dôchodcov. Vláda SR schválila návrh zákona o zvýšení výsluhových dôchodkov zo sociálneho zabezpečenia policajtov a vojakov v roku 2007. Znamená to, že 4 825 vojenským dôchodcom sa zvýši výsluhový dôchodok. Po schválení NR SR zákon nadobudne účinnosť 1. 12. 2007.

Vláda SR akceptovala pripomienku ministra obrany Františka Kašíckého, aby sa samotné zvýšenie výsluhových dôchodkov netýkalo len dôchodcov, ktorých priemerná výška výsluhových dôchodkov neprekračuje sumu 16 517 Sk ako to bolo pôvodne navrhnuté, ale až do výšky 18 100 Sk. Suma 18 100 Sk je priemerný výsluhový dôchodok k 31. 12. 2006. Týmto sa predmetné zvýšenie v rezorte obrany netýka len 1 090 poberateľov z celkového počtu 7 945 ako bolo pôvodne navrhnuté, ale až takmer 5 000 poberateľov.

Uvedená zmena sa týka len vojenských dôchodcov, ktorým bola priznaná dávka výsluhového zabezpečenia pred 1. júlom 2002. Schválením vládou SR sa znižuje rozdiel priznaných dávok výsluhového zabezpečenia pred 1. júlom 2002 a po 1. júli 2002, keď nadobudol účinnosť predmetný zákon č. 328/2002 Z. z. o sociálnom zabezpečení policajtov a vojakov a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

(r)

Elita medzi modelármi

Desiatky medailí, trofejí a ocenení z rôznych súťaží má na svojom konte jeden z najúspešnejších klubov plastických modelárov ozbrojených síl. Jeho dvanásť aktívne pracujúcich členov pôsobí v Michalovciach pod záštitou veliteľa 22. mechanizovaného práporu 2. mechanizovanej brigády PS OS SR.

Výsledkom tvorivosti vojenských modelárov pod vedením rtm. Rastislava Barkasiho je spolu 47 ocenení v podobe 24 zlatých, ôsmich strieborných a siedmich bronzových medailí. Pochváliť sa môžu tromi zlatými, tromi striebornými a jednou bronzovou trofejou. Na políci slávy má svoje miesto aj pohár Veliteľa Odbornej výchovnej školy letectva Košice a titul Majster OS SR v plastikovom modelárstve.

„Diorámy a samotná príprava modelov si vyžaduje dostatočne veľa miesta. Vďaka ústretovosti veliteľa útvaru dnes už pracujeme vo vyhovujúcich podmienkach. Sídlim v priestoroch bývalej knižnice útvarového klubu,“ prezradil jeden zo zakladateľov klubu, štábný nadrotmajster Marek Stretavský. S modelovaním začal v ôsmich rokoch. V čase, keď fungovali domy pionierov a kluby mládeže. „Už vtedy som sa zúčastňoval rôznych súťaží. Zväčša školských, neskôr aj okresných. Vtedy iba ako zapálený pozorovateľ,“ zaspomínal na svoje začiatky Marek Stretavský. Jeho láskou je okrem modelárstva aj zberateľstvo. V Marekovej fascinujúcej zbierke môžete nájsť množstvo vojenských odznakov, vyznamenaní, nášviiek. Desiatky vojenských čapíc, baretiiek a náplecníkov od príslušníkov európskych armád cez vojenské a ozbrojené zložky Severnej a Južnej Ameriky až po Nový Zéland a Austráliu.

Text a foto **npor. Mária SAKAČOVÁ**

Swing z Prešova

Medzi popredné krúžky Posádkového klubu OS SR Prešov patrí hudobná skupina „Prešovský dixieland“. Jej členovia produkujú výlučne dixielandovú a swingovú hudbu. Ide o žánre, ktoré v posledných rokoch takmer vymizli zo slovenskej hudobnej scény.

Skupina pracuje pod ochrannými krídlami prešovského posádkového klubu od roku 2004. Za trojročné obdobie svojej činnosti uskutočnili množstvo vystúpení pre vojenskú aj civilnú verejnosť. Pravidelne sa zúčastňujú každoročného celorezortného hudobného festivalu „Folk Rock Tatry“ v Liptovskom Mikuláši. Participujú tiež na kultúrnych aktivitách organizovaných v spolupráci s mestom Prešov, vystupujú na vojenských plesoch či pre útvary posádky.

Skupina má šesť členov, pôsobia pod taktovkou umeleckého vedúceho, bývalého vojenského muzikanta, kapitána v. v. Antonína Horkela. Ich hudobný repertoár tvoria štandardy dixielandovej a swingovej hudby. Pri svojich vystúpeniach spolupracujú s jazzovým klaviristom Petrom Adamkovičom a Petrom Ondriom. Ten je nielen výborný trubkár, ale aj vynikajúci imitátor slávneho speváka Louisa Armstronga. Jednou z posledných významných aktivít skupiny bolo nahranie profilového CD počas 12. medzinárodného jazzového festivalu United Europe jazz, ktorý sa konal v Banskej Bystrici. V súčasnosti členovia skupiny pripravujú program na oslavy výročia založenia Leteckej základne Prešov, ktoré sa budú konať v novembri tohto roku.

Hudobníci z Prešovského dixielandu pracujú aj v iných zoskupeniach, kde produkujú aj iné hudobné žánre. Ich vzťah k dixielandovej a swingovej hudbe má však absolútnu prednosť pred ostatnými hudobnými aktivitami.

Pavol PAPÁČ

Foto Vladislav VAVRINEC

ným súperom. Vysoko si cení aj remízu v zápase s dvojnásobným majstrom Českej republiky a majstrom Európy v Combat sambo - zápasníkom z Bieloruska.

NEJDE LEN O BITKU

„Pre laika môže vyzerať súboj ako brutálna a agresívna bitka. Nie je to tak. Napriek zdanlivej absencii pravidiel má tento šport svoje presné zásady,“ zdôraznil Jozef. „Napríklad zranenia. Dovolím si tvrdiť, že v pomere k ostatným, takzvaným „civilným“ športom, akými sú napríklad futbal či hokej, je pomer zranení oveľa nižší. Náročnosť tohto športu spočíva najmä v tom, že ide o individuálnu záležitosť. Inými slovami – všetko si musíš oddievať sám. Na rozdiel od tímových športov, kde sa môže jedinec sem tam „pozašívavať“ a odpočinúť si. Tu to neexistuje. Ak chceš uspieť, musíš ísť vždy na sto percent! S tým sa v konečnom dôsledku spája aj schopnosť sebadisciplíny a zodpovednosti pri tréningoch, čo sa samozrejme odráža aj v osobnom živote. Medzi bojovníkmi môžete stretnúť vojakov, policajtov, súkrom-

ných podnikateľov, ale napríklad aj právnikov,“ bilancoval Jozef Mihalec, ktorý to najlepšie, čo mu tento šport ponúka, premieta aj do profesie vojenského profesionála.

Text a foto **Vladislav VAVRINEC**

Novodobý gladiátor

Aikido, Box, Karate, Taekwon-Do, Judo, Jiu - Jitsu, Kick Box, Kung Fu... Bojových športov máme na Slovensku neúrekom. Medzi tie menej známe, a u nás zatiaľ iba rodiace sa, patria ultimatívne zápasy. Tento boj - takmer bez pravidiel - nám priblížil čítar Jozef Mihalec zo žilinského pluku špeciálneho určenia.

Rodákovi z Ďurčiny v okrese Žilina učaroval tento šport v roku 2002 keď nastúpil ako profesionálny vojak k žilinským výsadkárom. „Ako malý chlapec som sa venoval skôr klasickým športom. Z bojových to bolo len karate, no to sme spolu s bratom cvičili iba rok,“ zaspomínal dvadsaťdeväťročný Jozef. Ultimatívne zápasy, alebo takzvaný Freefight, začal trénovať spolu s niekoľkými nadšencami, väčšinou kolegami vojakmi, ako samouk. Ako sám vraví, zo začiatku to bola obyčajná bitka. „Postupne ale prichádzali do nášho klubu Minotaurus noví ľudia, prinášali nové skúsenosti, nové prvky z rôznych bojových štýlov. Naše tréningy začali mať hlavu a pätu. Ten pravý kvalitatívny „zlom“ ale nastal až keď sa nám začal venovať Radek Ševčík zo Spišskej Novej Vsi. Je to skúsený tréner, a aj keď sám má svoj klub, je nám akýmsi gestorom. Metodicky nás usmerňuje, cvičí v rôznych druhoch bojov, akými sú napríklad brazílske Jiu - jitsu, boj na krátku vzdialenosť, mentálny tréning a podobne. Je cennou pomocou, pretože po skúsenosti chodí až do USA za špičkovými trénermi najlepších ultimátnych bojovníkov,“ prezradil Jožo Mihalec.

ZA SÚBOJOM TREBA CESTOVAŤ

Na Slovensku sú ultimatívne zápasy pomerne neznámym športom. A tak sa všetky významné šampionáty či majstrovstvá konajú v zahraničí. „Cestovať na súťaže je nielen finančne náročné, ale aj dosť únavné,“ vraví J. Mihalec. „Keďže turnaje prebiehajú zvyčajne cez víkendy, nie je výnimočné niekoľkohodinové cestovanie autom, krátka prestávka na odpočinok a nasledujúci ťažký zápas. Počas turnaja sa tiež nedá veľmi odpočívať, no a po súťaži rýchlo domov, aby ste mohli byť v pondelok ráno opäť fit a v práci. Lepšie sa to znáša keď si so sebou priveziete nejakú medailu, či pohár. Komunita tých lepších európskych bojovníkov nie je veľmi široká, informácie o schopnostiach jednotlivých zápasníkov sa dajú pomerne ľahko zistiť. A tak po vylosovaní súperov začínajú manažéri taktizovať, či svojho borca nasadia proti zjavne lepšiemu zápasníkovi,“ objasnil J. Mihalec, ktorý vo svojej váhovej kategórii patrí medzi slovenskú špičku freefightových zápasníkov. „Jožo je veľmi pokojná a vyrovnaná osoba. Pri samotnom zápase je ale maximálne tvrdý a v ceste za víťazstvom nekompromisný,“ prezradil o svojom zverencovi tréner Martin Janota, príslušník rovnakého útvaru.

Na konte má Jožo už niekoľko víťazstiev, no najviac si cení titul Majster Českej republiky spred dvoch rokov, kedy v ruskom národnom bojovom štýle Combat sambo (ide o bojový systém vytvorený pre prípravu jednotlivca na efektívnu sebaobranu v každej situácii – pozn. autora) zvíťazil nad ťažkým a skúse-

Aj keď sa zdá, že ultimatívne zápasy sú takmer bez pravidiel, nie je to tak. Nie je ich veľa, no spoľahlivo zabezpečujú aby bojovníci neprišli k závažným poškodeniam na zdraví, alebo dokonca o život. Medzi zakázané techniky patrí hryzenie, útoky na oči, údery dlaňou na ušné bubienky, takzvaný fish hook (strkanie prstov do úst a nosa súpera); trhanie uší, úst, a nosa súpera. Ostatné techniky sú povolené, čo umožňuje zápasníkom použiť širokú paletu techník. Pokiaľ je známe, tak pri ultimátnych zápasoch zomreli len dvaja ľudia, čo je oproti iným, menej tvrdým športom, len veľmi malé percento. Zápasy sa konajú v ringu alebo v osemuholníkovej klietke. Väčšina týchto zápasov sa odohráva na zemi a končí sa vzdaním sa súpera po nasadení páky alebo škrtení. Zápas sa môže skončiť aj technickým K.O. Rozhodcovia môžu, ak by niektorému zo zápasiacich hrozilo zranenie, zápas kedykoľvek ukončiť. Rovnako aj zápasník môže boj kedykoľvek vzdať.

Ochranné prvky sú minimálne – suspenzor, chrániče zubov a na rukách takzvané harbingery. Žiadne boxerské rukavice, helmy či chrániče hrude alebo predkolenia.

životmi tisíce jednoduchých vojakov. Poslednou, dvanástou sočskou bitkou bola rakúsko-uhorsko-nemecká ofenzíva v októbri 1917, keď sa počas troch dní podarilo centrálnym mocnostiam prelomiť front pri Kobaride (tal. Caporetto) a fakticky rozpršiť taliansku armádu. Počas tejto ofenzívy padlo do zajatia okolo 300 000 talianskych vojakov a ďalších 400 000 sa rozutekalo. Len s veľkou pomocou britských a francúzskych jednotiek sa podarilo Dohode stabilizovať taliansky front na povestnej rieke Piave a odvrátiť tak totálnu porážku Talianska.

Slovenská výprava sa dostala do priestoru bojov na rieke Soča po prechode taliansko-slovenských hraníc cez priesmyk Predil. Po krátkych zastaveniach na miestach, ktoré pripomínali boje s napoleonskými vojskami roku 1809, sa slovenskí generáli dostali na prvé pamätné miesto bojov na talianskom fronte – na vojenský cintorín v Logu pod Mangartom. Podľa mien na jednoduchých kovových krížoch bolo jasné, že na týchto miestach prelí-

ďaleko od Novej Gorice bol síce oplotený, ale z pôvodných krížov zostali len nepatrné zvyšky zakomponované do malého pamätníčka. Zo zachovaných tabuliek z krížov sa dalo usúdiť, že veľké percento pochovaných vojakov boli Slováci.

Z Gorice pokračovala púť slovenských generálov po bojovej ceste 14. c.k. pešej divízie počas 12. sočskej bitky od rieky Soča po riekú Piava až do priestoru Ponte di Piave, kde sa zúčastňovala na bojoch ďalších dvanásť mesiacov. Po ceste sa zastavili vo Fogliano Redipuglia, kde sa nachádza najväčší taliansky vojnový cintorín z prvej svetovej vojny. Je na ňom pochovaných okolo 120 000 talianskych vojakov. Starostlivosť o vojnové hroby v Taliansku je príkladná. Bez páťosu možno tvrdiť, že nikto nezostal zabudnutý. Každý, kto bojoval za Taliansko a položil pri tom život, má na ukážkovo udržiavaných cintorínoch svoje miesto, svoju tabuľku s menom, hodnosťou a dátumom smrti. A rovnako je postarané aj o padlých vojakov z druhej strany.

Tretí deň púte bol venovaný bojovému nasadeniu 14. c.k. pešej divízie na rieke Piave. K miestam bojov tak farbisto opísaných v spomienkach našich dedov pristupovali slovenskí generáli priam s posvätnou úctou. Mnohým v duchu prebiehali predstavy o ťažkých bojoch, silne umocnené výkladom generála S. Nadoviča, keď stáli na ľavom brehu Piavy, z ktorého niekoľkokrát atakovali slovenskí vojaci rakúsko-uhorskej armády talianske vojská na tzv. Talianskom ostrove i na druhom brehu rieky. Súčasťou rekognoskácie bojiska bola aj návšteva talianskeho vojenského cintorína vo Fagare a centrálneho

Slováci na talianskom fronte (1. časť)

Klub generálov Slovenskej republiky usporiadal v dňoch 21. až 24. júna 2007 spomienkovo-poznávaci púť po stopách slovenských vojakov, najmä príslušníkov 14. pešej divízie rakúsko-uhorskej armády (jej súčasťou boli aj 71. trenčiansky a 72. bratislavský peší pluk), na bojiskách prvej svetovej vojny v Slovinsku a Taliansku.

Na výprave sa popri zástupcovi náčelníka GŠ OS SR genpor. Petrovi Gajdošovi zúčastnil predseda klubu genmjr. v. v. JUDr. Ján Vido, ďalší členovia klubu a ich priatelia. Dušou podujatia bol genmjr. v. v. Ing. Svetozár Nadovič.

Prvou zastávkou výpravy boli bojiská a vojenské cintoríny na rieke Soča (Isonzo), ktorá tvorila frontovú líniu medzi rakúsko-uhorskými a talianskymi vojskami od vypuknutia nepriateľstva v máji 1915 až do októbra 1917, keď sa po zdruvujúcej ofenzíve vojsk ústredných mocností talianska obrana rozpadla a front sa podarilo dohodovým vojskám stabilizovať až na rieke Piave. Za toto obdobie Taliani uskutočnili proti rakúsko-uhorským vojskám 11 ofenzív (11 sočských bitiek), ktoré im neprinesli - okrem obrovských ľudských strát - takmer žiadne pozoruhodnejšie úspechy. Najúspešnejší boli Taliani počas šiestej ofenzívy, keď sa im pri stratách približne 50 000 mužov podarilo na úseku dlhom okolo 20 km preniknúť asi do hĺbky 5 km cez rakúsko-uhorské línie. Aj táto skutočnosť poukazuje na nezmyselnosť bojov v prvej svetovej vojne, kde za taktickú nevyspelosť veliteľov platili svojimi

vali svoju krv za „cisára pána a jeho rodinu“ najmä českí a bosniacki vojaci.

Z cintorína v Logu, lemovaného krásnymi vrchmi Triglavského národného parku pokračovala cesta do už spomenutého Kobaridu. Slávnú ofenzívu z októbra 1917, v ktorej si prvú slávu vydobyl aj neskorší nemecký maršal E. Rommel, pripomínalo múzeum a talianska „kostnica“, postavená za Mussoliniho, v ktorej sú uložené kosti tisícov bezmenných i identifikovaných talianskych vojakov. Ďalšou zastávkou na púti bol Tolmin a najmä kostol sv. Ducha na Javorci, ktorý roku 1916 ešte počas bojov na okolitých kopcoch postavili na počesť padlých rakúsko-uhorských vojakov talianski zajatci.

Druhý deň sme navštívili pamätné miesta bojov 14. c.k. pešej divízie pri meste Gorica (tal. Gorizia). Táto divízia sa zúčastnila 10., 11. i 12. sočskej bitky a po uznaní, ktoré si vydobyla počas bojov v Haliči a Karpatoch, získala rešpekt i na talianskom fronte. Cintorín jej padlých v Ajševici (fotografia vpravo) ne-

rakúsko-uhorského vojenského cintorína v meste Citadella (na fotografii vľavo hore). Oba tieto cintoríny sú skutočnými pamätníkmi, nachádza sa na nich stála služba a miesta pochovania konkrétnych vojakov je možno vyhľadávať na počítačoch. Na cintoríne v Citadella boli slovenskí generáli milo prevkapaní veľkým vencom, ktorí tu pre svojich padlých položili občania Záhorskej Bystrice. Vidieť, že ani naši občania nezabúdajú na svojich padlých.

Text a foto PhDr. Anton HRNKO, CSc.

Dynamická plukovníčka letectva

Dáma, obľubujúca kvety a ohnivú červenú farbu, ktorá vystihuje jej povahu, dynamickú a temperamentnú. Jediná žena v slovenskej armáde, ktorá nosí na pleciah plukovnícku hodnosť. Soňa Matunáková, plukovníčka letectva.

Do hodnosti plukovníka ju povýšili v apríli tohto roku. Z vyššieho veliteľsko – štábného kurzu na Národnej akadémii obrany maršala A. Hádika si doniesla aj Pamätnú medailu za kvalitné plnenie študijných úloh. „K službe v armáde ma prvýkrát inšpirovala vojačka – praporečička, ktorá chodievala do práce tým istým autobusom ako ja do školy vo Zvolene. Bola vždy upravená, usmievavá a hrdá na to, že je príslušníčkou armády. Chcela som sa jej podobáť. Vtedy som začala uvažovať o spojení mojej budúcnosti s vojskom. Vo štvrtom ročníku strednej školy som sa definitívne rozhodla vstúpiť do armády,“ hovorí Soňa Matunáková o prvom stretnutí s uniformou.

NEBUDEM SPISOVENSKOU

Po skončení SPŠ strojníckej vo Zvolene v roku 1981 sa spočiatku zdalo, že bude robiť ako v tom čase väčšina žien v armáde náčelníčku spisovne. Soňa sa však zúčastnila pohovorov v Novom Meste nad Váhom, kde vyberali dievčatá do ročného kurzu Pozemné špecialistky letectva. „Na pohovor prišla robiť nábor dievčat podplukovníčka Věra Perlingerová. Veľmi pútavo nám rozprávala o letectve a vtedy som sa rozhodla, že nebudem robiť spisovenskú, ale pôjdem do kurzu, kde školili pomocníčky stáleho riadiaceho lietania. Toto rozhodnutie nadišlo ovplyvnilo môj život a môžem povedať, že neľutujem. Počas kurzu nás pplk. Perlingerová povzbudzovala, aby sme pokračovali v štúdiu na vysokej škole. Zo všetkých síl bojovala za to, aby na vtedajšej Vysokej vojenskej škole v Košiciach mohli študovať aj dievčatá. Žiaľ, podarilo sa jej to presadiť až o tri roky neskôr. My sme na vysokú školu nastúpiť nemohli.“ Po kurze v roku 1982 dostala Soňa na výber Zatec alebo Prahu. Jej voľba padla na stavebníctvo. Mladá rotmajsterka na mieste pomocníčky ústredného stanovišťa riadenia letov na Veliteľstve protivzdušnej obrany štátu v Prahe tvrdo pracovala. Jej ambície sa pomaly začali naplňovať. V roku 1987 zložila dôstojnícke skúšky a stala sa podporučičkou. Po kariernom rebríčku vystúpila až na miesto staršieho dôstojníka riadenia letov. Znova ju oslovila vtedy už plukovníčka Perlingerová. Soňa jej ponuku prijala a v rokoch 1990 – 1992 pôsobila ako vedúca starší dôstojník v Medzirezortnej komisii pre

riadenie vojenskej a civilnej letovej prevádzky na Ministerstve obrany vtedajšej ČSFR. Popri práci vyštudovala Vysokú školu dopravy a spojov v Žiline v odbore Prevádzka a ekonomika leteckej dopravy. „Pracovala som na kariére, môj súkromný život bol trochu v úzadí. Tým, že som bola sama, vedela som flexibilne reagovať na zmeny. Nebol pre mňa problém presídliť sa, ísť pracovať do iného mesta.“

NOVÁ REPUBLIKA, NOVÁ ARMÁDA

Po rozpade ČSFR sa vrátila na Slovensko do Trenčína na veliteľstvo letectva a PVO, kde bola náčelníčkou služby riadenia letov. Stále si uchováva farbisté spomienky na pohnuté pomery po nežnej revolúcii a neskôr po vzniku samostatného štátu. „Boli to najťažšie, ale zároveň aj najkrajšie časy. Na novom slovenskom veliteľstve letectva a PVO veliteľstve Armády SR sme boli všetci noví, odkázaní jeden na druhého. Museli sme si pomáhať a vytvárali sme fantastický kolektív. Zrod armády možno prirovnať k zelenej lúke, ktorú dostane staviteľ a je na ňom, čo vytvorí. Snažili sme sa vytvoriť iba to najlepšie. Čas ukázal, že nie všetky šance boli využité správne. No každý z nás bol plný elánu a optimizmu a chcel niečo urobiť pre novú republiku. S takým zánietením som sa už nikdy počas mojej doterajšej kariéry nestretla.“ Po reorganizácii armády prešla Soňa znova do medzirezortnej komisii pre riadenie vojenskej a civilnej letovej prevádzky ako jej náčelníčka. V roku 2000, keď sa generálny štáb presťahoval do Bratislavy, opustila aj ona Trenčín a prišla do hlavného mesta. Dnes, po rokoch zmien v armáde aj verejnom živote, robí zástupkyňu riaditeľa na Úrade vojenského letectva. Keďže úrad je od marca bez riaditeľa, nesie zodpovednosť za jeho chod. Súčasne zastupuje Ministerstvo obrany SR v NATO vo Výbore pre usporiadanie letovej prevádzky. „Stále sa chcem posúvať dopredu. Vždy sa snažím dosiahnuť viac.

Minulý rok som začala postgraduálne študovať na Žilinskej univerzite v odbore, ktorý som vyštudovala. Jeho úspešné ukončenie je teraz mojím osobným cieľom. Predpokladám, že aj toto vzdelanie bude hrať rozhodujúcu úlohu v mojej ďalšej kariére,“ vysvetľuje charizmatická žena.

Plk. Soňa Matunáková sa pred dvoma rokmi vydala. Manžel, pôsobiaci tiež v rezorte obrany, ju plne podporuje v kariére a vytvára jej zázemie. „Základom pokojného súkromného života je doma zabudnúť na prácu a nikdy sa nestážovať. Zo svojho slovníka vyhodíť slovo nedá sa alebo to nejde – vždy sa nájde riešenie. Naučila som sa to od plk. Perlingerovej. Jej schopnosť zavrieť pred pracovnými problémami dvere domu a naopak, v práci nechať rodinné problémy za dverami kancelárie, mi bola vzorom. Siahnuť vysoko nedokáže človek bez pomoci. Keď nemáte podporu, niekoho, kto stojí za vami a keď treba, potiahne vás, je veľmi ťažké preraziť. Samozrejme, aj to stojí veľa driny a odriekania. Niekedy jednoducho treba byť v správnom čase na správnom mieste a nebať sa povedať svoj názor, aj keď sa nie všetkým páči a stať si za ním, ak je človek presvedčený o jeho správnosti. Zároveň aj rešpektovať iné názory a dobre počúvať. Vždy sa je čo učiť,“ hovorí jediná plukovníčka slovenských ozbrojených síl.

Michaela FARKAŠOVÁ
Foto **Peter DOVINA**

Zima a zlo – existuje?

Univerzitný profesor na jednej prestížnej vysokej škole, vyzval svojich študentov otázkou: Stvoril Boh všetko čo existuje? Jeden študent odvážne odpovedal: Áno! Stvoril Boh naozaj všetko? - spýtal sa profesor. Áno, iste - zopakoval študent. No profesor namietol: Keď Boh stvoril všetko, čo existuje, tak stvoril aj zlo. A na základe toho, na čo sme doteraz prišli, môžeme tvrdiť, že Boh je zlo.

Študent najprv nemal slov na túto definíciu a stíchol. Profesor bol so sebou spokojný a chválil sa pred ostatnými študentmi. Dokázal mu, že jeho viera bola iba mýtus. No študent sa ešte prihlásil: Môžem sa vás niečo spýtať profesor? Samozrejme! - odvetil profesor. Študent sa spýtal: Existuje zima? Čo je to za otázku, samozrejme že existuje. Tebe nikdy nebola zima?

Ostatní študenti sa začali smiať.

Mladý muž povedal: V skutočnosti, pane, zima neexistuje. Podľa zákonov fyziky zima je v skutočnosti len neprítomnosť tepla. Každé telo alebo predmet je citlivý na zmenu prostredia, alebo prenos energie. Absolútna nula je vlastne úplná neprítomnosť tepla. Vtedy sa všetka hmota stáva nehybnou a neschopnou reakcie v tejto teplote. Zima neexistuje. Človek vymyslel toto slovo na vyjadrenie toho ako sa cíti, keď pociťuje nedostatok tepla. Nakoniec sa mladý muž spýtal profesora: Pane, existuje zlo? Samozrejme! - ako vždy odvetil profesor. Vidíme ho každodenne v ľudskej nehumanite k blížnemu, zlo vidíme v mase kriminálnikov všade vo svete. To nemôže byť nič iné ako zlo.

V skutočnosti zlo neexistuje, pane. Aspoň nie samo o sebe. Zlo je absenciou Boha. Je to ako s tmou a zimou. Je to slovo, ktorým chcel človek vyjadriť nedostatok Boha. Boh nestvoril zlo. Zlo je dôsledkom toho, keď človek nemá dostatok Božej lásky. Božia láska je jeho darom v našom srdci. Je to ako zima, keď tu nie je teplo a tma, keď tu nie je žiadne svetlo. Profesor si sadol. A meno mladého muža? Albert Einstein.

Milí priatelia, v kontexte príbehu ide o uvedomenie si veľkosti a moci zla, hriechu, ktorý existuje medzi nami i v nás samých. Áno, zlo – hriech existuje! No o to viac je potrebné si uvedomiť aká je nevyčísľiteľná hodnota dobra. Aj toho, ktoré môžeme ako profesionálni vojaci urobiť vo svojej práci, v službe, doma, či na ulici a to každý deň. Nech teda naše osobné rozhodnutie a väčšie úsilie o dobro, pravdu, spravodlivosť a lásku, víťazí nad zlom v nás i okolo nás, kde žijeme.

kpt. Mgr. Ján POLTÁK

vojenský kaplán spoj. práporu Ružomberok

Deň ozbrojených síl Poľska

Pri príležitosti 87. výročia víťazstva Poliakov nad Rusmi vo Varšavskej bitke, v ktorej zohral významnú úlohu maršal Jozef Piłsudski, zorganizovali 15. augusta poľské Ozbrojené sily vo Varšave najväčšiu oslavu Dňa Ozbrojených síl Poľska od druhej svetovej vojny.

Na oslave sa zúčastnila aj slovenská delegácia, ktorú tvorili náčelník Generálneho štábu Ozbrojených síl Slovenskej republiky, generál Ľubomír Bulík, veliteľ Pozemných síl generálmajor Milan Maxim, ordinár Ozbrojených síl a ozbrojených zborov SR mons. František Rábek, mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec SR v Poľskej republike František Ružička a pridelenec obrany SR v Poľsku plukovník Vasil Kuzniak s manželkou. Z poľskej strany boli prítomní najvyšší politickí a vojenski predstavitelia, duchovní, zástupcovia samospráv, velitelia poľských misií a vojenski veteráni.

Oficiálna časť sa začala slávnostnou svätou omšou v Katedrále poľských ozbrojených síl. Po nej sa na Námestí maršálka J. Piłsudského, pri Hrobe neznámeho vojaka, kde planie večný oheň a bez prestania stojí stráž, sa pred očami divákov oficiálne vymenila čestná stráž, ktorú tvorili

všetky zložky poľského vojska. K hrobu položili vence prezident a vrchný veliteľ poľských ozbrojených síl Lech Kaczyński za asistencie náčelníka generálneho štábu poľskej armády generála Franciszka Gągora. „Rodáci! Poľsko potrebuje silnú armádu. Ako vrchný veliteľ ozbrojených síl vás ubezpečujem, že sa budem starať o to, aby naša armáda bola čoraz silnejšia,“ povedal v emotívnom prejave Kaczyński. Vyzval aj na minútu ticha ako prejav úcty k poľskému poručíkovi Ľukaszovi Kurowskemu, ktorý zahynul 14. augusta v Afganistane.

Po slávnostnom vztyčení zástav a defilé všetkých zložiek poľskej armády sa oslavy presunuli k soche maršálka J. Piłsudského, pred jednu z prezidentských rezidencií na Ujazdowskie Aleje, kde mohli zahraničné delegácie a diváci vidieť prezentáciu poľskej výzbroje. Okrem ľahkej, ťažkej techniky a kavalérie v uliciach prelietali nad hlavami zúčastnených roje vrtulníkov a stíhačky F-16. Počas recepcie, ktorú usporiadal pre delegácie poľský prezident, sa vrchní predstavitelia našich ozbrojených síl stretli aj s prezidentom Lechom Kaczyńskim.

Text a foto **Michaela FARKAŠOVÁ**

Pocta bojovníkom

Po rozsiahlej rekonštrukcii začiatkom leta v Krajujevaci (Srbská republika) opätovne sprístupnili verejnosti pomník štyridsiatich štyroch vojakov 71. pešieho - Trenčianskeho pluku, ktorí tu boli popravení v roku 1918. Na rekonštrukcii sa podieľali príslušníci UN - Veteran Slovakia, Nadácia pre podporu občianskych aktivít Bratislava, mesto Trenčín, Spoločnosť Alexandra Dubčeka, pán Pavel Čapo a pán Pudelka. O tom, že sa v rámci slovensko - srbských vzťahov nejde o ojedinelú

akciu svedčí i skutočnosť, že členovia UN - Veteran Slovakia v rámci projektu „Slovak Aid - Fond Bratislava – Belehrad“, ktorý od roku 2003 spravuje NPOA, odovzdávajú do konca tohto roku do užívania miestnej samosprávy ďalší z mostov Bailey Bridge.

Text a foto **Ján MACKOVČIN**

5 x odpovedz

- 1) Ako sa volala prvá vojenská operácia v histórii Európskej únie?
 - a) Cooperative EU
 - b) Blue action
 - c) Concordia
- 2) Skupina liekov určených na tlmenie bolesti sa nazýva:
 - a) antibiotiká
 - b) analgetiká
 - c) antihistaminiká
- 3) Atómové jadro objavil novozélandský rodák, fyzik Ernest Rutherford. Stalo sa tak v roku:
 - a) 1911
 - b) 1918
 - c) 1926
- 4) Anglické spojenie „citizen soldier“ znamená v preklade:
 - a) špeciálne hodinky pre vojakov
 - b) špecialista na boj v meste
 - c) vojak domobrany
- 5) Letecká záchranná a pátracia služba nepretržite slúži na:
 - a) Leteckej základni Sliach
 - b) Leteckej základni Prešov
 - c) Leteckej základni Kuchyňa

Správne odpovede: 1c, 2b, 3a, 4c, 5a.

Ward La France

V súťaži o najlepšiu rekonštrukciu historického vozidla v predchádzajúcom roku zvíťazilo na stretnutí vojenských historických vozidiel Sahara 2007 vyslobodzovacie auto Ward la France. Vyrábali ho v USA a slúžilo spojencom od začiatku druhej svetovej vojny. „Objavil som ho v Paríži a predtým ho mali v armáde Francúzska,“ spomenul Marian Simeon, majiteľ automobilu a predseda klubu historických vozidiel Old Duty Trucks z Nového Mesta nad Váhom (na fotografii za volantom). Uviedol, že ho museli rozobrať doslova do poslednej skrutky. Rekonštrukcia im trvala dva roky. Vozidlo, ktoré je jediné svojho druhu v krajinách bývalého východného bloku, je dnes opäť v perfektnom stave. Pritom pán Simeon je síce zberateľ

automobilov, ale armádnej technike sa pôvodne venovať nechcel. „Začal som zbierať úžitkové vozidlá, ale mladí v klube ma neskôr nahovorili aj na zelenú techniku,“ vysvetľuje tento podnikateľ v autodoprave.

Dnes má ich klub 14 členov. Po poltucte zrekonštruovaných vojenských vozidiel ich čaká ďalší skvelý kusok. „V Anglicku sme cez internet zohnali vylodovacie vozidlo GMC DUKW 353. Je 10 metrov dlhé, má tri nápravy a je v takom biednom stave, že na vodu s ním vyplávame najskôr znova až tak o dva roky...“ avizuje M. Simeon.

Kontakt: www.odt.sk

Text a foto **Pavol VITKO**

[FOTOZAJÍMAVOSŤ]

ZASMEJME SA ...

Profesor vysvetľuje v triede látku. Zrazu sa dvere, ktoré boli pootvorené, hlasno zabuchnú. Profesor sa pýta:

- Kto to bol?
- Prievan, - odpovedajú mu žiaci.
- A čo chcel?
- ...
- Vieš, kto je absolútne vzorný žiak?
- Ten, ktorý ide ráno do školy s úsmevom.

- Karolko, priznaj sa, kto ti písal domácu úlohu?! – spustí na žiacka v škole učiteľka.

- To prosím, neviem...
- Karolko, neklam...
- Pani učiteľka, ja to skutočne neviem, včera som išiel skoro spať.

- Deti, - vysvetľuje učiteľ na hodine, - anonym je taký človek, ktorý sa neprizná k tomu, čo urobil, chápete?

Vtom sa ozve niekde z posledných lavíc: - Pochopili, ty idiot!

- Kto to povedal? – rozčúli sa učiteľ.
- Anonym, - zasmiali sa deti.

- ...
- Náš sused je veľký čudák. Hodil kameň a rozbil okno. Keď som cvičil na husliach.
- Cvok. Teraz to bude počuť ešte viac.

...

- Koľkokrát sa pozriem na hviezdnatú oblohu, vždy si spomeniem na moju učiteľku.

- Je taká krásna?
- Nie, pehavá.

Nielen fyzické násilie

V poslednom období sa neustále množia prípady trestnej činnosti spočívajúcej v týraní blízkej osoby, pričom mnohí si pod týraním predstavujú iba fyzické násilie. Nie vždy je to tak. Rtn. Jaroslav K., príslušník VÚ 1117 Trenčín nielen pred rozvodom, ale aj po rozvode vystavoval svoju bývalú manželku psychickému týraniu. Pod vplyvom požitých alkoholických nápojov ju neraz ponižoval pred ich maloletými deťmi, alebo aj inými osobami slovami ako: „skoro zdochneš, zlikvidujem ťa, ty si na mne závislá, bezo mňa si nula, nie si schopná samostatného života, dostanem ťa na psychiatriu, také hovädlo už malo dávno zdochnúť, nepotrvá to dlho a bude to malá nehoda“. Inokedy sa jej vyhrážal zabitím, zakázal návštevy jej rodiny, neodôvodnene ju obmedzoval v užívaní ich spoločného motorového vozidla, zakazoval jej užívať elektrické spotrebiče, svetlo na WC a v kúpeľni, odrezal kábel na práčke, aby ju nemohla používať, vyhadzoval potraviny z chladničky. Svoju bývalú manželku vystavoval permanentnému stresu. Z obavy o svoj život a zdravie, neraz v nočných hodinách sedela na schodisku v ich obytnom dome a spolu s deťmi najmenej dvakrát prespala u susedov alebo známych. Dňa 9.5.2006 ju v dôsledku tohto konania obžalovaného postihla náhla nevoľnosť, až musela vyhľadať lekárske ošetrovanie v pohotovostnej ambulancii Diagnosticko-terapeutického centra v Prešove.

Vojenský obvodový súd Prešov kvalifikoval konanie obžalovaného ako trestný čin týrania blízkej a zverenej osoby podľa § 208 ods. 1 písm. a), e) Tr. zák., pretože tento týral blízku osobu spôsobujúc jej psychické utrpenie ponižovaním, vyhrážaním, vyvolávaním strachu a stresu. Jeho správanie ohrozovalo jej psychické zdravie. Za uvedený skutok bol obžalovanému uložený trest odňatia slobody na 3 roky s podmieneným odkladom výkonu trestu na 4 roky, spolu s uložením probačného dohľadu počas celej skúšobnej doby.

plk. JUDr. František KOVÁČ

Čižmy, cigarety, manželka...

„Na povstaleckom území vznikali aj veľké sklady. Ako to už býva, medzi ľuďmi, ktorí ich mali na starosti, neboli len anjeli...“ spomenul si na jednu z dávnych historiek Vojtech Záhorský z Košíc, priamy účastník SNP, ktorého minister obrany František Kašík 29. augusta v Banskej Bystrici povýšil z majora na podplukovníka v zálohe.

„Stavali sme bunkre na Jelenskej skale. Celkom som si pri tom roztrhal čižmy. Vtedy ku mne prišiel jeden partizán. Povedal mi, že v ich dedine, v Španej Doline, majú v jednom dome vojenských čižiem aj do zásoby. Pochádzali totiž zo spomenutých skladov“, spomína 85-ročný pán Záhorský. Prezradil nám aj meno rodiny, no prosí, aby sme ho nepublikovali. Potom sa pousmeje pri spomienke na to, ako mu domáci tvrdili, že oni nič nemajú. Vyšiel na pôjd, vidlami odhodil seno - a čižiem tam bola celá kopa. Zobral aj pre kamarátov. „A zopár cigariet by nebolo?“ opýtal sa na ostatok domácich. Keď bolo odpoveďou záporné pokývanie hlavy, chytil pušku a buchol po naštiepaných polienkach poukladaných v predsieni popri stene. Drevo sa zosypalo - a za ním sa objavili „paklíky“ cigariet z vojenských skladov, o ktorých mu tiež povedal jeho kamarát. „Keď už sme hore pri bunkroch poľahčievali, pýtal som sa toho môjho spoluvojovníka, prečo mi to všetko na svojich rodákov prezradil. Odpoveď jeho motiváciu vysvetlila. Chodil totiž do tej rodiny na vohľady, ale dievča mu dalo košom...“

Niekdajší veliteľ čaty z partizánskej skupiny Pomstiteľ sa befársky pousmeje a dodáva, že príbeh sa tým ešte neskončil: „O čižmách a cigaretách sa dozvedel aj jeden z našich kamarátov. Bol to Juraj Macko, ktorý prebehol z armády Slovenského štátu k bieloruským partizánom a potom sa dostal do SNP. Zbehol do dediny, ale v chalupe už naozaj nič nenašiel. Natrafil však na spomenutú slečnu. Povedal jej, že po vojne sa veru do ich domu vráti. Vylákala sa. On ju však upokojil, že na tie čižmy aj cigarety sa medzi nami zabudne, že nebudú mať opletačky. Potom jej povedal, že si príde po ňu. Skrátka, bolo to zalúbenie na prvý pohľad. Po vojne sa skutočne zobrali. Odsťahovali sa k Ďurovi Mackovi na východné Slovensko a ja som jeho mladšej žene pomohol zohnať v našom podniku prvú prácu. Tak či tak - tá ich povstalecká láska im musela pretrvať veľmi dlho. Napokon, veď mali až sedem detí. Sedem dcér.“

Pavol VITKO

Autor výroku: ARISTOTELES	voľajako	trochu lámaním načni	lovkyňa perlorodiek	súhlas (hovor.)	zn. krému na topánky	kuchynský zeleninový nálev	astát (zn.)	Pomôcky: Ay, alália, Nakalas, elanda	opláchni	venuje	budova	trochu otoč	citoslovce pochopenia	náterový materiál
ženské meno								spaním nahradil						
priateľ								strašidlo zn. menších nakl. áut						
Olympia (dom.)				dolné končatiny (skr.) patriaci Osladovi			rieka vo Francúzsku správa OSN pre obnovu		útok (kniž.) nástroj ženca					
EČV okresu Sobrance			obchodná akadémia zn. kra-bic.džúšov			ultra-violet Eduard (dom.)			citoslovce kvokania africká antilopa				strata reči (lek.)	latinský názov Síría
1														
Autor: Vojtech Kúkoľ	malé ucho	otravné látky náhla zmena			opotreboval sa miera po česky							rímske číslo 51 dánske m. meno (Pavol)		
učňovské stredisko (skr.)			st.rýmsky bôžik lásky rieka v Etiópii					ad acta označenie (skr.)			dvojica had z Knihy džunglí			
2						Aón po česky MPZ Albán-ska				st. indická bohýňa zla EČV okr. Ružomberok				
špajza							3							
obil kovom							africký kmeň							

Kosec ide do boja

Do Iraku a Afganistanu sa čoskoro presunú útočné lietadlá 432. krídla amerického letectva. Piloti však ostanú doma na základni v Nevade. Ich jednotka je totiž prvým krídlom USAF, ktoré vzniklo špeciálne pre bezpilotné bojové prostriedky.

432. krídlo vzniklo 1. mája tohto roku. Okrem prieskumných, servisných a výcvikových jednotiek ho tvoria aj dve útočné perute. Ich výzbroj majú tvoriť nové stroje MQ-9 Reaper. Ako prvá ich začala dostávať 42. útočná peruť. Očakáva sa, že svoje lietadlá nasadí najprv v Afganistane. V Iraku by sa mali objaviť niekedy v priebehu jesene 2007 až jari 2008. Na základni Balad pre ne rozširujú betónovú prístavaciu plochu, ktorú doteraz využívali staršie stroje MQ-1 Predator.

General Atomics MQ-9 Reaper (Kosec) priamo nadväzuje na svojho predchodcu, istý čas ho dokonca označovali Predator B. Samotné lietadlo je síce celkom iné, ale pozemné systémy sú podobné. Impulzom na jeho vývoj bolo úspešné nasadenie prieskumných

Predatorov núdzovo vyzbrojených protitankovými strelami Hellfire. Reaper je prvým americkým bezpilotným prostriedkom, ktorý od začiatku vznikol pre útočnú úlohu. Oproti Predatoru je Reaper podstatne väčší, je štyrikrát ťažší, má výkonnejší turbomotorový motor a unesie viac výzbroje. Je dvakrát rýchlejší a vystúpi do dvojnásobne väčšej výšky. Plne naložený vydrží vo vzduchu 14 hodín.

432. krídlo bude mať vo výzbroji spolu 160 Predatorov a 60 Reaperov. Počty určené pre bojové zóny nie sú známe, ale očakáva sa, že krídlo odlieta denne 12 misií v Iraku a v Afganistane. V oboch krajinách sa o stroje bude starať pozemný personál, ktorý ich pripraví na štart. Ovládať ich však prostredníctvom satelitu bude dvojica (pilot a operátor senzorov) sediaci na základni Creech v Nevade.

Dĺžka: 11 metrov
Rozpätie: 20 metrov
Rýchlosť: 400 km/h
Dostup: 15 000 metrov
Nosnosť: 1700 kg

Miroslav BARIČ
 Foto USAF

Plná poľná

Obľúbenú reláciu Plná poľná s počúvanosťou nad 100-tisíc poslucháčov v novom formáte, ale pod rovnakou značkou, si môžete už od 3. februára vypočuť na rozhlasovej stanici Rádio Regina každú sobotu v čase od 18.20 hod. do 18.30 hod. Priebežne aj v reláciách Nočná pyramída, Pozvete nás ďalej? či Štúdio Kontakt. Tešia sa na Vás tvorcovia vojenského vysielania Miroslav Minár, Petra Repková a Bernard Roštecký.

(r)

Armádny magazín
 v Slovenskej televízii

PROFESIONÁL

uvidíte v premiére
 každý štvrtok na
 Dvojke o 19,55 h.
 a v repríze v piatok popoludní.

VOJENSKÁ HISTÓRIA

Druhé tohtoročné číslo odborného časopisu Vojenská história, ktorý vydáva Vojenský historický ústav v Bratislave, prináša štúdie o longobardských kráľoch a vojnách z rokov 488 až 572, ako aj o vojne v Jemene v rokoch 1962 – 1967. Autori píšú o bratislavských puškároch v 16. a 17. storočí, aj o zlyhaní slovenskej 1. pešej divízie v októbri 1943. Na 150-tich stranách nájdete aj recenzie na knihy (napr. Kriminalita, bezpečnosť a súdnictvo miest a obcí na Slovensku v minulosti) a ďalšie zaujímavé informácie. Časopis by ste mali mať k dispozícii vo vojenských knižniciach.

(pv)

Ďalším z podujatí, kedy vyšlo ministerstvo obrany v ústrety civilnej verejnosti a poskytlo naň okrem spolupráce aj svoje priestory bolo stretnutie vojenských historických vojenských vozidiel, ktoré má názov Sahara. Na jeho 4. ročníku minister obrany SR František Kašícký privítal 25. augusta v areáli strelnice Vojenského technického a skúšobného ústavu Záhorie aj prezidenta republiky Ivana Gašparoviča.

Podujatie zorganizoval Slovenský klub historických vojenských vozidiel Bratislava v spolupráci s MO SR. Tento rok sa predstavila stovka motocyklov, nákladniakov, obrnených transportérov či tankov. Vyše päťsto aktívnych fanúšikov vojenskej

histórie v uniformách najmä ruských, nemeckých a amerických vojakov prišlo na Záhorie okrem Slovenska aj z Česka, Rakúska, Maďarska a Poľska. Niekoľko tisíc divákov malo najskôr možnosť pozrieť si statické ukážky historickej techniky. Potom boli svedkami dramatického stretu sovietskej a nemeckej pechoty, ktorú na oboch stranách i podporila obrnená technika. Na rozľahlom piesčitom teréne (odtiaľ názov Sahara) vybuchovali minometné granáty, duneli výstrely z tankov, štekali dávky z automatov a vzduch sa opakovane zahusťoval dymom zo zasiahnutých strojov. Po spontánnom a dlhotrvajúcom potlesku nasledovali preteky historických vozidiel na vytýčenom okruhu.

Minister obrany František Kašícký vo svojom príhovore vysoko ocenil záujem prezidenta republiky Ivana Gašparoviča o dianie v ozbrojených silách, ako aj o ich históriu, a to aj z pozície ich hlavného veliteľa. Podľa ministra je dobré prepájať historické momenty z vojenských dejín na našom území s prezentáciou súčasných ozbrojených síl. Aj preto sa na Sahare 2007 predstavili príslušníci 5. pluku špeciálneho určenia zo Žiliny s výcvikom sebaobrány, pričom predviedli aj zoskoky na padákoch. Záujem bol o techniku z Vojenského múzea Piešťany, ktoré je súčasťou MO SR. Desiatky návštevníkov sa pristavovali aj pri stánku Regrutačného strediska Trnava.

Text a foto **Pavol VITKO**